

დასკვნა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის რეფორმასთან დაკავშირებით*

- ზოგადი ნაწილი და ვალდებულებითი სამართლის ზოგადი ნაწილი - ნაწილი III - მოძღვრება გარიგებებზე, ვადები, ხანდაზმულობა, უფლების გამოყენება

პროფ. დოქ. ოლაფ მუტჰორსტი

სამოქალაქო სამართლის, საპროცესო და გაკოტრების სამართლის პროფესორი, ბერლინის
თავისუფალი უნივერსიტეტი, სამართლის მეცნიერებების განყოფილება

1. გარიგების დოქტრინა

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 50-დან 114-მდე მუხლებში მოცემულია დებულებები გარიგებების შესახებ. 1

a) გარიგების ცნება და ნამდვილობა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 52-დან 62-მდე მუხლების მიხედვით

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 50-ე მუხლი შეიცავს დეფინიციას, რომლითაც ხდება გარიგებისა და ნების გამოვლენის იდენტიფიცირება. მათ, ხშირად, BGB-ც ასევე სინონიმებად იყენებს. მიუხედავად ამისა, ეს ორი ცნება ტერმინოლოგიურად ნათლად უნდა იქნეს განსხვავებული ერთმანეთისგან.¹ აღნიშნულის მიხედვით, არსებობს გარიგება ერთი ან მეტი ნების გამოვლენიდან, რომლებიც მართო ან ფაქტობრივი შემადგენლობის სხვა ნიშნებთან ერთად გარკვეულ შედეგს იწვევს იმიტომ, რომ არსებობს მისი დადგომის სურვილი.² ფაქტობრივი შემადგენლობის ამ ნიშნებისგან უნდა განვასხვავოთ კანონით გათვალისწინებული ნამდვილობის წინაპირობები: მათი დაკმაყოფილების შემთხვევაში, გარიგება სამართლებრივი ძალის მქონეა. თუკი ისინი არ არსებობს, მაშინ გარიგება საცილოა ან სამართლებრივი ძალის არმქონეა, და კერძოდ, ან საბოლოოდ ბათილი (სამართლებრივი ძალის არმქონე) (*wirkungslos (nichtig)*), ან მერყევად ბათილი (დროებითი ბათილობა (*vorläufige Wirkungslosigkeit*)), ბათილობა ასევე შეიძლება იყოს უბრალოდ ფარდობითი.³ ტერმინოლოგიის თვალსაზრისით რეკომენდებულია, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 50-ე მუხლში 2

* შესრულებულია გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების დაკვეთით პროგრამის „ევროპულ სტანდარტებთან სამხრეთ კავკასიის სამართლებრივი დაახლოება“ ფარგლებში.

¹ Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 399. არა იმიტომ, რომ ნების გამოვლენის გარდა ასევე დაკმაყოფილებულ უნდა იქნეს ნამდვილობის წინაპირობები (აღნიშნულის შესახებ ტექსტში), თუმცა ამ პოზიციას ემხრობა Stadler, Allgemeiner Teil des BGB, 19. Aufl. 2017, § 16 Rn. 1 f.

² Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 395; Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, Überbl v § 104 Rn. 2; Wolf/Neuner, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, 11. Aufl. 2016, § 28 Rn. 2.

³ Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 404, 1204; Wolf/Neuner, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, 11. Aufl. 2016, § 55 Rn. 1. Vgl. auch Flume, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, Bd. II, 4. Aufl. 1992, § 30 2 (S. 548 f.).

ცალმხრივი, ორმხრივი ან მრავალმხრივი ნახსენები იყოს არა ნების გამოვლენასთან, არამედ გარიგებასთან მიმართებაში.⁴

- 3 შესაბამისად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 51-ე მუხლი ეხება არა ცალმხრივ, არამედ მიღებასავალდებულო ნების გამოვლენას, რაც სათაურში შესაბამისად დასაზუსტებელი იქნება. ამ ნორმის 1-ლი და მე-2 ნაწილები შეესაბამება BGB-ს § 130-ის პირველ აბზაცს, თუმცა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 51-ე მუხლის მე-2 ნაწილში, როგორც მოსამზადებელ მასალებში უკვე აღნიშნულია, „მეორე“ უნდა ნაიშალოს, რადგან გაუქმება არა ნების გამოვლენის მიმღებისგან, არამედ ნების გამოვლენის განმხორციელებელი პირისგან გამომდინარეობს.⁵ 51-ე მუხლის მე-3 ნაწილის 1-ლი შემთხვევა შეესაბამება BGB-ს § 13-ის მე-2 აბზაცის პირველ შემთხვევას. მითითებას, „1293-ე მუხლის მე-4 ნაწილით გათვალისწინებულ“ შემთხვევაზე, ვერ ჩავწვდით. აქ შეიძლება, BGB-ს § 130-ის მე-2 აბზაცის მე-2 შემთხვევის შესაბამისად, გადამწყვეტად მიჩნეულ იქნეს ისეთი შემთხვევები, რომლებიც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-12 მუხლით გათვალისწინებული ქმედუნარიანობის დაკარგვას იწვევს.

BGB-ს §131-ის შესაბამისი დებულება არ გვხვდება. მიმაჩნია, რომ ქმედუნარიანობის ან შეზღუდული ქმედუნარიანობის შედეგები მხოლოდ ნების გამომვლენისა და არა ნების გამოვლენის მიმღები პირის როლში უნდა იქნეს შემუშავებული. შესაბამისი დაზუსტების აუცილებლობის თაობაზე შეიძლება არსებობდეს განსხვავებული მოსაზრებები.

- 4 განმარტებისთვის საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 52-ე მუხლი ადგენს BGB-ს §§ 133, 157-ის შესაბამის მასშტაბს. დაზუსტების მიზნით, შეიძლება ფრაზის შემდეგნაირად ფორმულირება „...არ ჩავებლაუჭოთ ...“ „am... zu haften.“ ფორმულირება და ამით იმის ხაზგასმა, რომ დადგენის საგანს „ნამდვილი“ ნება წარმოადგენს.
- 5 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 53-ე მუხლის დებულება გვთავაზობს დამაჯერებელ ძირითად მოსაზრებას: ნების გამოვლენას, რომლის შინაარსის დადგენა შეუძლებელია, სამართლებრივი შედეგი არ მოჰყვება.⁶ ასევე სამართლებრივი ძალის არმქონეა ნების გამოვლენა შინაგანი წინააღმდეგობრიობის (დილემის) არსებობისას, როდესაც ამ წინააღმდეგობრიობის გამოსწორება განმარტების საშუალებით შეუძლებელია.⁷ ამასთან, სიტყვა „ზუსტად“ ამოღებულ უნდა იქნეს. გადამწყვეტია, რომ განმარტების საშუალებით შესაძლებელი იყოს ნების გამოვლენის საფუძვლად არსებული ნების დადგენა და მისი განსხვავება არასასურველისგან. თუ განმარტებით ვერ დგინდება ნების გამოვლენის გონივრული შინაარსი, მაშინ გარიგება არ არის სამართლებრივი ძალის მქონე.⁸
- 6 ამით გადავდივართ გარიგების ბათილობის საფუძვლებზე. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის დებულება, რომლის თანახმად, ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონს ან ზნეობის ნორმებს, შეესაბამება BGB-ს §§ 134, 138-ის პირველ აბზაცს. შეიძლება, რომ ამ დებულებას ჰქონდეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 55-ე და 57-ე მუხლების შესაბამისად სტრუქტურირებული დასათაურება („გარიგების ბათილობა კანონის ან ზნეობის ნორმების დარღვევის გამო“) და ენობრივად დახვეწა (გასუფთავება), ვინაიდან „კანონით დადგენილი წესს“ დამოუკიდებელი მნიშვნელობა არ გააჩნია. სხვა მხრივ, შესაძლებელია აქ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-2 მუხლის მე-4 ნაწილით გათვალისწინებულ ზღვარზე „სამართლისა და ზნეობის საყოველთაოდ აღიარებულ ნორმებსა და საჯარო წესრიგზე“ დაყრდნობა. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილის

⁴ Vgl. Stadler, Allgemeiner Teil des BGB, 19. Aufl. 2017, § 16 Rn. 4 ff.

⁵ Darjania, S. 11; ეთანხმება Chanturia/Knieper, S. 13.

⁶ Flume, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, Bd. II, 4. Aufl. 1992, § 4 5 (S. 52 f.).

⁷ Medicus/Petersen, Bürgerliches Recht, 26. Aufl. 2017, Rn. 133.

⁸ Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 543.

გარდა, რომელიც იმპერატიული ნორმების საწინააღმდეგო გარიგებებს პრინციპულად ბათილობის შედეგს უკავშირებს, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლსაც აქვს თავისი დამოუკიდებელი მნიშვნელობა, ვინაიდან ამკრძალავი კანონებიდან გადახვევა მხარეებს კერძო ავტონომიის ფარგლებშიც არ შეუძლიათ, ამიტომ ამ თვალსაზრისით იგი წარმოადგენს იმპერატიულ ნორმას, რაც, მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილისგან განსხვავებით, არ წარმოადგენს ბათილობის შედეგის გამამართლებელ საფუძველს. აღნიშნულის გამართლებას უფრო წარმოადგენს სამართლებრივი „შეუძლიას (ნებართვის ქონის)“ (*dürfen*) არარსებობა, მაგრამ არ არის აუცილებლად დაკავშირებული მასთან. შესაბამისად, გათვალისწინებულ უნდა იქნეს, რომ ბათილობა დგება, როდესაც კანონისმიერი აკრძალვიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს (შეადარეთ, BGB-ს § 134; მაშინ როდესაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილის შემთხვევაში ბათილობის შედეგი მხოლოდ მაშინ არ დგება, როდესაც კანონი სხვა შედეგს ითვალისწინებს).

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 55-ე მუხლი ადგენს ძირითადად ამორალური გარიგების სპეციალურ შემთხვევას.⁹ გარდა ამისა, მოსამზადებელ მასალაში მითითებულია, რომ საჭიროა ნორმაში აღდგენილ იქნეს თავდაპირველი რედაქციის 1-ლი ნაწილი.¹⁰ ამით ნორმა არსებითად შესაბამისობაში იქნებოდა BGB-ს § 138-თან.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 56-ე მუხლი, რომლის სათაურიც შეიძლება იქნეს მისადაგებული საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 55-ე და 56-ე მუხლების სტრუქტურასთან („მოჩვენებითი და თვალთმაქცური გარიგებების ბათილობა“), შეესაბამება BGB-ს § 117-ში არსებულ წესს. BGB-ს § 117-ისთვის ნორმის დისპოზიციური ელემენტი - თანხმობა, გვხვდება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 56-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებულ შეთანხმებაში დაფარვის თაობაზე, თუმცა შეიძლებოდა ასევე 1-ლ ნაწილში ყოფილიყო განმარტების სახით ნახსენები.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 57-ე მუხლი შეესაბამება BGB-ს §§ 118, 122-ს. ნების გამოვლენის ბათილობა ისეთი ხარვეზის გამო, რომელსაც მიმღები ვერ მიხვდა, მძიმე სანქციაა, ასე რომ BGB-ს § 118 სისტემის საწინააღმდეგო გამონაკლის დებულებად არის მიჩნეული და იმ შემთხვევისთვის, თუ ნების გამომვლენი მიხვდება, რომ მიმღები ნების გამოვლენას სერიოზულად სასურველად მიიჩნევს, პოსტულირებულია სანქცია, რომელიც სცდება BGB-ს § 122-ის ფარგლებს.¹¹ თუმცა ბოროტად გამოყენების პოტენციური მცირე მეჩვენება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 58-ე და 58¹-ე მუხლების სამართლებრივი ძალის დაბრკოლებები ეხება ქმედუუნარობის ან შეზღუდული ქმედუუნარობის შედეგებს და ამიტომ მიმაჩნია, რომ მათი ადგილი ქმედუუნარობის შინაარსობრივ კონტექსტს განეკუთვნება (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 63-ე და შემდგომი მუხლები).

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლში, მისი სათაურის საპირისპიროდ, ერთი მხრივ, ფორმულირებულია ბათილობის საფუძვლები (1-ლი ნაწილი) და კერძოდ ფორმის დარღვევა და ნებართვის არარსებობა. ფორმის დარღვევის და ნებართვის არარსებობის სამართლებრივი შედეგები შესაბამისად სათანადო სისტემატიკურ კავშირში უნდა იქნეს ნორმირებული (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 68-ე და შემდგომი მუხლები, 99-ე და შემდგომი მუხლები). მეორე მხრივ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლის მე-2

⁹ შეადარეთ აღნიშნულთან დაკავშირებით სასამართლო პრაქტიკა ემოციური კავშირიდან გამომდინარე თავდებობების ამორალურობის შესახებ, BGH NJW-RR 2002, 1130. ასევე, ამორალურობის შესახებ პირის მძიმე მდგომარეობის ბოროტად გამოყენებისას: Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 138 Rn. 35.

¹⁰ Darjania, S. 11 f.; ეთანხმება Chanturia/Knieper, S. 8, 13, 22.

¹¹ Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 118 Rn. 2.

ნაწილი აკონკრეტებს შეცვლების სამართლებრივ შედეგებს. ეს სათაურშიც უნდა იქნეს შესაბამისად ასახული.

- 12 ამ დებულების პირველი წინადადება შეესაბამება BGB-ს § 142-ის პირველ აბზაცს და იზიარებს მის ტერმინოლოგიურ ბუნდოვანებას: შეცვლება ხდება არა გარიგების, არამედ ნების გამოვლენის (შეადარეთ, BGB-ს §§ 119, 120, 123).¹² ამიტომ სწორი იქნება: „შეცვლების შემთხვევაში“ („wenn angefochten wird“).
- 13 შეცვლების ადრესატის (ხელშეკრულების მეორე მხარის) განსაზღვრა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მე-2 წინადადებაში მოიცავს მხოლოდ ორმხრივი/მრავალმხრივი ნების გამოვლენის, აგრეთვე ცალმხრივი მიღებასავალდებულო ნების გამოვლენის¹³ შემთხვევებს და შეესაბამება BGB-ს § 143-ის 1-დან 3-მდე აბზაცებს. BGB-ს § 143-ის მე-4 აბზაცში, სხვა სახის ცალმხრივი გარიგების შემთხვევისთვის დამატებით დარეგულირებული შეცვლების შემთხვევის გადმოღება შესაძლებელია ფრაზის: „გარდა ამისა ნებისმიერის (ნებისმიერი პირის) მიმართ, ვინც უშუალოდ მიიღო უფლებრივი სარგებელი გარიგების საფუძველზე“ დამატების გზით. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლის მე-3 ნაწილით შეცვლების უფლების მინიჭება „ყველა“ ბათილობაში „დაინტერესებული პირისთვის“ მიმაჩნია შეცდომად: შეცვლების უფლების არსი მდომარეობს იმაში, რომ ნების გამომვლენ პირს მიეცეს არჩევანის უფლება, რომ მან გადაწყვიტოს სურს მის მიერ გამოვლენილი, მაგრამ არასასურველი, სამართლებრივი ძალის მქონე, მაგრამ საცილო ნების გამოვლენის სამართლებრივი შედეგების საკუთარი თავის მიმართ იურიდიულ ძალაში დატოვება თუ არა.¹⁴ ამიტომ შეცვლების უფლება შეიძლება მხოლოდ ნების გამომვლენ პირს ეკუთვნოდეს. შესაბამისად უნდა იქნეს შესწორებული საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლის მე-3 ნაწილი. არ მიმაჩნია აუცილებლად 59-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მე-2 წინადადება და მე-3 ნაწილი.¹⁵ მკაცრი სტრუქტურის ინტერესიდან გამომდინარე მე-3 ნაწილი ინტეგრირებულ უნდა იქნეს მე-2 ნაწილში.
- 14 შეიძლება განხილულ იქნეს BGB-ს § 142-ის მე-2 აბზაცის შესაბამისი დებულების გადმოღება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლში.
- 15 კონვენსიის დებულება შეესაბამება BGB-ს § 140-ს და საჭიროებს მხოლოდ ენობრივ დახვეწას, ფრაზის - „გარიგების“ (eines Rechtsgeschäfts), ნაშლის გზით, იმისათვის, რომ „მისი ნამდვილობა“ „სხვა გარიგებას“ შეეხებოდეს.
- 16 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 61-ე მუხლი შეიცავს დებულებებს გარიგების დადასტურების შესახებ, რომლებიც სათაურის სანინააღმდეგოდ, რომელიც ამ თვალსაზრისით მისადაგებულ უნდა იქნეს, შეეხება არა მხოლოდ ბათილ, არამედ ასევე საცილო, აგრეთვე შეუცვლელ გარიგებებს, მაშინ, როდესაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 62-ე მუხლი გარიგების ნაწილის ბათილობას არეგულირებს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 61-ე მუხლის 1-ლი ნაწილი, რომელიც მოსამზადებელი მასალების თანახმად გაუგებრობებს იწვევს,¹⁶ არ განეკუთვნება დადასტურების შინაარსობრივ კონტექსტს. ის, რომ ბათილი გარიგებები თავიდანვე ბათილია, შეესაბამება ზოგად გაგებას.¹⁷ რაიმე განმარტებით დებულებას ის თავის მხრივ არ საჭიროებს.

¹² Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 915 m.w.N.

¹³ ამიტომ, კრიტიკულად, Darjania, S. 13.

¹⁴ Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 818. 822.

¹⁵ აშკარად სხვაგვარად, Darjania, S. 13 und Chanturia/Knieper, S. 13.

¹⁶ Chanturia/Knieper, S. 10 (sub c).

¹⁷ Vgl. Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 1207.

თუ გარიგება ბათილია, მის ბათილობაში ვერაფერს შეცვლის ის ფაქტი, რომ იგი დამატებით ასევე საცილოა, მიუხედავად იმის, იქნება ის შეცილებული თუ არა.¹⁸ ამიტომ უცილობლობა, როგორც გამოყენების წინაპირობა, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 61-ე მუხლის მე-2 და მე-4 ნაწილებში ამოღებულ უნდა იქნეს.

ის, რომ როგორც ამას 61-ე მუხლის მე-2 ნაწილი ითვალისწინებს, ბათილი გარიგების დადასტურება გარიგების ხელახლა დადებად ითვლება და შედეგად მოჰყვება მე-4 ნაწილით გათვალისწინებული ვალდებულებითსამართლებრივი კომპენსაციის მოვალეობა (რაც არა „ურთიერთ... (gegenseitige)“, არამედ ორმხრივ გარიგებებს უნდა ეხებოდეს), შეესაბამება BGB-ს § 141-ს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 61-ე მუხლის მე-3 ნაწილი შეესაბამება BGB-ს § 144-ის 1-ლ ნაწილს.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 61-ე მუხლის მე-5 ნაწილს მხოლოდ განმარტების ფუნქცია გააჩნია, რადგან დადასტურებული გარიგება ისედაც არ არის ამოღებული საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის გამოყენების სფეროდან და შეიძლება ამოღებულ იქნეს.

მიუხედავად ფორმულირების ნეგატიური რედაქციისა, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 62-ე მუხლში არსებული დებულება გარიგების ნაწილის ბათილობის შესახებ, შესაბამება BGB-ს § 139-ს, რომლის თანახმად ნაწილის ბათილობა საეჭვოობისას მთლიანად გარიგების ბათილობას იწვევს. ამდენად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 62-ე მუხლის მიხედვითაც, რადგან მტკიცებულება, რომ გარიგება მისი ბათილი ნაწილის გარეშეც დაიდებოდა, პოზიტიურად უნდა იქნეს წარმოდგენილი იმისთვის, რომ მიღწეულ იქნეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 62-ე მუხლით გათვალისწინებული შედეგი, კერძოდ გამოირიცხოს მთლიანი ბათილობა.

ბ) ქმედუნარიანობა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 58-ე, 58¹-ე, 63-დან 67-მდე მუხლების მიხედვით

ქმედუნარიანობა არის გარიგების ნამდვილობის წინაპირობა. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 58-ე, 58¹-ე, 63-67 მუხლებით ნორმირებული უნდა იყოს (მთლიანი ან ნაწილობრივი) ქმედუნარობის სამართლებრივი შედეგები, მაშინ როდესაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-12 და შემდგომი მუხლების რეგულირებას უნდა დაექვემდებაროს გადანყვეტილება იმის თაობაზე, თუ რომელ შემთხვევებში არ არის სახეზე შეუზღუდავი ქმედუნარიანობა.

ამ კუთხით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-12 მუხლის მე-6 ნაწილი ითვალისწინებს, რომ პირები 7 წლის ასაკის შესრულებამდე ქმედუნაროები არიან. აღნიშნულთან უნდა იყოს დაკავშირებული საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 58-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის შესაბამისად 63-ე მუხლის წინ დასამატებელ ნორმაში ჩამოყალიბებული ზოგადი სამართლებრივი შედეგი, რომ ქმედუნარო პირის მიერ დადებული გარიგებები ბათილია. ამით იმავდროულად ხაზგასმული იქნება, რომ ქმედუნარიანობა გარიგების ნამდვილობის წინაპირობას წარმოადგენს.

ამ ნორმის მე-2 ნაწილში საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად ნორმირებულ უნდა იქნეს დროებითი ქმედუნარობის შემთხვევები. აღნიშნულის საპირისპიროდ, მე-3 ნაწილი ეხება ხანგრძლივ სულიერ დაავადებას, რომელიც არ იწვევს მზრუნველობის ან მეურვეობის საშუალებით ქმედუნარიანობის შეზღუდვას

¹⁸ Vgl. Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 927 ff.

(საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-14 მუხლის მე-2 ნაწილი). ამ შემთხვევაში ბათილობის შედეგი უნდა დადგეს, როდესაც ნების გამოვლენა ეფუძნება დამახინჯებულ აღქმას. ბათილობის შედეგი უნდა დადგეს მიუხედავად მხარდაჭერის დანიშვნისა. ამასთან განსამარტი იქნება, რომ მხოლოდ სამართლებრივად სასარგებლო გარიგებები რჩება ნამდვილი. აღნიშნული შესაბამისობაში იქნება BGB-ს §105-ის ტელეოლოგიურ რედუქციასთან. რადგანაც ნების გამოვლენები, რომლებიც დამახინჯებული აღქმის საფუძველზე არ არის წარმოქმნილი, ნამდვილი რჩება, ამიტომ BGB-ს § 105a-ს შესაბამისი ნორმის საჭიროება იმისათვის, რომ სულიერად დაავადებულებსაც მიეცეთ დამოუკიდებლად მონაწილეობის შესაძლებლობა, არ არსებობს.

- 23** მეურვეობისა და მზრუნველობისგან განსხვავებით, მხარდაჭერის დანიშვნას არანაირი გავლენა არ აქვს ქმედუნარიანობაზე (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-12 მუხლის მე-4 ნაწილი). მხარდაჭერის ფარგლების, ისევე როგორც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1280-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით გათვალისწინებული, მხარდამჭერის უფლებებისა და მოვალეობების დადგენისას, ასევე განიხილება ნებართვის დათქმა ისეთი გარიგებებისთვის, რომელთა საშუალებით მხარდაჭერის მიმღები არა მხოლოდ სამართლებრივ სარგებელს იძენს. სამართლებრივი შედეგი შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირების გარიგებების სამართლებრივი შედეგის შესაბამისად უნდა იქნეს შემუშავებული. ამასთან ყურადღება უნდა მიექცეს არა მხოლოდ ხელშეკრულებების დადებას, არამედ ცალმხრივ გარიგებებსაც.
- 24** ამის შემდეგ, შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის ნების გამოვლენის ნამდვილობა კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობაზე დამოკიდებული უნდა გახდეს (შეადარეთ, BGB-ს § 107), როგორც ამას ითვალისწინებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-15 მუხლი.¹⁹
- 25** აღნიშნულის შემდეგ ნორმირებულ უნდა იქნეს თანხმობის გარეშე დადებული გარიგების სამართლებრივი შედეგები. ამასთან, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 63-დან 66-მდე მუხლების დებულებები არსებითად შეესაბამება BGB-ს §§ 108-დან 11-მდე და მხოლოდ ადგილ-ადგილ იწვევს შეკითხვებს. შესაბამისად, არასრულწლოვნება, რაზეც მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 63-66 მუხლები, ამ წესების გამოყენებისთვის არ არის საკმარისი, არამედ გადამწყვეტია შეზღუდული ქმედუნარიანობა. შესაძლებელია, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 63-ე მუხლის პირველ ნაწილში, ახალი რედაქციის მე-15 მუხლის გამო, ამოღებულ იქნეს მითითება მხოლოდ სამართლებრივი სარგებლის მომტან გარიგებაზე, ვინაიდან ამ შემთხვევებში უკვე თანხმობის საჭიროება არ არსებობს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 63-ე მუხლის მე-2 აბზაცში ტერმინოლოგიურად უნდა იქნეს განმარტებული, რომ გარიგება კვლავინდებურად საჭიროებს ნებართვას, მაგრამ ამჯერად ქმედუნარიანი პირის მხრიდან. შესაძლებელია ასევე შეტანილ იქნეს BGB-ს § 108-ის მე-2 ნაწილის შესაბამისი დებულება. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 64-ე მუხლში შესაძლებელია დამატებულ იქნეს BGB-ს § 109-ის პირველი აბზაცის მე-2 წინადადებასა და მე-2 აბზაცის წინადადების მე-2 ნაწილში ნორმირებული წესები. ბოლოს, ასევე შეიძლება განხილულ იქნეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 65-ე მუხლში BGB-ს § 113-ის შესაბამისი დებულების დამატების საკითხი.
- 26** საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 67-ე მუხლი შესაბამისი შეზღუდვის საფუძველთან, მაგალითად, მხარდამჭერის დანიშვნასთან (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1294-ე და შემდგომი მუხლები), შინაარსობრივ კავშირში უნდა დარეგულირდეს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-16 მუხლით გათვალისწინებული შეზღუდვისთვის მეჩვენება, რომ უკუქცევითი ძალა ძალიან დიდ დანაკარგს წარმოადგენს სამოქალაქო ბრუნვის უსაფრთხოებისთვის. უფრო მართებული იქნება, რომ შესაბამისი გარიგებები, რომლებიც

¹⁹ იხილეთ, უკვე ზემოთ.

იდება ფაქტობრივი, მაგრამ ჯერ კიდევ იურიდიულად შეუზღუდავი ქმედუნარიანობის ბოროტად გამოყენებით, მოგვარებულ იქნეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლით.

ც) გარიგების ფორმა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 68-დან 71-მდე მუხლების მიხედვით

გარიგების ფორმა წარმოადგენს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 68-71-მდე მუხლების საგანს. აღნიშნულთან დაკავშირებით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 68-ე მუხლის შესავალ დებულებაში ჩართულ უნდა იქნეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის 1-ლი შემთხვევის ბათილობის სანქცია. სათაური უნდა ჩამოყალიბდეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 54-ე და შემდგომი მუხლების შესაბამისად. შემდეგ შეიძლება განხილულ იქნეს BGB-ს § 125-ის საფუძვლად არსებული შეფასებების გათვალისწინების საკითხი, რომლის თანახმად კანონით დადგენილი ფორმის დაუცველობა გარიგების ბათილობას იწვევს, მაშინ როდესაც გარიგებით დადგენილი ფორმის დაუცველობა - ხელშეკრულების თავისუფლება თავისუფლად ვრცელდება ასევე ფორმასთან დაკავშირებული მოთხოვნის მიმართ - მხოლოდ საეჭვოობისას იწვევს ბათილობას. ფორმის დაუცველად დადებული გარიგება მაშინ არის ნამდვილი (ფორმის შემდგომი გამოსწორების თაობაზე მოთხოვნის უფლებით), როდესაც შეთანხმებული ფორმა მხოლოდ მტკიცებულებების უზრუნველყოფის ან განმარტების მიზანს ემსახურება.²⁰ განსაკუთრებით კი შეიძლება, რომ „ფორმის დაუცველად“ განხორციელებულ შეთანხმებაში მოიაზრებოდეს ფორმაზე შეთანხმების კონკლუდენტური გაუქმება.²¹ ფორმულირებაში „ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სავალდებულო ფორმის დაუცველობა“ ეს საკმარისად არ არის ასახული, რადგან სავალდებულობის საყრდენი პუნქტი, რომელიც ადგილს იკავებს გარიგებით დადგენილი ფორმის სავალდებულობის გვერდით, ნათელი არ არის.

ნათელია, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 68-ე მუხლის მე-2 წინადადების შესაბამისად, გარიგების ფორმა თვითონ განისაზღვრება, როდესაც არც კანონით, არც გარიგებით განსაკუთრებული ფორმა დადგენილი არ არის.²² ვინაიდან გარიგება ასევე შეიძლება იყოს ცალმხრივიც, ამიტომ ფორმის განმსაზღვრელი (ანუ ნების გამოვლენის გამომვლენის გამომხატველი (*der die Form bestimmende (d.h. der die Willenserklärung Erklärende)*) მხოლოდით რიცხვში უნდა იყოს ხოლმე ნახსენები.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-დან 71-მდე მუხლები ეხება ფორმის სახეებს და ფორმის დაცვის შესაბამის წინაპირობებს. ამასთან უპირველს ყოვლისა განსხვავებულია ზეპირად და წერილობით დადებული გარიგებები (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის 1-ლი ნაწილი). შემდეგ, წერილობითი ფორმის კონტექსტში საუბარია საჯარო დამოწმებაზე (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის მე-5 ნაწილი). დებულებები ელექტრონული ფორმის, ტექსტური ფორმის, ასევე სანოტარო წესით დამოწმების შესახებ, გვხვდება არა მოცემულ მარეგულირებელ კონტექსტში, არამედ, როგორც მოსამზადებელ სამუშაო შეხვედრაზე იქნა გაჟღერებული, ხელმოწერის შესახებ კანონსა (საქართველოს კანონი ელექტრონული დოკუმენტისა და ელექტრონული სანდო მომსახურების შესახებ)

²⁰ Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 125 Rn. 17.

²¹ დეტალურად დასაბუთებულია: Flume, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, Bd. II, 4. Aufl. 1992, § 15 III 2 und 3 a (S. 264 ff.); ferner Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 125 Rn. 19.

²² Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 1044; Flume, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, Bd. II, 4. Aufl. 1992, § 15 I 5 (S. 249).

(ელექტრონული ფორმა) და ნოტარიატის შესახებ კანონში (საჯარო დამოწმება, სანოტარო წესით დამოწმება).

ეს კანონები მე ხელთ არ მაქვს. შემდგომში შესაბამისი სახეობები აღქმული მაქვს ისე, როგორც ეს BGB-ს გაგებას შეესაბამება. ამიტომაც ასევე ვვარაუდობ, რომ ელექტრონული ფორმის დიზაინი ხელმოწერის შესახებ დირექტივის²³ მე-5 მუხლის პირველი აბზაცის და ელექტრონული საქმიანი ბრუნვის შესახებ დირექტივის²⁴ მე-9 მუხლის მოთხოვნებს შეესაბამება.

29 დასაშვები ფორმების ამომწურავი ჩამოთვლა, როგორც ეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის 1-ლ ნაწილშია მოცემული, არ არის რეკომენდებული. ფორმის თავისუფალი არჩევის პრინციპი უკვე ისედაც გამომდინარეობს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 68-ე მუხლის პირველი წინადადებიდან. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის მე-2 ნაწილს აღნიშნულის საპირისპიროდ, არავითარი დამოუკიდებელი ნორმატიული შინაარსი არ გააჩნია და ამიტომ შეიძლება ამოღებულ იქნეს.²⁵

30 თუმცა, ჩამოყალიბებულ უნდა იქნეს კანონით დადგენილი ფორმების სახეობები, თუ ისინი, როგორც ეს ზემოთ იყო ნახსენები, - სპეციალურ კანონში არ არის ნორმირებული. ამდენად, კანონიდან, პირველ რიგში, უნდა ჩანდეს, თუ როდის არის დაცული კანონით დადგენილი ფორმა. ამასთან, შესაბამისი შემთხვევებისთვის გადასაწყვეტია, დასაშვები უნდა იყოს თუ არა განსხვავებული მოთხოვნები, როდესაც შესაბამისი ფორმის აუცილებლობა გარიგებით არის შეთანხმებული. აღნიშნული ეხება, პირველ რიგში, წერილობით ფორმას, რომლის ძირითად სტრუქტურას შეიძლება დაეთმოს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის ახალი რედაქცია, რომელსაც შემდეგ დაემატება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 70-ე და 71-ე მუხლები. დამატებულ უნდა იქნეს ერთი დებულება ტექსტური ფორმის შესახებ.

ამასთან, ვვარაუდობ, რომ BGB-ს §§ 127a-ს, 128-ის, 129-ის შესაბამისი დებულებები, რომლებიც ეხება ნოტარიული წესით და საჯარო დამოწმების ფორმების სახეობებს, უკვე არსებობს სპეციალური კანონდებლობით გათვალისწინებული წესების სისტემატიკურ კონტექსტში.

31 (კანონით დადგენილი, აგრეთვე გარიგებით შეთანხმებული) წერილობითი ფორმისთვის საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის მე-3 ნაწილი მოითხოვს მხარეთა ხელმოწერებს, რომლებიც, მე-5 ნაწილის თანახმად, საჯარო დამოწმებას საჭირობენ. მე-4 ნაწილი განსაკუთრებით ფასიანი ქაღალდებისთვის უშვებს გამონაკლისს საკუთარი ხელით შესრულებული ხელმოწერის სავალდებულობიდან. მე-3¹ ნაწილი მხარდაჭერის მიმღების შემთხვევაში განავრცობს ხელმოწერის აუცილებლობის მოთხოვნას მხარდაჭერის მიმართაც.

აღნიშნული გაგება შეესაბამება თავის ამოსავალ წერტილში BGB-ს § 126-ის გაგებას, რომლის მიხედვით წერილობითი ფორმის დაცვა შესაძლებელია საკუთარი ხელით შესრულებული ხელმოწერის ან სანოტარო წესით განხორციელებული დამოწმების გზით; თუმცა ეს ვარიანტები წარმოდგენილია ალტერნატივების სახით და არა კუმულაციურად, როგორც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის მე-5 ნაწილში. ამიტომ მეეჭვება, რამდენად მართებულია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის მე-5 ნაწილის დებულება ასეთი ფორმით. მიუხედავად ყველაფრისა, ისეთ შემთხვევებისთვის, რომლებშიც წერილობითი ფორმა მხარეთა შეთანხმებიდან გამომდინარე აუცილებელია, მიმაჩნია, რომ ეს

²³ Richtlinie 1999/93/EG des Europäischen Parlaments und des Rates vom 13. Dezember 1999 über gemeinschaftliche Rahmenbedingungen für elektronische Signatur, ABl. L 13 v.19.1.2000, S. 12.

²⁴ Richtlinie 2000/31/EG des Europäischen Parlaments und des Rates vom 8. Juni 2000 über bestimmte rechtliche Aspekte der Dienste der Informationsgesellschaft, insbesondere des elektronischen Geschäftsverkehrs, im Binnenmarkt (Richtlinie über den elektronischen Geschäftsverkehr), ABl. L 178 v. 17.7.2000, S. 1.

²⁵ ასევე, Darjania, S. 14 f.

ძალიან ფართო სამართლებრივი შედეგია. ჩემი აზრით, უპირატესობა უნდა მიენიჭოს დიფერენცირებას, ერთი მხრივ, (კერძო-) წერილობით ფორმასა და, მეორე მხრივ, სანოტარო წესით დამოწმებულს (*Beglaubigung/Beurkundung*) შორის (BGB-ს §§ 126, 128 და შემდგომის შესაბამისად).²⁶

ფარგლების გაფართოება მხარდაჭერის შემთხვევაში უპრობლემოდ მიმაჩნია ისევე, როგორც - გერმანულ სამართალში სპეციალური კანონით ნორმირებული - საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის მე-4 ნაწილით გათვალისწინებული დებულება გამონაკლისის თაობაზე. მაგრამ, ამასთან, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის მე-3 და მე-3¹ ნაწილების საწყისი შემთხვევა უნდა ეხებოდეს ცალმხრივ გარიგებას ანუ წერილობითი ფორმის დაცვა „ნების გამომვლენის“ ხელმოწერით.

გარიგებით შეთანხმებული წერილობითი ფორმის შემთხვევებისთვის გათვალისწინებული უნდა იყოს BGB-ს § 127-ის მე-2 ნაწილის 1-ლი წინადადების, 1-ლი შემთხვევის და მე-2 წინადადების შესაბამისი წესი. 32

შესაძლებელია ასევე დაფიქრება იმაზე, რომ BGB-ს §§ 126-ის მე-3 ნაწილის აბზაცის, 126a-ს და ხელმოწერის შესახებ დირექტივის²⁷ მე-5 მუხლის 1-ლი აბზაცის შესაბამისად, კვალიფიციური ელექტრონული ხელმოწერის მქონე ელექტრონული ფორმა გათანაბრებულ²⁸ იქნეს წერილობით ფორმასთან, ისევე, როგორც BGB-ს § 126-ის მე-4 ნაწილის შესაბამისად, სანოტარო წესით დამოწმება. ასევე მასთან გათანაბრებული შეიძლება იყოს სასამართლოს ოქმი.²⁹ 33

მართებულად მიმაჩნია, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 69-ე მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისი წესის არსებობა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 70-ე მუხლის 1-ლ წინადადებაში, ვინაიდან აქ არსებობს ნების გამომვლენის პიროვნების შესახებ ეჭვების გაქარწყლების საჭიროება. იქ უნდა იყოს ფორმულირებული „საჯარო დამოწმების საჭიროება“. მე-2 წინადადებაში ნაცვლად სიტყვისა „განმცხადებლმა“ (*der Antragende*) შეიძლება სავარაუდოდ უფრო ზუსტი იყოს „ნების გამომვლენი“-ს გამოყენება. 34

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 71-ე მუხლი შეესაბამება BGB-ს §126-ის მე-2 აბზაციის მე-2 წინადადებას და, ჩემი აზრით, არავითარ შეკითხვებს არ წარმოშობს. უფრო ნათლად შეიძლებოდა ხაზგასმა, რომ ნორმა ეხება წერილობითი ფორმის აუცილებლობას ხელშეკრულების დადებისას. განმარტების მიზნით მას ასევე წინ უნდა უძღოდეს BGB-ს § 126-ის მე-2 აბზაცის პირველი წინადადების შესაბამისი წესი. ასევე შეიძლება განხილულ იქნეს, გარიგებით შეთანხმებული წერილობითი ფორმის შემთხვევისთვის BGB-ს § 127-ის მე-2 აბზაცის 1-ლი წინადადების 1-ლი შემთხვევისა და მე-2 წინადადების გადმოღების მიზანშეწონილობა (რაც შეეხება მე-3 აბზაცის შესაბამისი წესს, იგი ელექტრონული ფორმის სისტემატიკურ კავშირში უნდა უნდა იქნეს ჩამოყალიბებული). 35

შემდეგ დასამატებელი იქნება ტექსტური ფორმის განმსაზღვრელი დებულება, რომელიც შეიძლება BGB-ს § 126b-ს შესაბამისად იქნეს ჩამოყალიბებული. 36

²⁶ Darjania, S. 15 ff., და Chanturia/Knieper, S. 11 (sub d).

²⁷ Richtlinie 1999/93/EG des Europäischen Parlaments und des Rates vom 13. Dezember 1999 über gemeinschaftliche Rahmenbedingungen für elektronische Signatur, ABl. L 13 v. 19.1.2000, S. 12.

²⁸ ასევე, Darjania, S. 14.

²⁹ Vgl. Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 126 Rn. 15.

d) საცილო გარიგებები საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 72-დან 89-მდე მუხლების მიხედვით

37 საცილო გარიგება, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლის მე-2 ნაწილის 1-ლი წინადადების თანახმად, ბათილია შეცილების შემთხვევაში. ამით, შეცილების უფლება გარიგების ნამდვილობას აყენებს შეცილების უფლებამოსილების მქონე პირის განკარგულებაში.³⁰ მაშინ, როდესაც შეცილების უფლების განხორციელების ზოგადი სამართლებრივი შედეგები საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლში და დადასტურების საკითხი, როგორც საცილო გარიგების სპეციალური პრობლემა, ზოგადად საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 61-ე მუხლში არის მოწესრიგებული, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 72-დან 89-მდე მუხლები ეხება შეცილების საფუძვლებს - და ამით საცილო გარიგებების ტიპოლოგიას - ისევე, როგორც სხვა სპეციალურ ანუ შესაბამისი შეცილების საფუძველზე დამოკიდებულ წინაპირობებსა და სამართლებრივ შედეგებს.

BGB-ს დებულების შესაბამისად საქართველოს სამოქალაქო კოდექსშიც არის საკანონმდებლო რეაქცია ნებასა და გამოვლენას შორის არსებულ შეუსაბამობაზე, რამდენადაც ეს საერთოდ საყურადღებოა, აგრეთვე ნების ჩამოყალიბებაში არსებულ განსაკუთრებულ შეცდომებზე. ნების (ჩამოყალიბების) ეს ხარვეზები ნაკლები შეიძლება ეფუძნებოდეს შეცდომებს, მოტყუებას ან მუქარას.³¹

38 ამასთან, ტერმინოლოგია „საცილო გარიგებანი“ გულისხმობს, რომ საუბარია ისეთ გარიგებებზე, რომლებიც შეცილების გზით შეიძლება იქცეს ბათილად. მაგრამ შეცილების საგანს ყოველთვის წარმოადგენს ნების (ჩამოყალიბების) ნაკლზე დაფუძნებული ნების გამოვლენა.³² ამიტომ შეცილების საფუძვლები, ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით, ნების გამოვლენას უნდა ეხებოდეს.

aa) შეცდომები, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 72-დან 80 მუხლამდე

39 შეცილების საფუძველი, პირველ რიგში, შეიძლება იყოს შეცდომა, ანუ ნებასა და გამოვლენას შორის შეუსაბამობა. ქვეთავის სათაურში „შეცდომით დადებული გარიგებანი“, ეს ნათლად არ არის ასახული, ვინაიდან არ არის აუცილებელი, რომ ყოველი შეცდომა გარიგების დადებას (Vornahme des Rechtsgeschäfts) ეხებოდეს. მას უნდა ერქვას უბრალოდ: „შეცდომები“.

40 ამასთან, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 72-ე მუხლი წინაპირობის სახით ითვალისწინებს, რომ ნების გამოვლენა „არსებითი შეცდომის“ საფუძველზე მოხდა. ამდენად აუცილებელია, ერთი მხრივ, განსაკუთრებული სახეობის ნების (ჩამოყალიბების) ნაკლი, როგორც ისინი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-დან 76-მდე, 78-ე და მე-80 მუხლებში უფრო დეტალურად არის განსაზღვრული, მეორე მხრივ, ნების (ჩამოყალიბების) ნაკლის მიზეზობრიობა (კაუზალურობა) იმისათვის, რომ ნების გამოვლენა ასეთი სახით მოხდა. ეს სათაურშიც უნდა იქნეს ასახული.

41 აღნიშნულთან დაკავშირებით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლი, პირველ რიგში, ადგენს (ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით დახვეწილი რედაქციით) შეცდომის სამ სახეობას: ა) ქვეპუნქტი: შეცდომა, რომელიც იმაში მდგომარეობს, რომ პირი ავლენს სხვა ნებას, როგორც მისთვის სასურველს; ბ) ქვეპუნქტი: შეცდომა განსახორციელებელი ნების

³⁰ Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 818.

³¹ Vgl. Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 818, 824.

³² Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 915; Flume, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, Bd. II, 4. Aufl. 1992, § 19 (S. 399) und § 21 6 (S. 421).

გამოვლენის შინაარსის შესახებ, გ) ქვეპუნქტი: ერთობლივი შეცდომა გარიგების საფუძველთან დაკავშირებით.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლის ა ქვეპუნქტში არსებითად მიჩნეული შეცდომა ტერმინოლოგიურად შეესაბამება შეცდომას გამოვლენის ქმედებაში (გამოვლენის შეცდომა) BGB-ს § 119 I, მე-2 შემთხვევის გაგებით: ნების გამოვლენა, რომლის გაკეთების განზრახვა პირს საერთოდ არ ჰქონია. ამასთან, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლის ბ ქვეპუნქტში ნორმირებული შეცდომა შეესაბამება შეცდომას, შინაარსთან დაკავშირებით, შეადარეთ, BGB-ს § 119-ის I პირველი შემთხვევა. ამასთან, შეცდომის ამოსავალ წერტილს, რა თქმა უნდა, წარმოადგენს განხორციელებული და არა განზრახული ნების გამოვლენის შინაარსი. სხვა შემთხვევაში ამ ჯგუფში მოექცეოდა ნების ჩამოყალიბების ყველა შეცდომა, რაც არ შეიძლება წარმოადგენდეს კანონმდებლის განზრახვას; შეცდომები მოტივში, ანუ ნების ჩამოყალიბებისას დაშვებული შეცდომები, მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში იძლევიან შეცდომის უფლებას.³³

ის, რომ შეცდომები საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლის ა) ქვეპუნქტის გაგებით არსებითად არიან მიჩნეული და ამიტომ შესწავთ იმის უნარი, რომ წარმოადგენდნენ შეცდომის საფუძველს, გერმანული BGB-ს გადმოსახედიდან არ წარმოადგენს პრობლემას. შემოფოთებას იმის თაობაზე, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლის ა) ქვეპუნქტი არ ითვალისწინებს ნების გამოვლენის ნიშნებს (Erklärungszeichen),³⁴ მე არ ვიზიარებ: მიუხედავად იმისა ნების გამოვლენის განხორციელებელი პირი შეცდომით დაწერს, შეცდომით გამოთქვამს თუ შეცდომით გაიგებს, იგი (შინაარსობრივად) მაინც ახორციელებს სხვა და არა იმ ნების გამოვლენას, რომლის განხორციელებაც მას სურდა. თუ იგი ნების გამოვლენისთვის იყენებს ისეთ ნიშნებს, რომლებსაც სხვა მნიშვნელობა გააჩნია და არა ის, რაც მას ეგონა, მაშინ მას საქმე აქვს შინაარსის შეცდომასთან და შეუძლია, ბ ქვეპუნქტის თანახმად, ისარგებლოს შეცდომის უფლებით.

ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლის ა) და ბ) ქვეპუნქტებში ზემოთ თქმულის მსგავსად, შესაბამისად, განხორციელებულ ნების გამოვლენასთან და არა გარიგებასთან კავშირში უნდა იყოს ჩამოყალიბებული და, რა თქმა უნდა, არც გარიგების დადებასთან დაკავშირებულ თანხმობასთან (შეადარეთ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 99-ე და შემდგომი მუხლები).

თუმცა პრობლემატურია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლის გ) ქვეპუნქტზე დაფუძნებული ნების გამოვლენის შეცდომის ურთიერთმიმართება, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 398-ე მუხლით გათვალისწინებულ მისადაგების მოთხოვნასთან ან შესაბამისად, ხელშეკრულებაზე უარის თქმის უფლებასთან, შეცვლილი გარემოებებისათვის ხელშეკრულების მისადაგების გამო.³⁵ მე მოგიწოდებთ, რომ ამ საკითხში გერმანულ სამართალს დაეყრდნოთ, რომელიც საერთო (ერთობლივ) შეცდომას ასევე შეცვლილი გარემოებებისთვის ხელშეკრულების მისადაგების წესებით აწესრიგებს და ამ კუთხით შეცდომის უფლებას გამორიცხავს.³⁶ სხვა შემთხვევაში ის მხარე, რომელიც პირველი განხორციელებს შეცდომას, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 79-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ზიანის ანაზღაურების პასუხისმგებლობის საფრთხის წინაშე აღმოჩნება, მაშინ როდესაც იგი პასუხისმგებლობისგან თავისუფალი იქნებოდა სხვა მხრივ თანაბარ გარემოებებში, მეორე მხარეს რომ პირველს განხორციელებინა შეცდომა,

42

³³ Vgl. Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 844, 853.

³⁴ ასე, Darjanian, S. 19; zustimmend Chanturia/Knieper, S. 13.

³⁵ ასე, როგორც ჩანს („Art. 298“) აგრეთვე, Darjanian, S. 19 f.

³⁶ Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 119 Rn. 30.

რისთვისაც არავითარი გამამართლებელი საფუძველი არ არსებობს. იმის მიხედვით, თუ რომელი მხარე ახორციელებს შეცდილებას, შეუძლებელია გაკეთდეს დასკვნა იმის შესახებ, რომ გარიგების მავალდებულებელი ძალის აღმოფხვრა სწორედ ამ მხარის გადაუდებელ ინტერესს წარმოადგენს, რისთვისაც მას შეიძლება დაეკისროს სამართლიანი საფასური ზიანის ანაზღაურების პასუხისმგებლობის სახით. შეცდილების თაობაზე ნების გამოვლენების თანმიმდევრობა მხოლოდ გვიჩვენებს თუ რომელმა განახორციელა პირველად შეცდილების უფლება.

43 ვინაიდან საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 74-ე და შემდგომი მუხლებით გათვალისწინებული შეცდომებიც არსებითია, მაგრამ ისინი არ ჯდება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლის ა)-დან გ) ქვეპუნქტამდე ჩამონათვალში, სათაურში დასახელებული უნდა იყოს 73-ე მუხლით არსებითად მიჩნეული შეცდომები იმისათვის, რომ განმარტებულ იქნეს შემდგომ დებულებებთან სისტემატიკური დამოკიდებულება.

44 თავისი სათაურის საპირისპიროდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 74-ე მუხლი ეხება შეცდომას არა მხოლოდ კონტრაქტის პიროვნებაში, არამედ ასევე შეცდომას საგნის ძირითად თვისებებში. სათაური შესაბამისად უნდა იქნეს მისადაგებული.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 74-ე მუხლის 1-ლი - ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით, ასევე უნდა ეხებოდეს ნების გამოვლენას, - და მე-2 ნაწილები აკონკრეტებენ, ერთი მხრივ, ნების გამოვლენისას გარიგების შინაარსთან დაკავშირებულ შეცდომას (*Inhaltsirrtum*) და ამით ზღუდავენ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლის ბ ქვეპუნქტით ჩამოყალიბებულ შეცდილების საფუძველს, ვინაიდან ნებასა და გამოვლენას შორის შეუსაბამოები (წინააღმდეგობები) უმნიშვნელოა, თუკი ეს ნების გამოვლენის „არაარსებით“ ასპექტებს ეხება. მეორე მხრივ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 74-ე მუხლი იძლევა შეცდილების უფლებას იქაც, სადაც წინააღმდეგობა არსებობს არა გამოვლენასა და მიმდინარე ნებას (*aktueller Wille*), არამედ გამოვლენასა და რეალურ ნებას (*eigentlicher Wille*) შორის, ანუ შეცდომას უკვე ნების ჩამოყალიბების ეტაპზე აქვს ადგილი. აღნიშნული წარმოადგენს მოტივებში შეცდომის სპეციალურ შემთხვევას, რომელიც უფრო ზოგადად საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 76-ე მუხლშია ნორმირებული.

45 შესაბამისად არის საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 75-ე მუხლში ნორმირებული სამართლებრივი შედეგით განპირობებული შეცდომა (*Rechtsfolgenirrtum*) (რაც სათაურსა და ნორმის ტექსტში შესაბამისად უნდა იქნეს ასახული). ერთი მხრივ, იგი ზღუდავს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლს და, მეორე მხრივ, აღიარებს სამართლებრივი შედეგით განპირობებულ შეცდომას ნების ჩამოყალიბების ეტაპზე, გამონაკლისის სახით. გამოსავალი - ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით, ასევე უნდა ეხებოდეს ნების გამოვლენას - შეესაბამება გერმანულ სასამართლო დოქტრინას, რომლის თანახმად ნების გამოვლენისას გარიგების შინაარსთან დაკავშირებული შეცდომის არსებობა აღიარებულია, როდესაც გარიგება არა სასურველ, არამედ მისგან არსებითად განსხვავებულ სამართლებრივ შედეგებს წარმოშობს მაშინ, როდესაც შეცდომა უმნიშვნელოა, როდესაც ის ამოუცნობ და არასასურველ გვერდით შედეგებს ეხება, თუმცა დეტალები სადავოა.³⁷

46 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 76-ე მუხლის დებულება, რომელიც მოტივში შეცდომას, ზოგადად, არაარსებითად მიიჩნევს, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც მოტივი შეთანხმების საგანს წარმოადგენდა, ჩემთვის გაუგებარია. ფრაზა - „შეთანხმების საგანს“, ნიშნავს, რომ მოტივი უკვე არა მოტივს, არამედ გარიგების საფუძველს წარმოადგენს,³⁸ ეს კი

³⁷ Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 119 Rn. 15.

³⁸ ასე, Darjanian, S. 20 ff.

გამოიწვევდა შეცილების უფლების გაუმართლებლად შეზღუდულად განვრცობას ხელშეკრულების სხვადასხვა კონსტელაციის მიმართ.

თუ აქაც გერმანული სასამართლო დოქტრინის შესაბამისად უნდა იქნეს მიღებული გადაწყვეტილება, მაშინ მნიშვნელოვანია განსაზღვრა, ხომ არ იქცა მოტივი ნების გამოვლენის შინაარსად, რაც გერმანულ სამართალშიც სადავო საკითხს წარმოადგენს. სხვები ცდილობენ, რომ ხელშეკრულების დადების მიზნით მოლაპარაკებებისას ბრალეულობის გამო პასუხისმგებლობა ან BGB-ს §242-ის ინტერესების შესაბამისამისი რისკების განაწილება განმარტების გზით უზრუნველყონ.³⁹

განსამარტი იქნება, რომ შეცილების უფლების შეზღუდვა არ გამოიწვევს შეცილებას მცდარი (შეცდომით განპირობებული) მოტივების გამო, რომლებიც კონტრაჰენტს ან საგანს უკავშირდება, რისი უფლებაც ნების გამოვლენს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 74-ე მუხლით გააჩნია.

წვრილმანი შეცდომებისთვის, რომელთა შემთხვევაშიც შეუსაბამობა სასურველსა და გამოვლენილ ნებას შორის ვერ აღწევს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე და შემდგომ მუხლებში ნორმირებული ჯგუფებისთვის დადგენილ სიმძიმეს, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 78-ე მუხლი შეიცავს დებულებას, რომელიც შეუსაბამობის არასაკმარისი არსებობის გამო შეცილებას გამოიწვევს და მის ნაცვლად გვთავაზობს მოთხოვნის უფლებას, ნების გამოვლენის საგნის (მაგალითად, ხელშეკრულების დოკუმენტის) შესწორების თაობაზე. ეს წესი უნდა ჩაისვას უშუალოდ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 76-ე მუხლის შემდეგ.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-80 მუხლის თანახმად, შეცილების უფლება ფართოვდება და ვრცელდება, BGB-ს §120-ის შესაბამისად, არასწორად შეტყობინების შემთხვევებზე. ეს დებულება ასევე უნდა იქნეს დამატებული საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 76-ე მუხლის შემდეგ. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 73-ე მუხლზე (BGB-ს §120-ის შესაბამისად, რომელიც BGB-ს §119-ის პირველი აბზაცის მე-2 შემთხვევაზე მიუთითებს) მითითების შედეგად, შესაძლებელია ნების გამოვლენის შეცილება, როდესაც გამოვლენს არ სურდა ნების გამოვლენა შეტყობინებული შინაარსით; სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ: შეცდომა არ წარმოადგენდა წვრილმან შეცდომას საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 78-ე მუხლის გაგებით.

ერთი შეხედვით გასაკვირი სათაური, რომელიც ყურადღების ცენტრში აქცევს არა არასწორ შეტყობინებას, არამედ შეცდომას შუამავლის მიზეზით, სწორად არის შერჩეული, ვინაიდან შეგნებულად (ანუ არა შეცდომით) არასწორად შეტყობინებული ნების გამოვლენა ნების გამოვლენის ისედაც არ შეერაცხება და ამდენად მას ვერ დაავალდებულებს.⁴⁰ მაგრამ აქედან გამომდინარეობს, რომ ნების გამოვლენა სწორედაც რომ საცილო უნდა იყოს, ამიტომაც ნორმის ტექსტში ფრაზაზე - „გაუცნობიერებლად არასწორი“, მითითების საჭიროება არ არსებობს.

შეცდომის შეცილების სპეციალურ სამართლებრივ შედეგებს ეხება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 77-ე და 79-ე მუხლები. ამასთან დასაფიქრებელია, რომ შეცილების გამოიწვევას, რომელსაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 77-ე მუხლი ითვალისწინებს, თავისთავად, არ მივყავართ სასურველის ამოქმედებამდე, არამედ ის გულისხმობს არასასურველის შესრულების დავალდებულებას. გამოსავალი გერმანულ სამართალშიც არ არის ნათელი. უფრო მისაღებად მიმაჩნია ბათილობის შედეგზე ორიენტირება და შეცილების განცხადების მიჩნევა სასურველი შინაარსით ჩამოყალიბებული, აღსადგენი (დასაბრუნებელი)

³⁹ დეტალურად, Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 119 Rn. 17 ff.

⁴⁰ Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 120 Rn. 4.

ახალი ხელშეკრულების შეთავაზებად (*Zurückzubeziehenden Neuvertrages*) (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 329-ე, 330-ე და 61-ე მუხლის მე-4 ნაწილების შესაბამისად)⁴¹ ან შესაბამისად, უფრო ზოგადად, ვინაიდან მიღებასავალდებულო ნების გამოვლენები ასევე მხოლოდ ცალმხრივი გარიგებების (მაგალითად, ხელშეკრულების შეწყვეტა) შემადგენელ ნაწილს შეიძლება წარმოადგენდნენ, ამიტომ ასეთი განცხადების მიჩნევა შეთავაზებად, რომელიც ითვალისწინებს აღდგენის გზით (*unter Rückbeziehung*) გარიგების სასურველი შინაარსით ამოქმედებას.

- 50 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 79-ე მუხლის 1-ლ ნაწილთან დაკავშირებით, 1-თვიანი ვადა ზედმეტად ხანგრძლივად არის მიჩნეული, იმ მიზეზით, რომ იგი იძლევა შეცდომების უფლების მქონე პირის მხრიდან შეცდომების ადრესატის მიმართ სპეკულაციის შესაძლებლობას.⁴² განხილვის საგანს წარმოადგენს ერთკვირიანი ვადა.⁴³ გერმანულ სამართალში კომბინირებულია შესაფერისი ხანგრძლივობის მქონე მოქნილი მოსაფიქრებელი ვადა (დაუყოვნებლივ, ანუ ბრალეული გაჭიანურების გარეშე BGB-ს § 121-ს პირველი აბზაცის 1-ლი წინადადება), რომლის მაქსიმალური ზღვარი 10 წელია. ვადის დასაწყისი 84-ე მუხლის მე-2 წინადადების შესაბამისად უნდა იქნეს ფორმულირებული.
- 51 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 79-ე მუხლის მე-2 ნაწილში არსებული ზიანის ანაზღაურების პასუხისმგებლობა ბუნდოვნად არის მიჩნეული.⁴⁴ შეცდომების უფლება, ეკონომიკური შედეგის თვალსაზრისით არაფრის მომტანი იქნებოდა, შეცდომების უფლების მქონე პირისთვის რომ სავალდებულო ყოფილიყო შეცდომების ადრესატის ისეთ მდგომარეობაში ჩაყენება, თითქოს გარიგება სამართლებრივი ძალის მქონე იყო. ამიტომ, „გარიგების ბათილობიდან წარმოქმნილი ზიანი“ შეიძლება მხოლოდ ისეთი ზიანი იყოს, რომელიც ეყრდნობა არგუმენტს, რომ თავიდან სამართლებრივი ძალის მქონე გარიგება შეცდომების შედეგად ბათილი გახდა, და არა იმას, რომ იგი თავიდანვე არ იყო სავალდებულებელი. BGB-ს § 122-ის პირველი აბზაცის შესაბამისად, პასუხისმგებლობა შეიძლება მიმართული იყოს ნების გამოვლენის კანონიერი ძალის მიმართ ნდობის შედეგად წარმოშობილი ზიანის ანაზღაურებისკენ და ასევე მოიცვას ყოველი მესამე პირი. პასუხისმგებლობა არ უნდა გასცდეს პოზიტიურ ინტერესს.

bb) მოტყუება, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 81-დან 84-მდე მუხლები

- 52 სამართლებრივად მნიშვნელოვანი ნების ჩამოყალიბების ხარვეზი (*Störung der Willensbildung*) სახეზეა ასევე მაშინ, როდესაც მართალია ნება და გამოვლენა ერთმანეთს შეესაბამება, მაგრამ ნება მოტყუების ან იძულების გამო შეცვლილ იქნა (*gebeugt wurde*); შესაბამისად, მოტყუება და იძულება წარმოადგენენ საცილო გარიგებების შემდეგ ჯგუფს. აქაც, შეცდომება ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით ნების გამოვლენაზე უნდა იყოს მიბმული.
- 53 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 81-ე მუხლის მე-2 ნაწილი შეიძლება შემდეგი ფრაზით იქნეს ოპტიმიზებული: „არაკეთილსინდისიერად ... დუმს“ (*„Verschweigt... wider Treu und Glauben“*).
- 54 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 82-ე მუხლიც ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით შეცდომების უფლებას უნდა ეხებოდეს, იგივე ვრცელდება მის სათაურზეც. ამასთან, თუ რა

⁴¹ Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 953 ff.

⁴² Darjania, S. 22.

⁴³ ასე, Chanturia/Knieper, S. 13.

⁴⁴ Darjania, S. 22 f.

შედეგების დადგომას ისახავს მიზნად სისხლისსამართლებრივად დასჯადი თაღლითობისგან გამიჯვნა,⁴⁵ ჩემთვის გაუგებარია.

მესამე პირის მხრიდან მოტყუების შემთხვევისთვის, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 83-ე მუხლის 1-ლი ნაწილი საცილობის წინაპირობად ადგენს, რომ მოტყუების შესახებ იცოდა ან უნდა სცოდნოდა პირს, რომელიც სარგებელს იღებს გარიგებიდან. შეცილების უფლების ეს შეზღუდვა, უპირველეს ყოვლისა, მიღებასავალდებულო ნების გამოვლენებით უნდა შემოიფარგლოს (BGB-ს § 123-ის მე-2 აბზაცი); ისეთი ნების გამოვლენებისთვის, რომლებისთვისაც სავალდებულო არ არის მიღება, შეცილების უფლება არსებობს ყოველი მოტყუებისას, ვინაიდან საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 81-ე მუხლი არ ამახვილებს ყურადღებას ტყუილის მთქმელის პიროვნებაზე.

BGB-ს § 123-ის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, „მესამე პირი“ ამ ნორმის გაგებით არის ნებისმიერი, ვინც არ წარმოადგენს ნების გამოვლენის მიმღებს და მას არც შეიძლება მიეკუთვნოს (*nicht zuzurechnen ist*). თუ მოტყუება ხდება მესამე პირის მიერ, მაშინ ნების გამოვლენის მიმღებმა მაინც უნდა დაუშვას თავის წინააღმდეგ შეცილების უფლების გამოყენება, როდესაც ის დაცვას არ იმსახურებს, რადგან მან თავად იცოდა მოტყუების შესახებ. ეს წესი, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 83-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის საპირისპიროდ, მაშინაც უნდა მოქმედებდეს, როდესაც გარიგების შედეგად სარგებლის მიმღებმა (მაგალითად, მესამე პირების სასარგებლოდ დადებული ხელშეკრულება) მოტყუების შესახებ არ იცოდა. მხოლოდ მაშინ არის გამართლებული, შეცილების უფლების გამორიცხვა (BGB-ს § 123-ის მე-2 აბზაციის მე-2 წინადადება), როდესაც უცხო პირმა, მოატყუა ნების გამომვლენი ისე, რომ ამის თაობაზე არ იცოდა ნების გამოვლენის მიმღებმა და სარგებლის მიმღებმა. თუ უცხო პირი ატყუებს ისე, რომ ამის თაობაზე ცნობილია სარგებლის მიმღებისთვის, ეს უკანასკნელი ვერ მიუთითებს ნების გამოვლენის მიმღების არცოდნაზე, არამედ მან უნდა დაუშვას თავის წინააღმდეგ შეცილების უფლების გამოყენება. აღნიშნულის საპირისპიროდ განმარტებულ უნდა იქნეს, რომ თავად სარგებლის მიმღების მხრიდან მოტყუებისას (რომელიც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად არ წარმოადგენს შეცილების მეორე მხარეს (*Anfechtungsgegner*)), ვინაიდან მან თავის მხრივ იცის ნების გამომვლენი პირის ნების ჩამოყალიბების ნაკლის შესახებ, შეცილება (მით უმეტეს) არ შეიძლება იქნეს გამორიცხული.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 81-ე მუხლით მინიჭებული გარიგებებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღების თავისუფლება (*Entschließungsfreiheit*) არ უნდა იყოს დამოკიდებული იმაზე, რომ მოტყუებული, თავის მხრივ, თავის კონტრაჰენტს აზიანებს.⁴⁶ ამიტომ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 83-ე მუხლის მე-2 ნაწილი ამოღებულ უნდა იქნეს (შედეგად სათაური ისევ შესაფერისი იქნება). სხვა შემთხვევაში, საჭირო იქნება სათაურის მისადაგება.

cc) იძულება, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 85-დან 89-მდე მუხლები

მოტყუების მსგავსად, იძულებაც იძლევა ნების გამოვლენის შეცილების უფლებას, რაც, თავის მხრივ, ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით უნდა იქნეს განმარტებული. გარდა ამისა, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 85-ე მუხლი, 86-ე მუხლის პირველი ნაწილი ტერმინოლოგიურად არა გარიგების ბათილობაზე, არამედ ნების გამოვლენის ბათილობაზე უნდა აკეთებდეს მითითებას.

⁴⁵ ასე, Darjania, S. 23.

⁴⁶ კრიტიკულად ასევე, Darjania S. 23 f.

58 სასურველია, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 89-ე მუხლში ვადის დენის დასაწყისი 84-ე მუხლის შესაბამისად იქნეს ფორმულირებული; გადამწყვეტი უნდა იყოს მომენტი, როდესაც იძულების ქვეშ ყოფნის მდგომარეობა შეწყდება (BGB-ს § 124-ის მე-2 აბზაცის 1-ლი წინადადება); მიმაჩნია, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 85-ე მუხლით გათვალისწინებული იძულების ქმედების დასრულება ამისთვის ყოველთვის გადამწყვეტი არ იქნება.

ე) პირობითი გარიგებანი, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 90-დან 98-მდე მუხლების მიხედვით

59 გარიგების სამართლებრივი შედეგები ზოგადად დგება მაშინ, როდესაც დაიდება გარიგება და ისინი ჩვეულებრივ მოქმედებს. მაგრამ სამართლებრივი შედეგები შეიძლება ასევე გადავადებულ იქნეს ან შეიზღუდოს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 90-დან 98-მდე მუხლები ეხება ამ თემატიკის ერთ მონაკვეთს, კერძოდ, გადავადებას ან შეზღუდვას, რომელიც დამოკიდებულია გარკვეული მოვლენის დადგომაზე, რომელიც მომავალში უნდა მოხდეს და რომლის დადგომა ობიექტურად გაურკვეველია. შესაძლებელი იქნებოდა დაფიქრება იმაზე, რომ შესაბამისი გამოყენებით დარეგულირდეს ასევე მომავალში არსებულ დროის მომენტზე (რომელიც კალენდრის საშუალებით ან უეჭველად მოსახდენი მოვლენის საშუალებით შეიძლება იქნეს განსაზღვრული; ვადის დაწესება⁴⁷) გადავადების ან შეზღუდვის შემთხვევებიც (შეადარეთ, BGB-ს § 163).

60 პირობის ცნებასთან დაკავშირებით, როგორც მას საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 90-ე მუხლი განმარტავს, განხილვის საგანს წარმოადგენდა საკითხი იმის თაობაზე, მოვლენა „სამომავლო და უცნობი“ თუ „სამომავლო ან უცნობი“ უნდა იყოს,⁴⁸ გერმანული პერსპექტივიდან ამ კითხვას ცალსახად პირველი მიმართულებით უნდა გაეცეს პასუხი. აქ „ან“-ის გამოყენება გამოიწვევდა ვადის შეყვანას პირობის ცნებაში, რაც ტერმინოლოგიურად ფორმასთან დაკავშირებული სხვადასხვა საკითხების გამო არ არის რეკომენდებული.

61 პირობის ცნებას არაპირდაპირ განავრცობს 96-ე მუხლი, რაც სისტემატიკის თვალსაზრისით შეუფერებელია: ობიექტურად გარკვეული, სუბიექტურად გაურკვეველი მოვლენა 90-ე მუხლში უნდა იქნეს დამატებული.

62 ცხადია, რომ არ არის შესაძლებელი ყოველი გარიგების ერთი პირობის ქვეშ გაერთიანება და რომ არც ყოველი პირობა არის მისაღები. ამას ითვალისწინებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 91-ე მუხლიც. ზღვრის სახით, შესაძლებელია, 54-ე მუხლის შესაბამისად, კანონის აკრძალვის, აგრეთვე ზოგადად ალიარებული ზნეობის ნორმების და საჯარო წესრიგის გამოყენება და შეუძლებელი პირობის შემთხვევის დამატება. თუმცა, დებულება სამართლებრივი შედეგების დაწესების შესახებ შეუსაბამოდ მიმაჩნია. აქ სწორი იქნებოდა დიფერენცირება, რადგან მხარეებს გადავადების პირობით დადებული გარიგება, როგორც წესი, პირობის გარეშე არ სურთ, მაშინ, როდესაც ეს გაუქმებადი პირობისას სავსებით დასაშვებია ისე, რომ გარიგება პირობის გარეშე დარჩებოდა ძალაში (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 62-ე მუხლი, BGB-ს §139).⁴⁹

63 ტერმინოლოგიის თვალსაზრისით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 92-დან 98-მდე მუხლებში, დიფერენცირება უნდა მოხდეს, შესაბამისად, პირობის დადგომის და შეწყვეტის მიხედვით და შემდეგ ყურადღება მიექცეს იმას, რომ პირობის სახით შესაძლებელი იყოს

⁴⁷ Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 1284.

⁴⁸ აღნიშნულის შესახებ, Chanturia/Knieper, S. 22.

⁴⁹ Staudinger/Bork, BGB, 2015, წინასწარი შენიშვნები შემდეგ მუხლებთან დაკავშირებით: §§ 158-163 Rn. 12, 30, 33, 44.

შესაბამისად, მოვლენის დადგომის ან არდადგომის დაყენება. შინაარსობრივად ეს დებულებები არავითარ შეკითხვებს არ წარმოშობს.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 95-ე მუხლის 1-ლი ნაწილიდან ამოღებულ უნდა იქნეს ვალდებულების შესრულება და BGB-ს §161-ის 1-ლი ნაწილის შესაბამისად, ორიენტირებული უნდა იყოს პირობაზე დამოკიდებული მოქმედების ხელის შეშლაზე ან მის მიმართ უარყოფითად მოქმედებაზე. შესაძლებელია ასევე დაფიქრება, უნდა არსებობდეს თუ არა BGB-ს § 161-ის შესაბამისად, პირობიდან სარგებლის მიმღები პირის აბსოლუტური დაცვა. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 95-ე მუხლის მე-2 ნაწილში ნორმირებული ზიანის ანაზღაურების პასუხისმგებლობა ისე უნდა ჩამოყალიბდეს, რომ იგი დამოკიდებული იყოს ბრალის არსებობაზე (შეადარეთ, BGB-ს §160). საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 95-ე მუხლის სათაური უფრო ზუსტად უნდა ჩამოყალიბდეს (პირობის დადგომაზე ზეგავლენის მოხდენა წარმოადგენს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 98-ე მუხლის საგანს).

64

f) თანხმობა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 99-დან 102-მდე მუხლების მიხედვით

თანხმობასთან (წინასწარი თანხმობა (ნებართვა) და შემდგომი თანხმობა (მოწონება)) დაკავშირებული ეს დებულებები შინაარსობრივი თვალსაზრისით მხოლოდ შიგადაშიგ იწვევს შეკითხვებს. თუ ეს აუცილებლად იქნება მიჩნეული, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 99-ე მუხლში უნდა იქნეს გადატანილი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 59-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მე-2 შემთხვევით გათვალისწინებული დებულება, რომლის თანახმად გარიგება, რომელიც თანხმობაზეა დამოკიდებული და ნებართვის გარეშეა დადებული, ბათილია, თუ იგი მოწონებული არ იქნება. ჩემი აზრით, ეს აუცილებელია, ვინაიდან ის, რომ გარიგება თანხმობაზეა დამოკიდებული სხვას არაფერს ნიშნავს, თუ არა იმას, რომ იგი თანხმობის გარეშე ვერ იქნება სამართლებრივი ძალის მქონე. თუ ეს თანხმობა ნებართვის სახით არ არსებობს, მაშინ მისთვის სამართლებრივი ძალის მინიჭება მხოლოდ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 101-ე მუხლით გათვალისწინებული მოწონების გამოყენებითაა შესაძლებელი. აღნიშნული არ საჭიროებს განმარტებას.

65

აღნიშნულის საპირისპიროდ, გაუგებარია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-100 მუხლში შეტყობინების ვალდებულების დარღვევის სამართლებრივი შედეგი, განსხვავებით ისეთი კონსტრუქციისგან, რომლის თანახმად გაუქმება ორივე მხარის მიმართ უნდა იქნეს გაცხადებული, ანუ სამართლებრივ ძალას იძენს როდესაც გაუქმების განცხადება ორივე მხარეს მიუვა. უფრო მისაღები იქნებოდა, რომ გაუქმების განცხადება იმ მხარის მიმართ იყოს სავალდებულო, რომლის წინაშეც იქნა გამოხატული ნებართვა.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-2 ნაწილთან დაკავშირებით შემოთავაზებულია, რომ ნორმა კიდევ უფრო დაუახლოვდეს BGB-ს § 185-ის მე-2 აბზაცის 1-ლ წინადადებას, იმით, რომ მან განმკარგავი პირის მიერ საგნის მოგვიანებით შეძენის შემთხვევაში მოიცვას.⁵⁰ სისტემატიკის თვალსაზრისით ეს ლოგიკური იქნებოდა. ამ შემთხვევაში, განსამარტივებელი იქნება, რომ ერთმანეთთან შეუთავსებელი რამდენიმე განკარგვისას მხოლოდ უფრო ადრე განხორციელებული იქნება სამართლებრივი ძალის მქონე (BGB-ს § 185-ის მე-2 აბზაცის მე-2 წინადადება).

66

⁵⁰ ასე, Darjanina, S. 24 f.

g) წარმომადგენლობა გარიგებებში საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 103-დან 114-მდე მუხლების თანახმად

- 67** გარიგების ეფექტი ეხება ძირითადად იმ პირს, რომელმაც გარიგებითი ხასიათის მოქმედება განახორციელა. გარიგებებში წარმომადგენლობის შედეგად, სამართლებრივი შედეგები, უფრო დეტალურად განსაზღვრული წინაპირობების დაკმაყოფილებისას, არა გარიგებითი ხასიათის მოქმედების განხორციელებელს (წარმომადგენელს), არამედ წარმოდგენილ პირს ეხება. ეს ხდება იმის საშუალებით, რომ ნების გამოვლენა, რომელიც ხორციელდება დეტალურად განსაზღვრული პირობების ქვეშ, შეერაცხება წარმოდგენილ პირს.⁵¹ ამასთან, ურთიერთობა წარმომადგენელსა და წარმოდგენილ პირს შორის განისაზღვრება მათ შორის არსებული სამართლებრივი ურთობის შესაბამისად. ამ დოგმატურ გაგებასთან უნდა იქნეს ტერმინოლოგიურად მისადაგებული საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 103-დან 114-მდე მუხლები. ეს მიკუთვნება თავის გამართლებას პოულობს წარმომადგენლის წარმომადგენლობით უფლებამოსილებაში, რომელიც კანონიდან ან წარმოდგენილი პირის გარიგებიდან გამომდინარეობს. ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით, წარმომადგენლობითი ძალაუფლების ცნებას უპირატესობა უნდა მიენიჭოს უფლებამოსილებასთან შედარებით, რადგან წარმომადგენლობითი ძალაუფლების ფარგლები შეიძლება განსხვავდებოდეს წარმოდგენილი პირის მიმართ არსებული წარმომადგენლობითი ძალაუფლების გამოყენების უფლებამოსილებისგან. გარიგებით დაფუძნებული წარმომადგენლობითი ძალაუფლება ტერმინოლოგიურად დიფერენცირებულ უნდა იქნეს მინდობილობისგან, რომელიც ნიშნავს საკუთარი სახელით სხვისი უფლების განკარგვის უფლებამოსილებას და დავალებისგან, რომელიც (შეადარეთ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 709-ე და შემდგომი მუხლები) აღნიშნავს ვალდებულებითსამართლებრივ ურთიერთობას, რომლის ფარგლებშიც მოქმედებს წარმომადგენელი.
- 68** საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 104-ე მუხლის მე-2 ნაწილში უნდა განიმარტოს, რომ წარმოდგენილი პირი ვერ გამოიყენებს წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლს, თუ მან წარმომადგენლობითი ძალაუფლების მოჩვენებითი უფლება (უფლების შთაბეჭდილება) შექმნა. მოსამზადებელ მასალებში შემოთავაზებული დიფერენცირების გამოყენება, თმენის საფუძველზე მოქმედ და მოჩვენებით მინდობილობას შორის, აქ აუცილებლად არ მიმაჩნია. სათაური მისადაგებულ უნდა იქნეს ნორმის შინაარსთან.
- 69** საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 106-ე მუხლი უფრო ნათლად უნდა ჩამოყალიბდეს და BGB-ს § 166-ის შესაბამისად უნდა ეხებოდეს მხოლოდ ნების გამოვლენის ნაკლსა და ცოდნას და არა შეცდილებადობას.
- 70** საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 107-ე მუხლის მე-2 ნაწილი ნების გამოვლენის ნაცვლად უნდა ეხებოდეს წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების მინიჭებას. მე-2 წინადადების მნიშვნელობა ჩემთვის გაუგებარია. თუ ამით იგულისხმება, რომ წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების მინიჭება შეიძლება სხვა მიზეზებით საჭიროებდეს სპეციალურ ფორმას, ეს ნათლად უნდა იქნეს განმარტებული.
- 71** საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 108-ე მუხლში უნდა განიმარტოს, რომ შეტყობინების ვალდებულება ეხება იმას, ვის წინაშეც გაკეთდა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 107-ე მუხლის პირველი ნაწილის მე-2 შემთხვევით გათვალისწინებული ნების გამოვლენა.
- 72** საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 109-ე მუხლი ტერმინოლოგიის თვალსაზრისით უფრო ნათლად უნდა ჩამოყალიბდეს და მხოლოდ მინდობილობას უნდა ეხებოდეს. გადამწყვეტი უნდა იყოს მის საფუძველად არსებული სამართლებრივი ურთიერთობა

⁵¹ Bork, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuchs, 4. Aufl. 2016, Rn. 1289, 1321 ff.

(შეადარეთ, BGB-ს § 168-ის 1-ლი წინადადება). განხილვის საგანს წარმოადგენს, უნდა შეინარჩუნოს თუ არა მინდობილობამ მოქმედება გარდაცვალების შემდეგ.⁵² ესეც მინდობილობის საფუძვლად არსებულ ურთიერთობაზე უნდა იყოს დამოკიდებული.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 111-ე მუხლის მე-2 ნაწილში თანხმობის შესახებ ცნობების ნაცვლად გათვალისწინებულ უნდა იქნეს, რომ „მოწონება მხოლოდ მის მიმართ“ შეიძლება განხორციელდეს. ასევე გათვალისწინებულ უნდა იქნეს მოთხოვნის საფუძველზე წარმომადგენლის მიმართ უკვე განცხადებული მოწონების (BGB-ს §177-ის მე-2 აბზაცის პირველი წინადადების მე-2 ნაწილი) სამართლებრივი ძალის დაკარგვა და საერთოდ, სასურველია, რომ აქ და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 112-ე მუხლსა და 113-ე მუხლის 1-ლ ნაწილში ტერმინოლოგიური სიზუსტის მიზნით, გამოყენებულ იქნეს მოწონება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 113-ე მუხლი დამოკიდებული უნდა იყოს არა დადასტურების შესაძლებლობაზე, არამედ მტკიცებულებაზე.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 114-ე მუხლში გათვალისწინებული გამონაკლისი ენობრივად ბუნდოვანია. თუ აქ უნდა იგულისხმებოდეს, რომ გარიგება მხოლოდ ვალდებულების შესრულებაში მდგომარეობს (შეადარეთ, BGB-ს § 181-ის ბოლოს), ეს ნათლად უნდა იქნეს განმარტებული.

2. უფლებების განხორციელება

უფლებების განხორციელების შესახებ დებულებები არსებითად შეესაბამება BGB-ს §§ 226-დან 231-მდე და მხოლოდ შიგადაშიგ წარმოშობს გარკვეულ შეკითხვებს.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 115-ე მუხლი, როგორც უფლების განხორციელების ზღვარი, წინააღმდეგობაშია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-9 მუხლთან, რომლის თანახმად სამოქალაქო სამართლებრივი ბრუნვის თავისუფლება უზრუნველყოფილია, თუ ამას არ ეწინააღმდეგება სხვათა უფლებები ან კონსტიტუციური წესრიგი. არც ერთ მათგანთან არ გვაქვს საქმე საკუთარი უფლებების განხორციელებისას საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 115-ე მუხლის მე-2 წინადადებაში აღწერილ ვითარებაში. ამიტომ, ძირითადად უნდა გავითვალისწინოთ, რომ უფლების განხორციელება ექვემდებარება იმანენტურ ზღვრებს, რომლებიც კეთილსინდისიერების ფარგლებით განისაზღვრება. ეს იმანენტური ზღვარი აუცილებლად მაშინ კი არ არის დარღვეული, როდესაც უფლება „მხოლოდ“ ზიანის მიყენების მიზნით ხორციელდება, არამედ ასევე შეიძლება უკვე დარღვეული იყოს, როდესაც ზიანის მიყენება უფლების განხორციელების წამყვან მიზანს წარმოადგენს.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 117-ე მუხლის მე-2 ნაწილთან დაკავშირებით, განხილვის საგანს წარმოადგენს, არის თუ არა პასუხისმგებლობა „ფაქტობრივ გარემოებათა გათვალისწინებით“ საკმარისად განსაზღვრული.⁵³ ამ თვალსაზრისით ეჭვის საფუძველი არ გამაჩნია. მართალია, გენერალური დათქმის ტიპის პასუხისმგებლობის წინაპირობა ზოგადი წესი არ არის, მაგრამ სისტემატიკის თვალსაზრისით არც უცხო სხეულია.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 119-ე მუხლის მე-2 ნაწილის დებულება, ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით მისადაგებულ უნდა იქნეს აღსრულების სამართალთან.

⁵² შეადარეთ, Chanturia/Knieper, S. 13.

⁵³ Chanturia/Knieper, S. 13.

3. ვადები

- 79 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 121-დან 146-მდე მუხლები ეძღვნება ვადებს, და, კერძოდ, პირველ რიგში, ვადის გამოთვლას, შემდეგ ხანგრძლივობასა და ხანდაზმულობის სამართლებრივ შედეგებს.

a) ვადის გამოთვლა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 121-დან 127-მდე მუხლების მიხედვით

- 80 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 121-დან 127-მდე მუხლებში წარმოადგენილი დებულებები ვადების გამოთვლასთან დაკავშირებით, დიდწილად შეესაბამება BGB-ს §§ 186-დან 193-მდე და ჩემთვის რაიმე კითხვის ნიშნებს არ წარმოშობს. სასურველია, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 121-ე მუხლი BGB-ს § 186-ის შესაბამისად უფრო ნათლად იყოს ჩამოყალიბებული.

b) ხანდაზმულობა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 128-დან 146-მდე მუხლების მიხედვით

- 81 დებულებები ხანდაზმულობის შესახებ მოსამზადებელ მასალებში კრიტიკის საგანს წარმოადგენს, რომელიც ქვემოთ დანვრილებით იქნება აღწერილი, მაგრამ ძალიან ზოგადად შეიძლება ითქვას, რომ ის მიმართულია მოქმედი დებულებების წინააღმდეგ: ისინი მიჩნეულია ძალიან ზოგადად, განსაკუთრებით ვადის დენის, ვადის დენის შეჩერების და თავიდან დაწყებისთვის დადგენილი საფუძვლები, შეფასებულია არასაკმარისი კონტრეტიკის მქონედ.⁵⁴

aa) ცნება, ხანგრძლივობა და დასაწყისი

- 82 ხანდაზმულობის დასაწყისი განისაზღვრება გამოყენების სფეროთი (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხლის 1-ლი და მე-2 ნაწილები) და სამართლებრივი შედეგით (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 144-ე მუხლით). ხანდაზმულობა ვრცელდება „სხვა პირისგან რაიმე მოქმედების შესრულების ან მოქმედებისაგან თავის შეკავების მოთხოვნის“ უფლებაზე ანუ მოთხოვნებზე (ვალდებულებით სამართლებრივი ურთიერთობები). ვალდებულებით სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილენი არიან კრედიტორი და მოვალე. ეს თავი, ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით, აღნიშნულთან შესაბამისობაში უნდა იქნეს მოყვანილი.
- 83 ვინაიდან ხანდაზმულობის სახეები საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხლში არ არის წარმოდგენილი, სათაურიც შესაბამისად უნდა იქნეს შესწორებული. ხანდაზმულობის გამოყენების სფერო შეიძლება იქნეს განვრცობილი BGB-ს §§ 902-ის 1-ლი აბზაცისა და 924-ის შესაბამისად ისე, რომ დარეგისტრირებული მოთხოვნები არ დაექვემდებაროს ხანდაზმულობას, გარდა მოთხოვნებისა, რომლებიც ეხება დავალიანების თანხების პერიოდულ გადახდებს ან ზიანის ანაზღაურებას, აგრეთვე მოთხოვნები, რომლებიც არ წარმოადგენენ სამეზობლო-სამართლებრივ მოთხოვნებს.
- 84 არ ვარ დარწმუნებული, ისე უნდა იქნეს თუ არა გაგებული საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 144-ე მუხლის მესამე ნაწილი, თითქოს ვალდებულ პირს შეუძლია უარი თქვას

⁵⁴ Darjania, S. 25 f.; შედარეთ, Chanturia/Knieper, S. 30.

მოქმედების შესრულებაზე მაშინაც, თუ მის მიმართ წაყენებული იქნება მოთხოვნა აღიარებიდან ან უზრუნველყოფიდან გამომდინარე. უკანასკმელი თვალსაზრისით, სავარაუდოდ, ნორმა ტერმინოლოგიურად მისადაგებულ უნდა იქნეს აღნიშნულთან დაკავშირებით განსახილველ უზრუნველყოფებთან. მაგრამ BGB-ს § 214-ის მე-2 აბზაცის მე-2 წინადადებასთან სტრუქტურული მსგავსების გამო, ვვარაუდობ, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 144-ე მუხლის მე-3 ნაწილში ხსენებული „იგივე წესი“ მე-2 ნაწილში აღნიშნულ სამართლებრივ შედეგს ანუ შესრულების დაბრუნების მოთხოვნის გამორიცხვას გულისხმობს. ეს საკითხი ენობრივად უფრო ნათლად უნდა ჩამოყალიბდეს.

ასევე შეიძლება განხილულ იქნეს, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 144-ე მუხლში BGB-ს § 218-ის შესაბამისი ნორმის დამატების საკითხი, რომელიც პირველადი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის გასვლას მეორად აღმჭურველ უფლებებზე განავრცობს.

განხილვის საგანს წარმოადგენს ასევე, ხომ არ არის 10-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა ზედმეტად ხანგრძლივი.⁵⁵ ამ საკითხზე პასუხის გაცემა შეუძლებელია, იმის გათვალისწინების გარეშე, თუ რომელი ცალკეული მოთხოვნები ექვემდებარება ხანდაზმულობის სტანდარტული ვადის მოქმედებას, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ: რომელი მოთხოვნების მიმართ მოქმედებს უფრო სპეციალური (უფრო მოკლე) ვადები. სახელშეკრულებო მოთხოვნებისთვის უფრო მოკლე ვადები გამომდინარეობს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლიდან და ამასთან შესაძლებელია მათი მოდიფიცირება სპეციალური კანონმდებლობის საშუალებით (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის მე-3 ნაწილი).

85

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, კერძოსამართლებრივ მოთხოვნათა მთელი სისტემის კვლევა, სპეციალური კანონმდებლობით გათვალისწინებული ვადების⁵⁶ თვალსაზრისით, ყველანაირ ფარგლებს სცდება, მით უმეტეს, რომ მოთხოვნათა ამ სისტემის შემუშავების შესახებ გადწყვეტილება წინასწარ უნდა იქნეს მიღებული. იმისათვის, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს შესაბამისი დებულებების აუცილებელი შეთანხმებულობა, ხანდაზმულობის სამართალი რეფორმის მთელი პროცესის განმავლობაში უნდა იყოს ყურადღების ქვეშ.

აღნიშნულთან არის დაკავშირებული ასევე საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე და 131-ე მუხლებში ჩამოყალიბებული დებულებები ხანდაზმულობის ვადის დაწყების შესახებ; განსაკუთრებით 131-ე მუხლის შეფასება ითვალისწინებს საკმარისად ხანგრძლივი ხანდაზმულობის ვადის არსებობას იმ მოთხოვნების ადრეული მომენტიდან (Vorverlegt) დაწყებასთან დაკავშირებით, რომელთა შესრულების ვადა დგება გარიგების გაუქმების შესახებ კრედიტორის განცხადების საფუძველზე (Verjährung verhaltener Ansprüche).⁵⁷ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლში მოცემული ხანდაზმულობის ვადის დასაწყისი არა მხოლოდ „უფლებების დარღვევას“ უნდა უკავშირდებოდეს, არამედ ზოგადად დამოკიდებული უნდა იყოს კრედიტორის მიერ მოთხოვნის საფუძველად არსებული გარემოებების და მოვალის პიროვნების ცოდნაზე ან შესაბამისად უხეში გაუფრთხილებლობით არცოდნაზე (შეადარეთ, BGB-ს § 199-ის პირველი აბზაცის Nr. 2).

86

bb) ვადის დენის შეჩერება

შემდეგ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 132-დან 136-მდე მუხლები ეხება ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერებას. ისინი ეხება ისეთ ერთობლიობებს, რომლის დროსაც მიმდინარე ხანდაზმულობის ვადა დროის გარკვეული პერიოდით გრძელდება.

87

⁵⁵ Darjania, S. 25 f.

⁵⁶ შეადარეთ, Chanturia/Knieper, S. 29, 30, მეორე მხრივ, S. 36.

⁵⁷ შეადარეთ, Palandt/Ellenberger, BGB, 78. Aufl. 2019, § 199 Rn. 8.

ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერებას იცნობს ასევე BGB. თუმცა, ეს უკანასკნელი ჩვეულებრივ მოქმედებს არა მხოლოდ ხანდაზმულობის ვადის გასვლასთან დროის თვალსაზრისით ახლო პერიოდში (გარდა: ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტისა (Ablaufhemmung), შეადარეთ BGB-ს §§ 210, 211), არამედ მიუხედავად დარჩენილი დროისა. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 132-დან 134-მდე მუხლებში დასახელებული ვადის დენის შეჩერების საფუძვლები, ნაწილობრივ, შეესაბამება BGB-ს §§ 203 და შემდგომი პარაგრაფებით დადგენილს, განსაკუთრებით როდესაც საკითხი ეხება დაუძლეველ ძალასა და ოჯახურ კავშირს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის ვადის დენის შეწყვეტის საფუძვლებში არ არის გათვალისწინებული მოთხოვნის უფლების განხორციელება და გადავადების ისეთი შემთხვევები, რომლებიც BGB-ს §§ 203-დან 205-მდე მუხლების თანახმად იწვევენ ვადის დენის შეჩერებას, მაგრამ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 137-დან 141-მდე მუხლებით კი ვადის დენის შეწყვეტას, რასაც შედეგად მოჰყვება ხანდაზმულობის ახალი ვადის დაწყება (რასაც ახლავს მივუბრუნდებით). იმ შემთხვევებში, როგორც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 134-ე მუხლით გათვალისწინებულია, გერმანული სამართალი ყოველთვის კი არ გააგრძელებდა ხანდაზმულობის ვადას მისი დენის შეჩერების გზით, არამედ მხოლოდ იმ შემთხვევებში, როდესაც საჭიროა მოსალოდნელი ვადის გასვლის გამორიცხვა. მაგრამ, ჩემი გადმოსახედიდან, აქედან ცვლილების საჭიროება არ გამოდინარეობს.

არსებობს მოთხოვნა, რომ განმარტებულ იქნეს 135-ე მუხლის დამოკიდებულება (პრინციპი) 136-ე მუხლთან (*lex specialis*).⁵⁸ თუმცა, ჩემთვის არ არის ნათელი, თუ რა თვალსაზრისით ხედავენ აქ განმარტების საჭიროებას.

- 88 გასწორებულ უნდა იქნეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 133-ე მუხლის სათაური, რომელიც რეგულირების მხოლოდ ერთ ნაწილს ასახავს. საკითხავია, ხომ არ შეესაბამება მხარდაჭერის მიმდინარეობის პერიოდში მხარდამჭერსა და მხარდაჭერის მიმღებს შორის ურთიერთობა, მეურვეს/მზრუნველს და სამეურვეო პირს შორის მეურვეობის/მზრუნველობის დროს არსებულს.

cc) შეწყვეტა

- 89 აღნიშნულის საპირისპიროდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 137-დან 141-მდე მუხლები ეხება ხანდაზმულობის ვადის შეწყვეტას, რაც იწვევს ხანდაზმულობის ვადის თავიდან დაწყებას. შესაბამისად, ვადის შეწყვეტის წინაპირობაა, რომ მოთხოვნის უფლება აღიარებული ან სასამართლოს წესით რეალიზებულია. შესაბამისად, 137-ე მუხლის სათაური უნდა ჩამოყალიბდეს „... აღიარების გზით“. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 138-ე მუხლის ფარგლებში შეიძლება ნახსენები იყოს სასამართლოს წესით დავის ალტერნატიული მოგვარების წამოწყება. აღნიშნულის საპირისპიროდ, პირობითი შეთანხმება მოთხოვნის უფლების თაობაზე არ იწვევს არც ვადის დენის შეჩერებას და არც შეწყვეტას (*Schwebende Verhandlungen über den Anspruch* (სხვაგვარად არის BGB-ს § 203-ში).
- 90 დეფინიციის მიხედვით ვადის დენის შეწყვეტა წარმოადგენს კონკრეტულ მომენტთან დაკავშირებულ მოვლენას (*punktueller Ereignis*), ამიტომ მიმდინარე ხანდაზმულობის ვადის შეწყვეტა და ხანდაზმულობის ვადის (თავიდან) დაწყება ერთ მომენტს ემთხვევა. აღიარების შემთხვევაში, ეს მომენტი აღიარება. სარჩელის შეტანის შემთხვევაში, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 139-ე მუხლი ითვალისწინებს შეწყვეტის პერიოდის განგრძობადობას. ამასთან, ტერმინოლოგიური თვალსაზრისით, ნაცვლად ძალაში შესვლისა, გადამწყვეტი უნდა იყოს გადაწყვეტილების იურიდიული ძალა (*statt auf ein In-Kraft-Treten auf die Rechtskraft der*

⁵⁸ შეადარეთ, Chanturia/Knieper, S. 14.

Entscheidung abgestellt werden). მაგრამ სხვა მხრივაც, შეწყვეტის ფაქტობრივი შემადგენლობების თვალსაზრისით, აღსანიშნავია, რომ ისინი პროცესუალური აღიარების პროცედურის სტრუქტურასთან უნდა იქნეს მისადაგებული, რაც მოცემული დასკვნის ფარგლებში ვერ განხორციელდება და მხოლოდ ჩანიშნული შეიძლება იქნეს სამომავლოდ. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 139-ე მუხლი არ მოქმედებს, როდესაც სასამართლოში საქმის განხილვა სარჩელის გამოთხოვის საშუალებით სრულდება, ამ შემთხვევაში საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 140-ე მუხლი არის სპეციალური კანონი (*lex specialis*), რომელიც მე-2 ნაწილის მიხედვით, საბოლოო ჯამში, ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტას ადგენს.

dd) დისპოზიციურობა

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 146-ე მუხლის თანახმად, ხანდაზმულობის ვადის სამართალი წარმოადგენს იმპერატიულ სამართალს და მისი დათმობა ან მოდიფიცირება მხარეთა შეთანხმებით შეუძლებელია. აღნიშნული დებულება კრიტიკის საგანს წარმოადგენს.⁵⁹ BGB-ს § 202 აქ არსებითად განსხვავებულ გზას ირჩევს, რადგან მხარეთა შეთანხმება სანყისი პუნქტის სახით დასაშვებია და მხოლოდ ორი თვალსაზრისით არის გამორიცხული: ისეთი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის გასვლა, რომელიც განზრახვისთვის პასუხისმგებლობიდან გამომდინარეობს, არ შეიძლება წინასწარ შემსუბუქდეს (BGB-ს § 202-ის პირველი აბზაცი); ხანდაზმულობის ვადის ხანგრძლივობა არ შეიძლება გაგრძელდეს 30 წელზე მეტ ხანს (BGB-ს § 202-ის მე-2 აბზაცი). განხილულ შეიძლება იქნეს მხარეთა შეთანხმების გამორიცხვის ამოღება და მის ნაცვლად, ზოგადად დასაშვები მხარეთა შეთანხმებებისთვის მხოლოდ BGB-ს § 202-ის შესაბამისი ზღვრების დაწესება. სხვა ზღვრები გამომდინარეობს ხელშეკრულების სტანდარტული პირობებიდან და აგრეთვე მომხმარებელთა დაცვის სამართლიდან, მაგრამ ისინი არ იღებს სათავეს ხანდაზმულობის ინსტიტიდან.

91

⁵⁹ შეადარეთ, Chanturia/Knieper, S. 30, 36.

წინადადებები ცვლილებების შესახებ

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი (სსკ) გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების პროგრამის „სამართლისა და იუსტიციის რეფორმის კონსულტაცია სამხრეთ კავკასიაში“ ფარგლებში, 2015 წლის 11 დეკემბერს შესრულებული თარგმანი	ცვლილებების შემოთავაზებები	დასაბუთება, ტექსტის ციფრი
კარი მეორე გარიგებანი	კარი მეორე გარიგებანი	
თავი პირველი ზოგადი ნორმები	თავი პირველი ზოგადი ნორმები	
მუხლი 50. ცნება გარიგება არის ცალმხრივი, ორმხრივი ან მრავალმხრივი ნების გამოვლენა, რომელიც მიმართულია სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობის, შეცვლის ან შეწყვეტისაკენ.	მუხლი 50. ცნება გარიგება შედგება ერთი ან რამდენიმე ნების გამოვლენისგან, რომლებიც მიმართულია სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობის, შეცვლის ან შეწყვეტისკენ.	2
მუხლი 51. ცალმხრივი ნების გამოვლენის ნამდვილობა 1. ნების გამოვლენა, რომელიც მოითხოვს მეორე მხარის მიერ მის მიღებას, ნამდვილად ჩაითვლება იმ მომენტიდან, როცა იგი მეორე მხარეს მიუვა. 2. ნების გამოვლენა არ ჩაითვლება ნამდვილად, თუ მეორე მხარე წინასწარ ან მაშინვე განაცხადებს უარს. 3. ნების გამოვლენის ნამდვილობაზე შეიძლება გავლენა არ მოახდინოს გარიგების დამდები პირის	მუხლი 51. მიღებასა და აღდებულობის გამოვლენის ნამდვილობა 1. ნების გამოვლენა, რომელიც მოითხოვს მეორე მხარის მიერ მის მიღებას, ნამდვილად ჩაითვლება იმ მომენტიდან, როცა იგი მეორე მხარეს მიუვა. 2. ნების გამოვლენა არ ჩაითვლება ნამდვილად, თუ მხარე წინასწარ ან მაშინვე განაცხადებს უარს. 3. ნების გამოვლენის ნამდვილობაზე შეიძლება გავლენა არ მოახდინოს გარიგების დამდები პირის	3

გარდაცვალებამ ან ამ კოდექსის 1293-ე მუხლის მე-4 ნაწილით გათვალისწინებულმა შემთხვევამ, თუ ეს მოვლენა ნების გამოვლენის შემდეგ მოხდა (20.03.2015, N 3339-IIS).	გარდაცვალებამ ან მის მიერ ქმედუნარიანობის დაკარგვამ, თუ ეს მოვლენა ნების გამოვლენის შემდეგ მოხდა (20.03.2015, N 3339-IIS).	
მუხლი 52. ნების გამოვლენის განმარტება ნების გამოვლენის განმარტებისას ნება უნდა დადგინდეს გონივრული განსჯის შედეგად, და არა მარტოოდენ გამოთქმის სიტყვასიტყვითი აზრიდან.	მუხლი 52. ნების გამოვლენის განმარტება ნების გამოვლენის განმარტებისას ნამდვილი ნება უნდა დადგინდეს გონივრული განსჯის შედეგად, და არა მარტოოდენ გამოთქმის სიტყვასიტყვითი აზრიდან.	4
მუხლი 53. გარიგების არარსებობა მისი შინაარსის დაუდგენლობის გამო გარიგება არ არსებობს, თუ არც გარეგნული გამოხატვიდან და არც სხვა გარემოებებიდან არ შეიძლება ზუსტად დადგინდეს გარიგების შინაარსი.	მუხლი 53. გარიგების არარსებობა შინაარსის დაუდგენლობის გამო გარიგება არ არსებობს, თუ არც გარეგნული გამოხატვიდან და არც სხვა გარემოებებიდან არ შეიძლება დადგინდეს გარიგების შინაარსი.	5
მუხლი 54. მართლსაწინააღმდეგო და ამორალური გარიგებანი ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონით დადგენილ წესსა და აკრძალვებს, ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს ან ზნეობის ნორმებს.	მუხლი 54. გარიგების ბათილობა კანონის ან ზნეობის ნორმების დარღვევის გამო ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონის აკრძალვას, თუ აკრძალვის არსიდან და მიზნიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს. ბათილია ასევე გარიგება, რომელიც ეწინააღმდეგება საყოველთაოდ აღიარებულ ზნეობის ნორმებს ან საჯარო წესრიგს.	6
მუხლი 55. გარიგების ბათილობა გავლენის ბოროტად გამოყენების გამო	მუხლი 55. გარიგების ბათილობა გავლენის ბოროტად გამოყენების გამო (1) ბათილია გარიგება, რომლის დროსაც აშკარა შეუსაბამობაა შესრულებასა და საპასუხო შესრულებას შორის და რომელიც	7

	დაიდო იმის გამო, რომ ერთი ხელშემკვერელი მხარე ბოროტად იყენებდა თავის ძალაუფლებას ბაზარზე ან მეორე მხარის გამოუვალ მდგომარეობას, გამოუცდებლობას ან დაუფიქრებლობას.	
ბათილია გარიგება, რომელიც დადებულია ერთი მხარის მიერ მეორეზე გავლენის ბოროტად გამოყენებით, როცა მათი ურთიერთობა დაფუძნებულია განსაკუთრებულ ნდობაზე (08.05.2012 N6151-IS).	(2) ბათილია გარიგება, რომელიც დადებულია ერთი მხარის მიერ მეორეზე გავლენის ბოროტად გამოყენებით, როცა მათი ურთიერთობა დაფუძნებულია განსაკუთრებულ ნდობაზე (08.05.2012 N6151-IS).	
მუხლი 56. მოჩვენებითი და თვალთმაქცური გარიგებანი 1. ბათილია გარიგება, რომელიც დადებულია მხოლოდ მოსაჩვენებლად, იმ განზრახვის გარეშე, რომ მას შესაბამისი იურიდიული შედეგები მოჰყვეს (მოჩვენებითი გარიგება). 2. თუ მოსაჩვენებლად დადებული გარიგებით მხარეებს სურთ სხვა გარიგების დაფარვა, მაშინ გამოიყენება დაფარული გარიგების მიმართ მოქმედი წესები (თვალთმაქცური გარიგება).	მუხლი 56. მოჩვენებითი და თვალთმაქცური გარიგებების ბათილობა 1. ბათილია გარიგება, რომელიც ურთიერთშეთანხმებით დადებულია მხოლოდ მოსაჩვენებლად, იმ განზრახვის გარეშე, რომ მას შესაბამისი იურიდიული შედეგები მოჰყვეს (მოჩვენებითი გარიგება). 2. თუ მოსაჩვენებლად დადებული გარიგებით მხარეებს სურთ სხვა გარიგების დაფარვა, მაშინ გამოიყენება დაფარული გარიგების მიმართ მოქმედი წესები (თვალთმაქცური გარიგება).	8

მუხლი 57. გარიგების ბათილობა ნების გამოვლენის არასერიოზულობის გამო 1. ბათილია ნების გამოვლენა, რომელიც გაკეთებულია არასერიოზულად (ხუმრობით) იმ ვარაუდით, რომ არასერიოზულობა გამოცნობილი იქნებოდა. 2. ნების მიმღებს უნდა აუნაზღაურდეს ის ზიანი, რომელიც წარმოიშვა იმის გამო, რომ იგი ენდობოდა ნების გამოვლენის სერიოზულობას, თუკი მან არ იცოდა და არც შეიძლებოდა სცოდნოდა არასერიოზულობის შესახებ.	მუხლი 57. გარიგების ბათილობა ნების გამოვლენის არასერიოზულობის გამო 1. ბათილია ნების გამოვლენა, რომელიც გაკეთებულია არასერიოზულად (ხუმრობით) იმ ვარაუდით, რომ არასერიოზულობა გამოცნობილი იქნებოდა. 2. ნების მიმღებს უნდა აუნაზღაურდეს ის ზიანი, რომელიც წარმოიშვა იმის გამო, რომ იგი ენდობოდა ნების გამოვლენის სერიოზულობას, თუკი მან არ იცოდა და არც შეიძლებოდა სცოდნოდა არასერიოზულობის შესახებ.	9
მუხლი 58. გარიგების ბათილობა მცირეწლოვანების ან ფსიქიკური აშლილობის გამო (20.03.2015, N 3339-IIS) 1. მცირეწლოვნის მიერ ნების გამოვლენა ბათილია (20.03.2015, N 3339-IIS). 2. ბათილია პირის მიერ ნების გამოვლენა ცნობიერების დაკარგვის ან დროებითი ფსიქიკური აშლილობის დროს. 3. ბათილია ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირის მიერ ნების გამოვლენა გარიგების დადებისას, როცა ეს რეალური ვითარების სწორად აღქმას არ შეესაბამება, თუ ეს პირი ამ გარიგებით სარგებელს არ იღებს, თუნდაც იგი სასამართლოს მიერ მხარდაჭერის მიმღებად არ იყოს ცნობილი (20.03.2015, N 3339-IIS). მუხლი 58¹. მხარდაჭერის მიმღების მიერ გარიგების დადება (20.03.2015, N 3339-IIS). 1. თუ მხარდაჭერის მიმღები დებს გარიგებას სასამართლოს	<i>ახალი რედაქცია 63-ე და შემდგომ მუხლებამდე</i>	10

გადაწყვეტილებით განსაზღვრული მხარდაჭერის მიღების გარეშე, გარიგების ნამდვილობა დამოკიდებულია იმაზე, შემდგომ მხარდაჭერი მოიწონებს თუ არა მას, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა მხარდაჭერის მიმღები ამ გარიგებით სარგებელს იღებს (20.03.2015, N 3339-IIS). 2. მხარდაჭერის მიმღების მიერ სასამართლოს გადაწყვეტილებით განსაზღვრული მხარდაჭერის მიღების გარეშე გარიგების დადებაზე ვრცელდება ამ კოდექსის 64-ე და 66-ე მუხლებით დადგენილი წესი (20.03.2015, N 3339-IIS).		
მუხლი 59. ფორმის დაუცველად დადებული გარიგება	მუხლი 59. გარიგების შეცილება	11
1. ბათილია კანონით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული აუცილებელი ფორმის დაუცველად დადებული გარიგება, ასევე ნებართვის გარეშე დადებული გარიგება, თუ ამ გარიგებისთვის საჭიროა ნებართვა.	ახალი რედაქცია 68-ე, 99-ე და შემდგომ მუხლებთან	
2. საცილო გარიგება ბათილია მისი დადების მომენტიდან, თუკი იგი შეცილებული იქნება. შეცილება ხორციელდება ხელშეკრულების მეორე მხარის მიმართ. 3. შეცილების უფლება აქვს დაინტერესებულ პირს.	(1) საცილო გარიგება ბათილია მისი დადების მომენტიდან, თუკი იგი შეცილებული იქნება.	12
	(2) შეცილება მხარემ უნდა განახორციელოს ა ხელშეკრულების მეორე მხარის წინაშე, სხვა შემთხვევაში ნებისმიერის წინაშე, ვინც ამ გარიგების შედეგად უშუალოდ მიიღო სამართლებრივი სარგებელი.	13
	(3) პირი, რომელმაც იცოდა ან რომელსაც უნდა სცოდნოდა საცილობის შესახებ, შეცილების	14

	შემთხვევაში მიჩნეულ იქნება ისეთ პირად, რომელმაც იცოდა ან რომელსაც უნდა სცოდნოდა გარიგების ბათილობის შესახებ.	
მუხლი 60. გარიგების კონვერსია თუ ბათილი გარიგება აკმაყოფილებს სხვა გარიგებისათვის გათვალისწინებულ მოთხოვნებს, გამოიყენება უკანასკნელი, თუკი გარიგების ბათილობის შეტყობისას მხარეებს სურთ მისი ნამდვილობა.	მუხლი 60. გარიგების კონვერსია თუ ბათილი გარიგება აკმაყოფილებს სხვა გარიგებისათვის გათვალისწინებულ მოთხოვნებს, გამოიყენება უკანასკნელი, თუკი ბათილობის შეტყობისას მხარეებს სურთ მისი ნამდვილობა.	15
მუხლი 61. დადასტურების მნიშვნელობა გარიგებათა ბათილობისას 1. უცილოდ ბათილი (არარა) გარიგება ბათილად ითვლება მისი დადების მომენტიდან.	მუხლი 61. გარიგების დადასტურება <i>ნაიშალოს</i>	16
2. თუ პირი, რომელიც დებს უცილოდ ბათილ გარიგებას, ადასტურებს მას, მაშინ მისი მოქმედება განიხილება, როგორც გარიგების ხელახლა დადება.	(1) თუ პირი, რომელიც დებს ბათილ გარიგებას, ადასტურებს მას, მაშინ მისი მოქმედება განიხილება, როგორც გარიგების ხელახლა დადება.	17
3. თუ გარიგებას ადასტურებს შეცილების უფლების მქონე პირი, მაშინ იგი ამით კარგავს შეცილების უფლებას.	(2) თუ გარიგებას ადასტურებს შეცილების უფლების მქონე პირი, მაშინ იგი ამით კარგავს შეცილების უფლებას.	
4. თუ უცილოდ ბათილ ორმხრივ გარიგებას ადასტურებენ მხარეები, მაშინ ისინი საეჭვოობისას ვალდებული არიან ერთმანეთს გადასცენ ყველაფერი, რაც კი მათ შეხვდებოდათ, გარიგება თავიდანვე ნამდვილი რომ ყოფილიყო.	(3) თუ ბათილ ორმხრივ გარიგებას ადასტურებენ მხარეები, მაშინ ისინი საეჭვოობისას ვალდებული არიან ერთმანეთს გადასცენ ყველაფერი, რაც კი მათ შეხვდებოდათ, გარიგება თავიდანვე ნამდვილი რომ ყოფილიყო.	17
5. დადასტურება მხოლოდ მაშინ გახდება ნამდვილი, როცა ხელშეკრულება ან გარიგება არ ეწინააღმდეგება ზნეობის ნორმებს და	<i>ნაიშალოს</i>	18

საჯარო წესრიგის მოთხოვნებს.		
მუხლი 62. გარიგების ნაწილის ბათილობა გარიგების ნაწილის ბათილობა არ იწვევს მისი სხვა ნაწილების ბათილობას, თუ სავარაუდოა, რომ გარიგება დაიდებოდა მისი ბათილი ნაწილის გარეშე.	მუხლი 62. გარიგების ნაწილის ბათილობა გარიგების ნაწილის ბათილობა არ იწვევს მისი სხვა ნაწილების ბათილობას, თუ სავარაუდოა, რომ გარიგება დაიდებოდა მისი ბათილი ნაწილის გარეშე.	
თავი მეორე ქმედუნარიანობა, როგორც გარიგების ნამდვილობის პირობა	თავი მეორე ქმედუნარიანობა, როგორც გარიგების ნამდვილობის პირობა	
მუხლი 58. გარიგების ბათილობა მცირეწლოვანების ან ფსიქიკური აშლილობის გამო (20.03.2015, N 3339-IIS) 1. მცირეწლოვნის მიერ ნების გამოვლენა ბათილია (20.03.2015, N 3339-IIS)	მუხლი ##. ქმედუნარო პირების მიერ დადებული გარიგებები (20.03.2015, N 3339-IIS) 1. ქმედუნარო პირის მიერ ნების გამოვლენა ბათილია (20.03.2015, N 3339-IIS).	21
2. ბათილია პირის მიერ ნების გამოვლენა ცნობიერების დაკარგვის ან დროებითი ფსიქიკური აშლილობის დროს.	2. ბათილია პირის მიერ ნების გამოვლენა ცნობიერების დაკარგვის ან დროებითი ფსიქიკური აშლილობის დროს.	22
3. ბათილია ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირის მიერ ნების გამოვლენა გარიგების დადებისას, როცა ეს რეალური ვითარების სწორად აღქმას არ შეესაბამება, თუ ეს პირი ამ გარიგებით სარგებელს არ იღებს, თუნდაც იგი სასამართლოს მიერ მხარდაჭერის მიმღებად არ იყოს ცნობილი (20.03.2015, N 3339-IIS).	3. ბათილია ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირის მიერ ნების გამოვლენა გარიგების დადებისას, რომლის შედეგად ის მხოლოდ სამართლებრივ სარგებელს არ იძენს, როცა ეს რეალური ვითარების სწორად აღქმას არ შეესაბამება, მაშინაც კი თუ ამ პირისთვის მხარდაჭერი არ ყოფილა დანიშნული (20.03.2015, N 3339-IIS).	
მუხლი 58¹. მხარდაჭერის მიმღების მიერ გარიგების დადება (20.03.2015, N 3339-IIS). 1. თუ მხარდაჭერის მიმღები დებს გარიგებას სასამართლოს	მუხლი 58¹. მხარდაჭერის მიმღების მიერ დადებული გარიგებები (20.03.2015, N 3339-IIS). 1. თუ მხარდაჭერის მიმღები დებს გარიგებას ისე, რომ მხარდაჭერს	23

გადაწყვეტილებით განსაზღვრული მხარდაჭერის მიღების გარეშე, გარიგების ნამდვილობა დამოკიდებულია იმაზე, შემდგომ მხარდაჭერი მოიწონებს თუ არა მას, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა მხარდაჭერის მიმღები ამ გარიგებით სარგებელს იღებს (20.03.2015, N 3339-IIS). 2. მხარდაჭერის მიმღების მიერ სასამართლოს გადაწყვეტილებით განსაზღვრული მხარდაჭერის მიღების გარეშე გარიგების დადებაზე ვრცელდება ამ კოდექსის 64-ე და 66-ე მუხლებით დადგენილი წესი (20.03.2015, N 3339-IIS).	მასში სასამართლოს გადაწყვეტილებით განსაზღვრული მოცულობით მონაწილეობა არ მიუღია, მაშინ გარიგების ნამდვილობა დამოკიდებულია მხარდაჭერის ნებართვაზე, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა მხარდაჭერის მიმღები ამ გარიგებით მხოლოდ სამართლებრივ სარგებელს იღებს (20.03.2015, N 3339-IIS). 2. ამ კოდექსის 64-ე და 66-ე მუხლებით დადგენილი წესი გამოიყენება შესაბამისად. (20.03.2015, N 3339-IIS).	
მუხლი 15. წარმომადგენლის თანხმობა შეზღუდული ქმედუნარიანობისას შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის ნების გამოვლენის ნამდვილობისათვის აუცილებელია მისი კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი გარიგებით იღებს სარგებელს.	მუხლი 15. წარმომადგენლის ნებართვა შეზღუდული ქმედუნარიანობისას შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის ნების გამოვლენის ნამდვილობისათვის აუცილებელია მისი კანონიერი წარმომადგენლის ნებართვა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი გარიგებით იღებს მხოლოდ სამართლებრივ სარგებელს.	24
მუხლი 63. არასრულწლოვანის მიერ დადებული გარიგება 1. თუ არასრულწლოვანი დებს ორმხრივ გარიგებას (ხელშეკრულებას) კანონიერი წარმომადგენლის აუცილებელი თანხმობის გარეშე, მაშინ ხელშეკრულების ნამდვილობა დამოკიდებულია იმაზე, შემდგომში მისი წარმომადგენელი მოიწონებს თუ არა მას, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა იგი იღებს სარგებელს.	მუხლი 63. გარიგების დადება ნებართვის გარეშე 1. თუ შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი დებს ორმხრივ გარიგებას (ხელშეკრულებას) კანონიერი წარმომადგენლის აუცილებელი ნებართვის გარეშე, მაშინ ხელშეკრულების ნამდვილობა დამოკიდებულია იმაზე, შემდგომში მისი წარმომადგენელი მოიწონებს თუ არა მას.	25

	(2) თუ მეორე მხარე მოითხოვს კანონიერი წარმომადგენლისგან განმარტებას ნებართვის თაობაზე, მაშინ ეს განმარტება შეიძლება მხოლოდ ამ მეორე მხარის წინაშე უნდა განხორციელდეს; ამ მოთხოვნამდე, შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის წინაშე განცხადებული ნებართვა ან უარი ნებართვის მიცემაზე, ბათილია. ნებართვის განცხადება შესაძლებელია ამის თაობაზე მოთხოვნის მიღებიდან ორკვირიანი ვადის გასვლამდე; თუ იგი არ იქნება გაცხადებული, ეს მიიჩნევა უარად ნებართვის მიცემაზე.	
2. თუ არასრულწლოვანი ქმედუნარიანი გახდება, მაშინ იგი თვითონ წყვეტს საკითხს თავისი ნების გამოვლენის ნამდვილობის შესახებ.	(3) თუ შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი ქმედუნარიანი გახდება, მაშინ წარმომადგენლის მონონებას ჩაანაცვლებს ამ პირის მონონება.	
მუხლი 64. უარი არასრულწლოვანის მიერ დადებულ გარიგებაზე 1. არასრულწლოვანის მიერ დადებული ხელშეკრულების მონონებამდე მეორე მხარეს აქვს ხელშეკრულებაზე უარის თქმის უფლება. 2. თუ მეორე მხარემ იცოდა პირის არასრულწლოვანობის შესახებ, მაშინ მას უარის თქმა შეუძლია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა არასრულწლოვანი მას ატყუებდა, რომ წარმომადგენლისაგან მიღებული აქვს თანხმობა.	მუხლი 64. მეორე მხარის მიერ უარის თქმის უფლება 1. შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის მიერ დადებული ხელშეკრულების მონონებამდე მეორე მხარეს აქვს ხელშეკრულებაზე უარის თქმის უფლება. უარი შეიძლება გაცხადდეს ასევე შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის მიმართაც. 2. თუ მეორე მხარემ იცოდა პირის შეზღუდული ქმედუნარიანობის შესახებ, მაშინ მას უარის თქმა შეუძლია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი მას ატყუებდა, რომ წარმომადგენლისაგან მიღებული აქვს თანხმობა; მას არც ამ შემთხვევაში შეუძლია უარის თქმა, თუ მისთვის ცნობილი იყო ხელშეკრულების დადებაზე ნებართვის არარსებობის	

	შესახებ.	
მუხლი 65. არასრულწლოვანის ემანსიპაცია 1. ხელშეკრულება, რომელიც დადებულია არასრულწლოვანის მიერ კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობის გარეშე, ითვლება ნამდვილად, თუკი არასრულწლოვანმა ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ მოქმედებათა შესასრულებლად განკარგა ის საშუალებანი, რომლებიც მას გადასცეს კანონიერმა წარმომადგენლებმა, ან – ამ წარმომადგენლების თანხმობით – მესამე პირებმა ამ მიზნით ანდა თავისუფალი განკარგვის მიზნით. 2. თუ კანონიერი წარმომადგენელი ანიჭებს თექვსმეტი წლის ასაკს მიღწეულ არასრულწლოვანს საწარმოს დამოუკიდებლად გაძღოლის უფლებას, მაშინ ამ სფეროსათვის ჩვეულებრივ ურთიერთობებში იგი შეუზღუდავად ქმედუნარიანი ხდება. ეს წესი გამოიყენება როგორც საწარმოს დაფუძნების, ასევე ლიკვიდაციისა და შრომითი ურთიერთობების დაწყების ან დამთავრების მიმართაც. 3. საწარმოს გაძღოლის ნებართვა საჭიროებს კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობას მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოსთან შეთანხმებით.	მუხლი 65. შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის ემანსიპაცია 1. ხელშეკრულება, რომელიც დადებულია შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის მიერ კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობის გარეშე, ითვლება დადების მომენტიდან ნამდვილად, თუკი შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირმა ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ მოქმედებათა შესასრულებლად განკარგა ის საშუალებანი, რომლებიც მას გადასცეს კანონიერმა წარმომადგენელმა, ან – მისი თანხმობით – მესამე პირებმა ამ მიზნით ანდა თავისუფალი განკარგვის მიზნით. 2. თუ კანონიერი წარმომადგენელი ანიჭებს თექვსმეტი წლის ასაკს მიღწეულ შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირს საწარმოს დამოუკიდებლად გაძღოლის უფლებას, მაშინ ამ სფეროსათვის ჩვეულებრივ ურთიერთობებში იგი შეუზღუდავად ქმედუნარიანი ხდება. ეს წესი გამოიყენება როგორც საწარმოს დაფუძნების, ასევე გაუქმების და შრომითი ურთიერთობების დაწყების ან დამთავრების მიმართაც. 3. საწარმოს გაძღოლის ნებართვას გასცემს კანონიერი წარმომადგენელი მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოსთან შეთანხმებით. (4) თუ კანონიერი წარმომადგენელი ანიჭებს შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირს სამსახურის ან მუშაობის დაწყების უფლებას, მაშინ შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი	

	შეუზღუდავად ქმედუნარიანია ისეთი გარიგებებისთვის, რომლებიც დაკავშირებულია დაშვებული სახის სამსახურის ან მუშაობის დაწყებასთან ან მიტოვებასთან, ანდა აღნიშნული სამართლებრივი ურთიერთობიდან გამომდინარე ვალდებულებათა შესრულებასთან. გამონაკლისს წარმოადგენს ის გარიგებები, რომელთა დადებისთვის წარმომადგენელს ესაჭიროება სასამართლოს მონონება. უფლებამოსილება შეიძლება გაუქმდეს ან შეიზღუდოს წარმომადგენლის მიერ. თუ კანონიერი წარმომადგენელი მეურვეა, მაშინ უფლებამოსილება, თუ მეურვე უარს აცხადებს მის მინიჭებაზე, შეიძლება მიენიჭოს სასამართლოს მიერ არასრულწლოვანის განცხადების საფუძველზე. სასამართლომ უნდა მიანიჭოს უფლებამოსილება, თუ ეს სამეურვეო პირის ინტერესებშია. ყოველი ცალკეული შემთხვევისთვის მინიჭებული უფლებამოსილება, საექვოობისას, ითვლება ზოგად უფლებამოსილებად ამ სახის სამართლებრივ ურთიერთობებში მონაწილეობისთვის.	
მუხლი 66. წარმომადგენლის აუცილებელი თანხმობის გარეშე დადებული გარიგების ბათილობა ბათილია ცალმხრივი გარიგება, რომელსაც არასრულწლოვანი დებს კანონიერი წარმომადგენლის აუცილებელი თანხმობის გარეშე. ბათილია ასეთი გარიგება მაშინაც, როცა არსებობს კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობა, მაგრამ არასრულწლოვანს არ წარმოუდგენია ამის დამადასტურებელი წერილობითი საბუთი, რის გამოც გარიგების მეორე მხარემ დაუყოვნებლივ თქვა მასზე უარი. ასეთი უარი დაუშვებელია, თუკი მეორე მხარე ინფორმირებული	მუხლი 66. ცალმხრივი გარიგებები ბათილია ცალმხრივი გარიგება, რომელსაც შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი დებს კანონიერი წარმომადგენლის აუცილებელი თანხმობის გარეშე. ბათილია ასეთი გარიგება მაშინაც, როცა არსებობს კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობა, მაგრამ შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირს არ წარმოუდგენია ამის დამადასტურებელი წერილობითი საბუთი, რის გამოც გარიგების მეორე მხარემ დაუყოვნებლივ თქვა მასზე უარი. ასეთი უარი დაუშვებელია, თუკი მეორე მხარე ინფორმირებული	

იყო კანონიერი წარმომადგენლის ამ თანხმობის შესახებ.	იყო კანონიერი წარმომადგენლის ამ თანხმობის შესახებ.	
მუხლი 67. ნებართვის ვალდებულება ქმედუნარიანობის შეზღუდვამდე გარიგება, რომელიც დაიდო ქმედუნარიანობის შეზღუდვამდე, მოითხოვს ნებართვას, თუ დადგინდება, რომ ის საფუძველი, რის გამოც მოხდა ქმედუნარიანობის შეზღუდვა, აშკარად არსებობდა გარიგების დადების დროსაც.	წაიშალოს და დარეგულირდეს 1275-ე და შემდგომ მუხლებში	26
თავი მესამე გარიგების ფორმა	თავი მესამე გარიგების ფორმა	
მუხლი 68. ფორმის მნიშვნელობა გარიგების ნამდვილობისათვის გარიგების ნამდვილობისათვის საჭიროა კანონით დადგენილი ფორმის დაცვა. თუ ასეთი ფორმა არ არის დაწესებული, მხარეებს შეუძლიათ თვითონ განსაზღვრონ იგი. მუხლი 59. ფორმის დაუცველად დადებული გარიგება 1. ბათილია კანონით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული აუცილებელი ფორმის დაუცველად დადებული გარიგება, ასევე ნებართვის გარეშე დადებული გარიგება, თუ ამ გარიგებისთვის საჭიროა ნებართვა.	მუხლი 68. გარიგების ბათილობა ფორმის ფორმის დაუცველობის გამო ბათილია გარიგება, რომელიც კანონით გათვალისწინებული ფორმის დაუცველად არის დადებული. გარიგებით გათვალისწინებული ფორმის დაუცველობაც, საეჭვოობისას, იწვევს მის ბათილობას. თუ ფორმა არ არის დაწესებული, მხარეს შეუძლია თვითონ განსაზღვროს იგი.	27
მუხლი 69. გარიგების ფორმა (08.12.2006 N3879-III)	მუხლი 69. გარიგების ფორმა (08.12.2006 N3879-III)	30
1. გარიგება შეიძლება დაიდოს ზეპირად ან წერილობითი ფორმით (08.12.2006 N3879-III). 2. გარიგება წერილობითი ფორმით	წაიშალოს	29

შეიძლება დაიდოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ან მხარეთა შეთანხმებით (08.12.2006 N3879-IIs).		
3. გარიგების წერილობითი ფორმის არსებობისას საკმარისია გარიგების მონაწილე მხარეთა ხელმოწერა (08.12.2006 N3879-IIs).	(1) გარიგების წერილობითი ფორმის დაცვისთვის საკმარისია განმცხადებლის ხელმოწერა ან მისი საჯაროდ დამოწმებული ინიციალები (08.12.2006 N3879-IIs).	31
	(2) გარიგებით დადგენილი წერილობითი ფორმის დასაცავად, თუ სხვა ნება არ ივარაუდება, საკმარისია სატელეკომუნიკაციო შეტყობინება. ასეთი ფორმის არჩევის შემთხვევაში, შემდგომში ნებისმიერ დროს შეიძლება იქნეს მოთხოვნილი პირველი ნაწილის შესაბამისი მოწმობა.	32
3 ¹ . მხარდაჭერის მიმღების მიერ გარიგების წერილობითი ფორმით დადებისას მას, მხარეების გარდა, ხელს აწერს მხარდამჭერი. მხარდამჭერი ხელმოწერით ადასტურებს მხარდაჭერის მიმღების მიერ გარიგების დადებისას სასამართლოს გადაწყვეტილებით განსაზღვრული მხარდაჭერის განევას (20.03.2015, N 3339-IIs).	(3) მხარდაჭერის მიმღების მიერ გარიგების წერილობითი ფორმით დადებისას მას, ასევე ხელს აწერს მხარდამჭერი. მხარდამჭერი ხელმოწერით ადასტურებს მხარდაჭერის მიმღების მიერ გარიგების დადებისას სასამართლოს გადაწყვეტილებით განსაზღვრული მხარდაჭერის განევას (20.03.2015, N 3339-IIs).	31
4. მექანიკური საშუალებებით ხელმოწერის აღდგენა, განმეორება ან აღბეჭდვა დასაშვებია იქ, სადაც ეს მიღებულია ჩვეულებად, მათ შორის, ფასიან ქალაქებზე ხელის მოწერისას, რომელთა გამოშვებაც დიდი რაოდენობით ხდება (08.12.2006 N3879-IIs).	4. მექანიკური საშუალებებით ხელმოწერის აღდგენა, განმეორება ან აღბეჭდვა დასაშვებია იქ, სადაც ეს მიღებულია ჩვეულებად, მათ შორის, ფასიან ქალაქებზე ხელის მოწერისას, რომელთა გამოცემაც დიდი რაოდენობით ხდება (08.12.2006 N3879-IIs).	
5. წერილობითი ფორმის არსებობისას, კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ან მხარეთა შეთანხმებით გარიგება ან	წაიშალოს	

გარიგების მონაწილე მხარეთა ხელმოწერების ნამდვილობა უნდა დაამოწმოს ნოტარიუსმა ან კანონით გათვალისწინებულმა სხვა პირმა (08.12.2006 N3879-III).		
	(5) წერილობით ფორმა შეიძლება ჩანაცვლებულ იქნეს ელექტრონული ფორმით, თუ კანონიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს. (6) წერილობით ფორმას ანაცვლებს ნოტარიული დამოწმება ან სასამართლოს ოქმი.	33
მუხლი 70. ხელის მოწერის გადანდობა სხვა პირისათვის იმ პირს, რომელიც თვითონ ვერ მოაწერს ხელს გარიგებას წერა-კითხვის უცოდინარობის, ფიზიკური ნაკლის, ავადმყოფობის გამო ან კანონით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში, შეუძლია გარიგებაზე ხელის მოწერა სხვას მიაღდოს. ამ უკანასკნელის ხელის მოწერა დამოწმებული უნდა იყოს ოფიციალურად. ამასთანავე, უნდა აღინიშნოს ის მიზეზი, რომლის გამოც გარიგების დამდებმა ვერ შეძლო გარიგებაზე ხელის მოწერა.	მუხლი 70. ხელის მოწერის გადანდობა სხვა პირისათვის იმ პირს, რომელიც თვითონ ვერ მოაწერს ხელს გარიგებას წერა-კითხვის უცოდინარობის, ფიზიკური ნაკლის, ავადმყოფობის გამო ან კანონით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში, შეუძლია გარიგებაზე ხელის მოწერა სხვას მიაღდოს. ამ უკანასკნელის ხელის მოწერა დამოწმებული უნდა იყოს საჯაროდ. ამასთანავე, უნდა აღინიშნოს ის მიზეზი, რომლის გამოც გარიგების დამდებმა (ნების გამომვლენმა) ვერ შეძლო გარიგებაზე ხელის მოწერა.	34
მუხლი 71. გარიგების დადება რამდენიმე დოკუმენტის შედგენით თუ გარიგების დადებისას შედგენილია ერთი და იმავე შინაარსის რამდენიმე დოკუმენტი, მაშინ საკმარისია თითოეულმა მხარემ ხელი მოაწეროს იმ დოკუმენტის ეგზემპლარს, რომელიც განკუთვნილია შესაბამისი მხარისათვის.	მუხლი 71. ხელშეკრულების დადება წერილობითი ფორმით ხელშეკრულებაში მხარეთა ხელმოწერა ერთსა და იმავე დოკუმენტზე უნდა განხორციელდეს. თუ ხელშეკრულების დადებისას შედგენილია ერთი და იმავე შინაარსის რამდენიმე დოკუმენტი, მაშინ საკმარისია თითოეულმა მხარემ ხელი მოაწეროს იმ დოკუმენტის ეგზემპლარს, რომელიც განკუთვნილია შესაბამისი მხარისათვის.	35

	(2) გარიგებით განსაზღვრული წერილობითი ფორმის დაცვისთვის საკმარისია ხელშეკრულებაში, თუ სხვა ნება არ არის ნაწარაუდები, წერილების მიმოცვლა. ასეთი ფორმის არჩევის შემთხვევაში, შეიძლება შემდგომში ნებისმიერ დროს იქნეს მოთხოვნილი პირველი ნაწილის შესაბამისი დოკუმენტი.	
	მუხლი ## ტექსტური ფორმა თუ კანონით დადგენილია ტექსტური ფორმა, მაშინ ნების გამოვლენა გარკვევით უნდა განხორციელდეს მონაცემთა მუდმივად შენახვისა და გადაცემის საშუალებაზე და მასში დასახელებული უნდა იყოს ნების გამომვლენის პიროვნება. მონაცემთა მუდმივად შენახვისა და გადაცემის საშუალება არის საშუალება, რომელიც 1. მიმღებს აძლევს შესაძლებლობას, რომ მონაცემთა შენახვისა და გადაცემის საშუალებაზე არსებული, პირადად მის მიმართ გაცხადებული ნების გამოვლენა ისე იქნეს შენახული, რომ ის ამ პირისთვის ხელმისაწვდომი იყოს თავისი მიზნის შესაბამისი დროის განმავლობაში, და 2. გამოსადეგია ნების გამოვლენის უცვლელად გადმოსაცემად.	36
თავი მეოთხე	თავი მეოთხე	
საცილო გარიგებანი	საცილო გარიგებანი	
I. შეცდომით დადებული გარიგებანი	I. შეცდომები	39
მუხლი 72. ცნება გარიგება შეიძლება საცილო გახდეს, თუ ნების გამოვლენა მოხდა არსებითი შეცდომის საფუძველზე.	მუხლი 72. შეცილება არსებითი შეცდომის საფუძველზე ნების გამოვლენა შეიძლება საცილო გახდეს, თუ ის განხორციელდა	40 41

	არსებითი შეცდომის საფუძველზე.	
მუხლი 73. არსებითი შეცდომის სახეები არსებით შეცდომად ითვლება, როცა: ა) პირს სურდა დაედო სხვა გარიგება და არა ის, რომელზედაც მან გამოთქვა თანხმობა; ბ) პირი ცდება იმ გარიგების შინაარსში, რომლის დადებაც მას სურდა;	მუხლი 73. შეცდომა ნების გამოვლენაში, შეცდომა შინაარსში არსებით შეცდომად ითვლება, როცა: ა) პირს სურდა სხვა ნების გამოვლენა და არა ის, რომელიც მან გამოხატა; ბ) პირი ცდება იმ ნების გამოვლენის შინაარსში, რომელიც მან გამოხატა;	43 38 41
გ) არ არსებობს ის გარემოებები, რომელთაც მხარეები, კეთილსინდისიერების პრინციპებიდან გამომდინარე, განიხილავენ გარიგების საფუძველად.	წაიშალოს	42
მუხლი 74. შეცდომა კონტრაქტის პიროვნებაში 1. შეცდომა კონტრაქტის პიროვნების მიმართ მხოლოდ მაშინ ითვლება არსებითად, როდესაც თვითონ კონტრაქტის პიროვნება ან მისი პირადი თვისებების გათვალისწინება გარიგების დადების მთავარი საფუძველია. 2. შეცდომა საგნის ძირითად თვისებებში მხოლოდ მაშინ ჩაითვლება არსებითად, თუ მათ მნიშვნელობა აქვთ საგნის ღირებულების განსაზღვრისათვის.	მუხლი 74. შეცდომა კონტრაქტის პიროვნებაში ან საგანში 1. შეცდომა კონტრაქტის პიროვნების მიმართ მხოლოდ მაშინ ითვლება არსებითად, როდესაც თვითონ კონტრაქტის პიროვნება ან მისი პირადი თვისებების გათვალისწინება ნების გამოვლენის მთავარი საფუძველია. 2. შეცდომა საგნის ძირითად თვისებებში მხოლოდ მაშინ ჩაითვლება არსებითად, თუ მათ მნიშვნელობა აქვთ საგნის ღირებულების განსაზღვრისათვის.	44 38
მუხლი 75. შეცდომა უფლებაში შეცდომა უფლებაში არსებითი მნიშვნელობისაა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი იგი გარიგების დადებისას ერთადერთი და მთავარი საფუძველი იყო.	მუხლი 75. შეცდომა სამართლებრივ შედეგში შეცდომა სამართლებრივ შედეგში არსებითი მნიშვნელობისაა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი იგი ნების გამოვლენისას ერთადერთი და მთავარი საფუძველი იყო.	45 38

მუხლი 76. შეცდომა გარიგების მოტივში შეცდომა გარიგების მოტივში არ ჩაითვლება არსებითად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც მოტივი შეთანხმების საგანს წარმოადგენდა.	მუხლი 76. შეცდომა გარიგების მოტივში მცდარი მოტივი ითვლება უმნიშვნელო შეცდომად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც მოტივი ნების გამოვლენის შინაარსს წარმოადგენდა. 74-ე მუხლი უცვლელი რჩება.	46
მუხლი 78. წვრილმანი შეცდომები წვრილმანი შეცდომები წვრილმანი შეცდომები გამოანგარიშებებში ან წერილობით განხორციელებულ ნების გამოვლენაში იძლევა მხოლოდ შესწორების, მაგრამ არა შეცდომების უფლებას.	მუხლი ## წვრილმანი შეცდომები წვრილმანი შეცდომები წვრილმანი შეცდომები გამოანგარიშებებში ან წერილობით განხორციელებულ ნების გამოვლენაში იძლევა მხოლოდ შესწორების, მაგრამ არა შეცდომების უფლებას.	47
მუხლი 80. შეცდომა შუამავლის მიზეზით ნების გამოვლენა, რომელიც არასწორად იქნა შეტყობინებული შუამავლად გამოყენებული პირის მიერ, შეიძლება საცილო გახდეს იმავე პირობებით, რაც 73-ე მუხლის მიხედვით შეცდომით დადებული გარიგება.	მუხლი ## შეცდომა შუამავლის მიზეზით ნების გამოვლენა, რომელიც არასწორად იქნა შეტყობინებული შუამავლად გამოყენებული პირის მიერ, შეიძლება საცილო გახდეს იმავე პირობებით, რაც 73-ე მუხლის მიხედვით შეცდომით დადებული გარიგება.	48
მუხლი 77. კონტრაქტის თანხმობა შეცდომით დადებულ გარიგებებში შეცდომით ნების გამოვლენა არ შეიძლება საცილო გახდეს, თუკი მეორე მხარე თანახმაა შეასრულოს გარიგება იმ მხარის სურვილის თანახმად, რომელსაც სურს საცილო გახადოს გარიგება.	მუხლი 77 ნების გამოვლენისას სასურველი ნების მოქმედება ნების გამოვლენის შეცდომა შეიცავს შეთავაზებას ნების გამოვლენის მიმღებისთვის, რომ გარიგებამ იმოქმედოს ნების გამოვლენისას სასურველი ნების შინაარსის შესაბამისად. 61-ე მუხლის მე-4 ნაწილი გამოიყენება შესაბამისად.	49
მუხლი 78. წვრილმანი შეცდომები წვრილმანი შეცდომები გამოანგარიშებებში ან წერილობით	დალაგდეს 76-ე მუხლის მიხედვით	47

განხორციელებულ ნების გამოვლენაში იძლევა მხოლოდ შესწორების, მაგრამ არა შეცვლების უფლებას.		
მუხლი 79. შეცვლების ნამდვილობა 1. შეცვლება უნდა მოხდეს შეცვლების საფუძვლის შეტყობის მომენტიდან ერთი თვის ვადაში.	მუხლი 79. შეცვლების ნამდვილობა 1. შეცვლება უნდა განხორციელდეს დაუყოვნებლივ. ვადა იწყება იმ მომენტიდან, როდესაც შეცვლების უფლების მქონე პირმა შეიტყო შეცვლების საფუძვლის შესახებ.	50
2. თუ გარიგება საცილო გახდა და შეცდომა გამოწვეულია შეცვლების უფლების მქონე პირის დაუდევრობით, მაშინ იგი ვალდებულია მეორე მხარეს აუნაზღაუროს გარიგების ბათილობით წარმოშობილი ზიანი.	2. თუ ნების გამოვლენა საცილო გახდა და შეცდომა გამოწვეულია შეცვლების უფლების მქონე პირის დაუდევრობით, მაშინ თუ ნების გამოვლენა სხვა პირის მიმართ უნდა განხორციელებულიყო, იგი ვალდებულია, რომ მას ან სხვა შემთხვევაში ნებისმიერ მესამე პირს აუნაზღაუროს ზიანი, რომელიც სხვა პირს ან მესამე პირს იმიტომ მიაღდა, რომ იგი ენდობოდა ნების გამოვლენის ნამდვილობას; მაგრამ იგი უნდა აღემატებოდეს ინტერესის იმ ოდენობას, რომელიც ამ სხვა პირს ან მესამე პირს ნების გამოვლენის ნამდვილობის მიმართ გააჩნია.	38 51
ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება არ წარმოიშობა, თუკი მეორე მხარემ იცოდა შეცდომის შესახებ, ან ეს უცნობი იყო მისთვის დაუდევრობის გამო.	ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება არ წარმოიშობა, თუკი მეორე მხარემ იცოდა შეცდომის შესახებ, ან ეს უცნობი იყო მისთვის დაუდევრობის გამო.	
მუხლი 80. შეცდომა შუამავლის მიზეზით ნების გამოვლენა, რომელიც არასწორად იქნა შეტყობინებული შუამავლად გამოყენებული პირის მიერ, შეიძლება საცილო გახდეს იმავე პირობებით, რაც 73-ე მუხლის მიხედვით შეცდომით დადებული გარიგება.	დალაგდეს 76-ე მუხლის მიხედვით	48

II. მოტყუებით დადებული გარიგებანი	II. მოტყუებით დადებული გარიგებანი	
მუხლი 81. ცნება 1. თუ პირი გარიგების დადების მიზნით მოატყუეს, იგი უფლებამოსილია მოითხოვოს ამ გარიგების ბათილობა. ეს ხდება მაშინ, როცა აშკარაა, რომ მოტყუების გარეშე გარიგება არ დაიდებოდა. 2. თუ ერთი მხარე დუმს იმ გარემოებათა გამო, რომელთა გამჟღავნების დროსაც მეორე მხარე არ გამოავლენდა თავის ნებას, მაშინ მოტყუებულს შეუძლია მოითხოვოს გარიგების ბათილობა. გამჟღავნების ვალდებულება არსებობს მხოლოდ მაშინ, როცა მხარე ამას ელოდებოდა კეთილსინდისიერად.	მუხლი 81. ცნება 1. თუ პირი გარიგების დადების მიზნით მოატყუეს, იგი უფლებამოსილია განახორციელოს ნების გამოვლენის შეცვლა. ეს ხდება მაშინ, როცა აშკარაა, რომ მოტყუების გარეშე ნების გამოვლენა არ განხორციელდებოდა. 2. თუ ერთი მხარე კეთილსინდისიერების პრინციპის საწინააღმდეგოდ დუმს იმ გარემოებათა გამო, რომელთა გამჟღავნების დროსაც მეორე მხარე არ გამოავლენდა თავის ნებას, მაშინ მოტყუებულს შეუძლია განახორციელოს ნების გამოვლენის შეცვლა.	52 53
მუხლი 82. გარიგების მიჩნევა ბათილად მოტყუების გამო მოტყუებით დადებული გარიგების ბათილად ცნობისათვის მნიშვნელობა არა აქვს, არასწორი ცნობების შეტყობინებით მხარე მიზნად ისახავდა რაიმე სარგებლის მიღებას, თუ – მეორე მხარისათვის ზიანის მიყენებას.	მუხლი 82. შეცვლების უფლების გამორიცხვის დაუშვებლობა მოტყუებით გამოვლენილი ნების საცილოდ ცნობისათვის მნიშვნელობა არა აქვს, არასწორი ცნობების შეტყობინებით მხარე მიზნად ისახავდა რაიმე სარგებლის მიღებას, თუ – მეორე მხარისათვის ზიანის მიყენებას.	54 52
მუხლი 83. მოტყუება მესამე პირის მხრიდან	მუხლი 83. მოტყუება მესამე პირის მხრიდან [საჭიროების შემთხვევაში: ორივეს მოტყუება]	56
1. მესამე პირის მხრიდან მოტყუებისას შეიძლება გარიგების ბათილობის მოთხოვნა, თუ მოტყუების შესახებ იცოდა ან უნდა სცოდნოდა იმ პირს, რომელიც სარგებელს იღებს ამ გარიგებიდან.	1. მესამე პირის მხრიდან მოტყუებისას ნების გამოვლენა, რომელიც მეორე მხარის მიმართ უნდა გაკეთებულიყო, მხოლოდ მაშინ არის არის საცილო, თუ მან მოტყუების შესახებ იცოდა ან უნდა სცოდნოდა.	55 52

	თუ მეორე მხარემ, როგორც პირმა, რომლის მიმართაც უნდა ყოფილიყო ნება გამოვლენილი, ნების გამოვლენიდან უშუალოდ შეიძინა უფლება, მაშინ მის მიმართ გაკეთებული ნების გამოვლენა საცილოა, თუ მან მოტყუების შესახებ იცოდა ან მას უნდა სცოდნოდა ამის თაობაზე.	
2. თუ გარიგების ორივე მხარე მოტყუებით მოქმედებდა, მაშინ არც ერთ მათგანს არა აქვს უფლება მოტყუებაზე მითითებით მოითხოვოს გარიგების ბათილობა ან ზიანის ანაზღაურება.	წაიშალოს	56
მუხლი 84. შეცილების ვადა მოტყუებით დადებული გარიგება შეიძლება სადავო გახდეს ერთი წლის განმავლობაში. ვადა აითვლება იმ მომენტიდან, როცა შეცილების უფლების მქონემ შეიტყო შეცილების საფუძვლის არსებობის შესახებ.	მუხლი 84. შეცილების ვადა მოტყუებით განხორციელებული ნების გამოვლენა შეიძლება სადავო გახდეს ერთი წლის განმავლობაში. ვადა აითვლება იმ მომენტიდან, როცა შეცილების უფლების მქონემ შეიტყო შეცილების საფუძვლის არსებობის შესახებ.	52
III. იძულებით დადებული გარიგებანი	III. იძულებით დადებული გარიგებანი	
მუხლი 85. ცნება გარიგების დადების მიზნით იმ პირის იძულება (ძალადობა ან მუქარა), რომელმაც დადო გარიგება, ანიჭებს ამ პირს გარიგების ბათილობის მოთხოვნის უფლებას მაშინაც, როცა იძულება მომდინარეობს მესამე პირისაგან.	მუხლი 85. ცნება ნების გამოვლენის გამოვლენის განხორციელების მიზნით იმ პირის იძულება (ძალადობა ან მუქარა), რომელმაც გამოავლინა ნება, ანიჭებს ამ პირს მისი შეცილების უფლებას მაშინაც, როცა იძულება მომდინარეობს მესამე პირისაგან.	57
მუხლი 86. იძულების ხასიათი 1. გარიგების ბათილობას იწვევს ისეთი იძულება, რომელსაც თავისი ხასიათით შეუძლია გავლენა მოახდინოს პირზე და აფიქრებინოს,	მუხლი 86. ძულება 1. ნების გამოვლენის საცილოდ გახდომას იწვევს ისეთი იძულება, რომელსაც თავისი ხასიათით შეუძლია გავლენა მოახდინოს პირზე	57

რომ მის პიროვნებას ან ქონებას რეალური საფრთხე ემუქრება. 2. იძულების ხასიათის შეფასებისას მხედველობაში მიიღება პირთა ასაკი, სქესი და ცხოვრებისეული გარემოებანი.	და აფიქრებინოს, რომ მის პიროვნებას ან ქონებას რეალური საფრთხე ემუქრება. 2. იძულების ხასიათის შეფასებისას მხედველობაში მიიღება პირთა ასაკი, სქესი და ცხოვრებისეული გარემოებანი.	
მუხლი 87. იძულება პირის ახლობელთა წინააღმდეგ იძულება გარიგების ბათილობის მოთხოვნის საფუძველია მაშინაც, როცა იგი მიმართულია გარიგების ერთ-ერთი მხარის მეუღლის, ოჯახის სხვა წევრების ან ახლო ნათესავების წინააღმდეგ.	მუხლი 87. იძულება პირის ახლობელთა წინააღმდეგ იძულება იძლევა ნების გამოვლენის შეცდომების უფლებას მაშინაც, როცა იგი მიმართულია გარიგების ერთ-ერთი მხარის მეუღლის, ოჯახის სხვა წევრების ან ახლო ნათესავების წინააღმდეგ.	57
მუხლი 88. იძულება მართლზომიერი საშუალებებით 85–87-ე მუხლების მიხედვით იძულებად არ ჩაითვლება ისეთი მოქმედებები, რომლებიც არ ხორციელდება არც მართლსაწინააღმდეგო მიზნით და არც მართლსაწინააღმდეგო საშუალებათა გამოყენებით, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა საშუალება და მიზანი ერთმანეთს არ შეესაბამებოდა.	მუხლი 88. იძულება მართლზომიერი საშუალებებით 85–87-ე მუხლების მიხედვით იძულებად არ ჩაითვლება ისეთი მოქმედებები, რომლებიც არ ხორციელდება არც მართლსაწინააღმდეგო მიზნით და არც მართლსაწინააღმდეგო საშუალებათა გამოყენებით, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა საშუალება და მიზანი ერთმანეთს არ შეესაბამებოდა.	
მუხლი 89. შეცილების ვადა იძულებით დადებული გარიგება შეიძლება სადავო გახდეს ერთი წლის განმავლობაში იძულების დამთავრების მომენტიდან.	მუხლი 89. შეცილების ვადა იძულების ქვეშ გაკეთებული ნების გამოვლენა შეიძლება შეცილებულ იქნეს ერთი წლის განმავლობაში. ვადა იწყება იძულების დამთავრების მომენტიდან.	57 58
თავი მეხუთე პირობითი გარიგებანი	თავი მეხუთე პირობითი გარიგებანი	
მუხლი 90. ცნება პირობითად ითვლება გარიგება,	მუხლი 90. ცნება (1) პირობითად ითვლება გარიგება,	60

როდესაც იგი დამოკიდებულია სამომავლო და უცნობ მოვლენაზე იმით, რომ ან გარიგების შესრულების გადადება ხდება მის დადგომამდე, ანდა გარიგების შეწყვეტა – ამ მოვლენის დადგომისთანავე.	როდესაც იგი დამოკიდებულია სამომავლო და გაურკვეველ მოვლენაზე იმით, რომ ან გარიგების შესრულების გადადება ხდება მის დადგომამდე, ანდა გარიგების შეწყვეტა – ამ მოვლენის დადგომისთანავე.	
მუხლი 96. გარიგება გადადების პირობით (...) ისეთ მოვლენაზე, რომელიც უკვე დამდგარია, მაგრამ მხარეთათვის ჯერ კიდევ უცნობია.	96-ე მუხლიდან: (2) იგივეა, როდესაც მოვლენის დადგომა მხოლოდ მხარეთათვის არის გაურკვეველი.	61
	(3) თუ გარიგების დადების დროს მისი სამართლებრივი ძალისთვის განისაზღვრა საწყისი და საბოლოო ვადა, სულერთია, კალენდრის მიხედვით თუ ისეთი მოვლენის მითითებით, რომლის დადგომაც სარწმუნოა, მაშინ პირველ შემთხვევაში გამოიყენება გადადების პირობის მიმართ მოქმედი, ხოლო მეორე შემთხვევაში გაუქმების მიმართ მოქმედი დებულებები.	59
მუხლი 91. მართლსაწინააღმდეგო ან/და ამორალური პირობის ბათილობა ბათილია პირობა, რომელიც ეწინააღმდეგება კანონის მოთხოვნებს ან ზნეობის ნორმებს, ანდა შეუძლებელია მისი შესრულება. გარიგება, რომელიც რომელიმე ასეთ პირობაზეა დამოკიდებული, მთლიანად ბათილია.	მუხლი 91. მართლსაწინააღმდეგო ან/და ზნეობის ნორმების საწინააღმდეგო პირობის ბათილობა ბათილია პირობა, რომელიც ეწინააღმდეგება კანონით დადგენილ აკრძალვას, საყოველთაოდ აღიარებულ ზნეობის ნორმებს ან საჯარო წესრიგს, ანდა შეუძლებელია მისი შესრულება. გარიგება, რომელიც რომელიმე ასეთ პირობაზეა დამოკიდებული, სამართლებრივი ძალის მქონეა მხოლოდ მაშინ, თუ მხარეებისთვის ეს აუცილებლად სასურველი იყო.	62
მუხლი 92. ნებაზე დამოკიდებული პირობა	მუხლი 92. ნებაზე დამოკიდებული პირობა	63

ნებაზე დამოკიდებულად ითვლება ისეთი პირობა, რომლის დადგომაც ან დაუდგომლობა დამოკიდებულია მხოლოდ გარიგების მხარეებზე. ასეთი პირობით დადებული გარიგება ბათილია.	ნებაზე დამოკიდებულად ითვლება ისეთი პირობა, რომლის დადგომაც ან არდადგომა დამოკიდებულია მხოლოდ გარიგების მხარეებზე. ასეთი პირობით დადებული გარიგება ბათილია.	
მუხლი 93. პოზიტიური პირობა 1. თუ გარიგება დადებულია იმ პირობით, რომ რაიმე მოვლენა დადგება განსაზღვრულ ვადაში, მაშინ პირობა ძალადაკარგულად ითვლება, თუკი ეს ვადა გავიდა და მოვლენა არ დადგა. 2. თუ ვადა არ არის განსაზღვრული, მაშინ პირობა შეიძლება შესრულდეს ნებისმიერ დროს. პირობა შეიძლება ძალადაკარგულად იქნეს მიჩნეული, როცა აშკარაა, რომ მოვლენის დადგომა უკვე შეუძლებელია.	მუხლი 93. პოზიტიური პირობა 1. თუ გარიგება დადებულია იმ პირობით, რომ რაიმე მოვლენა დადგება განსაზღვრულ ვადაში, მაშინ ითვლება, რომ პირობა არ დამდგარა, თუკი ეს ვადა გავიდა და მოვლენა არ დადგა. 2. თუ ვადა არ არის განსაზღვრული, მაშინ პირობა შეიძლება დადგეს ნებისმიერ დროს. პირობა შეიძლება გაუქმებულად იქნეს მიჩნეული, როცა აშკარაა, რომ მოვლენის დადგომა უკვე შეუძლებელია.	
მუხლი 94. ნეგატიური პირობა 1. თუ გარიგება დადებულია იმ პირობით, რომ რაიმე მოვლენა არ დადგება განსაზღვრულ ვადაში, მაშინ პირობა შესრულებულად ითვლება, თუკი აღნიშნული ვადა გავა მოვლენის დადგომის გარეშე; პირობა შესრულებულად ითვლება მაშინაც, როცა ვადის გასვლამდე აშკარაა, რომ მოვლენის დადგომა შეუძლებელია. 2. თუ ვადა განსაზღვრული არ არის, პირობა შესრულებულად ითვლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც ნათელი გახდება, რომ მოვლენა არ დადგება.	მუხლი 94. ნეგატიური პირობა 1. თუ გარიგება დადებულია იმ პირობით, რომ რაიმე მოვლენა არ დადგება განსაზღვრულ ვადაში, მაშინ პირობა დამდგარად ითვლება, თუკი აღნიშნული ვადა გავა მოვლენის დადგომის გარეშე; პირობა დამდგარად ითვლება მაშინაც, როცა ვადის გასვლამდე აშკარაა, რომ მოვლენის დადგომა უკვე შეუძლებელია. 2. თუ ვადა განსაზღვრული არ არის, პირობა დამდგარად ითვლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც ნათელი გახდება, რომ მოვლენა არ დადგება.	
მუხლი 95. პირობის დადგომაზე ზემოქმედების დაუშვებლობა 1. იმ პირს, რომელმაც განსაზღვრული პირობით დადო გარიგება, არა აქვს უფლება პირობის დადგომამდე შეასრულოს რაიმე	მუხლი 95. ქმედებები მერყევი მდგომარეობის არსებობის განმავლობაში 1. იმ პირს, რომელმაც განსაზღვრული პირობით დადო	64

ისეთი მოქმედება, რომელსაც შეუძლია ხელი შეუშალოს მისი ვალდებულების შესრულებას.	გარიგება, არა აქვს უფლება პირობის დადგომამდე შეასრულოს რაიმე ისეთი მოქმედებები, რომლებიც ხელს შეუშლის პირობაზე დამოკიდებული უფლების წარმოშობას ან უარყოფითად იმოქმედებს მასზე.	
	<i>ან საჭიროების შემთხვევაში:</i> (1) თუ პირი განკარგავს საგანს გადადების პირობით, მაშინ ნებისმიერი შემდგომი მერყევი მდგომარეობის არსებობის პერიოდში განხორციელებული განკარგვა პირობის დადგომის შემთხვევაში სამართლებრივი ძალის არმქონეა თუ ის ხელს შეუშლის პირობაზე დამოკიდებული შედეგის დადგომას ან უარყოფითად იმოქმედებს მასზე. ასეთ განკარგვას უთანაბრდება განკარგვა, რომელიც მერყევი მდგომარეობის არსებობის პერიოდში განხორციელდა იძულებითი აღსრულების ან ყადაღის დადების პროცესში ან გაკოტრების მმართველის მიერ. (2) იგივე წესი მოქმედებს გაუქმების პირობის შემთხვევაში იმ პირის მიერ განხორციელებული განკარგვების მიმართ, რომლის უფლება უქმდება პირობის დადგომით. (3) დებულებები იმ პირების სასარგებლოდ, რომლებიც იძენენ უფლებებს არაუფლებამოსილი პირისგან, გამოიყენება შესაბამისად.	
2. თუ პირობა დგება განსაზღვრულ დროს და პირს უკვე შესრულებული აქვს ასეთი მოქმედება, მაშინ იგი ვალდებულია მეორე მხარეს აუნაზღაუროს ამგვარი მოქმედებით წარმოშობილი ზიანი.	2. თუ პირობა დგება განსაზღვრულ დროს და პირს უკვე ბრალეულად შესრულებული აქვს ასეთი მოქმედება, მაშინ იგი ვალდებულია მეორე მხარეს აუნაზღაუროს ამგვარი მოქმედებით წარმოშობილი ზიანი.	

მუხლი 96. გარიგება გადადების პირობით გარიგება გადადების პირობით დადებულად ითვლება, თუ გარიგებით გათვალისწინებული უფლებებისა და მოვალეობების წარმოშობა დამოკიდებულია სამომავლო და უცნობ მოვლენაზე, ანდა ისეთ მოვლენაზე, რომელიც უკვე დამდგარია, მაგრამ მხარეთათვის ჯერ კიდევ უცნობია.	მუხლი 96. გარიგება გადადების პირობით გარიგება გადადების პირობით დადებულად ითვლება, თუ გარიგებით გათვალისწინებული უფლებებისა და მოვალეობების წარმოშობა დამოკიდებულია პირობის დადგომაზე.	61
მუხლი 97. გარიგება გაუქმების პირობით გარიგება გაუქმების პირობით დადებულად ითვლება, როცა ამ პირობის დადგომა იწვევს გარიგების შეწყვეტას და აღადგენს გარიგების დადებამდე არსებულ მდგომარეობას.	მუხლი 97. გარიგება გაუქმების პირობით გარიგება გაუქმების პირობით დადებულად ითვლება, როცა ამ პირობის დადგომა იწვევს გარიგების შეწყვეტას და აღადგენს გარიგების დადებამდე არსებულ მდგომარეობას.	
მუხლი 98. კეთილსინდისიერების მნიშვნელობა პირობის დადგომისას	მუხლი 98. პირობის დადგომაზე ზემოქმედების დაუშვებლობა	64
1. თუ პირობის დადგომა არაკეთილსინდისიერად დააბრკოლა მხარემ, რომლისთვისაც პირობის დადგომა ხელსაყრელი არ არის, პირობა დამდგარად ჩაითვლება. 2. თუ პირობის დადგომას არაკეთილსინდისიერად შეუწყო ხელი მხარემ, რომლისთვისაც პირობის დადგომა ხელსაყრელია, პირობა დამდგარად არ ჩაითვლება.	1. თუ პირობის დადგომა არაკეთილსინდისიერად დააბრკოლა მხარემ, რომლისთვისაც პირობის დადგომა ხელსაყრელი არ არის, პირობა დამდგარად ჩაითვლება. 2. თუ პირობის დადგომას არაკეთილსინდისიერად შეუწყო ხელი მხარემ, რომლისთვისაც პირობის დადგომა ხელსაყრელია, პირობა დამდგარად არ ჩაითვლება.	
თავი მეექვსე თანხმობა გარიგებებში	თავი მეექვსე თანხმობა გარიგებებში	
მუხლი 99. ცნება 1. თუ გარიგების ნამდვილობა	მუხლი 99. ცნება 1. თუ გარიგების ნამდვილობა	

დამოკიდებულია მესამე პირის თანხმობაზე, მაშინ როგორც თანხმობა, ასევე მასზე უარი შეიძლება გამოითქვას როგორც ერთი, ისე მეორე მხარის წინაშე. 2. თანხმობას არ სჭირდება გარიგებისათვის დადგენილი ფორმის დაცვა. 3. თუ გარიგება, რომლის ნამდვილობაც დამოკიდებულია მესამე პირის თანხმობაზე, დადებულია მისი თანხმობით, მაშინ შესაბამისად გამოიყენება 66-ე მუხლის მე-2 და მე-3 წინადადებები.	დამოკიდებულია მესამე პირის თანხმობაზე, მაშინ როგორც თანხმობა, ასევე მასზე უარი შეიძლება გამოითქვას როგორც ერთი, ისე მეორე მხარის წინაშე. 2. თანხმობას არ სჭირდება გარიგებისათვის დადგენილი ფორმის დაცვა. 3. თუ გარიგება, რომლის ნამდვილობაც დამოკიდებულია მესამე პირის თანხმობაზე, დადებულია მისი თანხმობით, მაშინ შესაბამისად გამოიყენება 66-ე მუხლის მე-2 და მე-3 წინადადებები.	
მუხლი 100. წინასწარ გაცემული თანხმობა (ნებართვა) წინასწარ გაცემული თანხმობა (ნებართვა) შეიძლება გარიგების დადებამდე გაუქმდეს, თუკი მხარეები სხვა რამეზე არ შეთანხმებულან. თანხმობის (ნებართვის) გაუქმების შესახებ უნდა ეცნობოს ორსავე მხარეს.	მუხლი 100. წინასწარ გაცემული თანხმობა (ნებართვა) წინასწარ გაცემული თანხმობა (ნებართვა) შეიძლება გარიგების დადებამდე გაუქმდეს, თუკი მხარეები სხვა რამეზე არ შეთანხმებულან. ნებართვის გაუქმება განცხადებულ უნდა იქნეს იმ მხარის წინაშე, რომლის წინაშეც იქნა განცხადებული ნებართვა.	65
მუხლი 101. შემდგომი თანხმობა (მოწონება) შემდგომ თანხმობას (მოწონებას) უკუქცევითი ძალა აქვს გარიგების დადების მომენტიდან, თუ სხვა რამ არ არის დადგენილი.	მუხლი 101. შემდგომი თანხმობა (მოწონება) შემდგომ თანხმობას (მოწონებას) უკუქცევითი ძალა აქვს გარიგების დადების მომენტიდან, თუ სხვა რამ არ არის დადგენილი.	
მუხლი 102. საგნის განკარგვა არაუფლებამოსილი პირის მიერ 1. საგნის განკარგვა არაუფლებამოსილი პირის მიერ ნამდვილია, თუკი იგი ხორციელდება უფლებამოსილი პირის წინასწარი თანხმობით. 2. განკარგვა ხდება ნამდვილი, თუ	მუხლი 102. საგნის განკარგვა არაუფლებამოსილი პირის მიერ 1. საგნის განკარგვა არაუფლებამოსილი პირის მიერ ნამდვილია, თუკი იგი ხორციელდება უფლებამოსილი პირის წინასწარი თანხმობით. 2. განკარგვა ხდება ნამდვილი, თუ უფლებამოსილი პირი მას	66

უფლებამოსილი პირი მას მოიწონებს.	მოიწონებსან თუ განმკარგავი პირი საგანს მოგვიანებით შეიძენს. ამ უკანასკნელ შემთხვევაში, როდესაც საგანთან დაკავშირებით რამდენიმე ერთმანეთთან შეუთავსებელი განკარგვა განხორციელდა, სამართლებრივი ძალა აქვს მხოლოდ უფრო ადრე განხორციელებულ განკარგვას.	
თავი მეშვიდე წარმომადგენლობა გარიგებებში	თავი მეშვიდე წარმომადგენლობა გარიგებებში	
მუხლი 103. ცნება 1. გარიგება შეიძლება დაიდოს წარმომადგენლის მეშვეობითაც. წარმომადგენლის უფლებამოსილება ან კანონიდან გამომდინარეობს ანდა წარმოიშობა დავალების (მინდობილობის) საფუძველზე. 2. ეს წესი არ გამოიყენება მაშინ, როცა, გარიგების ხასიათიდან გამომდინარე, იგი უშუალოდ უნდა დადოს პირმა, ან როცა კანონით აკრძალულია გარიგების დადება წარმომადგენლის მეშვეობით.	მუხლი 103. ცნება 1. გარიგება შეიძლება დაიდოს წარმომადგენლის მეშვეობითაც. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება ან კანონიდან გამომდინარეობს (კანონისმიერი წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება) ანდა წარმოიშობა გარიგების საფუძველზე (გარიგებაზე დაფუძნებული წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება; რწმუნებულება). წარმომადგენელსა და წარმომადგენილ პირს შორის ურთიერთობა განისაზღვრება მათ შორის არსებული სამართლებრივი ურთიერთობის მიხედვით. 2. ეს წესი არ გამოიყენება მაშინ, როცა, გარიგების ხასიათიდან გამომდინარე, იგი უშუალოდ უნდა დადოს პირმა, ან როცა კანონით აკრძალულია გარიგების დადება წარმომადგენლის მეშვეობით.	67
მუხლი 104. გარიგების შედეგების ადრესატი წარმომადგენლობისას 1. იმ გარიგებით, რომელსაც წარმომადგენელი დებს თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში, და იმ პირის სახელით, რომელსაც იგი წარმოადგენს, უფლებები და მოვალეობები წარმოეშობა მხოლოდ	მუხლი 104. წარმომადგენლობის შედეგები 1. იმ გარიგებით, რომელსაც წარმომადგენელი დებს თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში, და იმ პირის სახელით, რომელსაც იგი წარმოადგენს, უფლებები და მოვალეობები წარმოეშობა მხოლოდ	68

წარმოდგენილ პირს.	წარმოდგენილ პირს.	
2. თუ გარიგება დადებულია სხვა პირის სახელით, მაშინ წარმომადგენლობითი უფლების არარსებობა არ შეიძლება გამოიყენოს გარიგების მეორე მხარემ, თუკი წარმოდგენილმა ისეთი გარემოებები შექმნა, რომ გარიგების მეორე მხარეს კეთილსინდისიერად ეგონა ასეთი უფლებამოსილების არსებობა.	2. თუ გარიგება დადებულია წარმოდგენილი პირის სახელით, მაშინ არ შეიძლება, რომ წარმოდგენილი პირის მიერ მიზეზად იქნეს მოყვანილი წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების არარსებობა, თუკი მან ისეთი გარემოებები შექმნა, რომ გარიგების მეორე მხარეს კეთილსინდისიერად ეგონა ასეთი წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების არსებობა.	67 68
3. თუ გარიგების დადებისას წარმომადგენელი არ მიუთითებს თავის წარმომადგენლობით უფლებამოსილებაზე, მაშინ გარიგება წარმოშობს შედეგებს უშუალოდ წარმოდგენილი პირისათვის მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი მეორე მხარეს უნდა ევარაუდა წარმომადგენლობის შესახებ. იგივე წესი მოქმედებს მაშინაც, როცა მეორე მხარისათვის სულ ერთია, ვისთან დადებს გარიგებას.	3. თუ გარიგების დადებისას წარმომადგენელი არ მიუთითებს თავის წარმომადგენლობით უფლებამოსილებაზე, მაშინ გარიგება წარმოშობს შედეგებს უშუალოდ წარმოდგენილი პირისათვის მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი მეორე მხარეს უნდა ევარაუდა წარმომადგენლობის შესახებ. იგივე წესი მოქმედებს მაშინაც, როცა მეორე მხარისათვის სულ ერთია, ვისთან დადებს გარიგებას.	67
მუხლი 105. წარმომადგენლის შეზღუდული ქმედუნარიანობა წარმომადგენლის მიერ დადებული გარიგება ნამდვილია მაშინაც, როცა წარმომადგენელი შეზღუდულად ქმედუნარიანი იყო.	მუხლი 105. წარმომადგენლის შეზღუდული ქმედუნარიანობა წარმომადგენლის მიერ დადებული გარიგება ნამდვილია მაშინაც, როცა წარმომადგენელი შეზღუდულად ქმედუნარიანი იყო.	
მუხლი 106. ნების გამოვლენის ნაკლი წარმომადგენლობისას 1. ნების გამოვლენის ნაკლის გამო გარიგების საცილობისას გადამწყვეტია წარმომადგენლის ნება. 2. თუ ნების გამოვლენის ნაკლი შეეხება ისეთ გარემოებებს, რომლებიც წარმოდგენილი პირის მიერ წინასწარ იყო განსაზღვრული, აღნიშნული ნაკლი შეცდომების	მუხლი 106. ნების გამოვლენის ნაკლი წარმომადგენლობისას 1. გარიგების ნაკლი და გარვეული გარემოებების ცოდნა ან ცოდნის მოვალეობა დამოკიდებულია წარმომადგენელზე. . 2. თუ ეს შეეხება ისეთ გარემოებებს, რომლებიც წარმოდგენილი პირის მიერ წინასწარ იყო განსაზღვრული, მაშინ, გადამწყვეტია წარმოდგენილი	69

უფლებას იძლევა მხოლოდ მაშინ, თუ ეს ნაკლი წარმოდგენილი პირისაგან მომდინარეობს.	პირის პიროვნება.	
მუხლი 107. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება 1. უფლებამოსილების (რწმუნებულების) მიცემა ხდება რწმუნებულის ან იმ მესამე პირის მიმართ ნების გამოვლენით, რომელთანაც უნდა შედგეს წარმომადგენლობა.	მუხლი 107. რწმუნებულება 1. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების (რწმუნებულების) მიცემა ხდება წარმომადგენლის ან იმ მესამე პირის მიმართ ნების გამოვლენით, რომლის მიმართაც უნდა შედგეს წარმომადგენლობა.	67
2. ნების გამოვლენას არ სჭირდება ის ფორმა, რომელიც აუცილებელია იმ გარიგების დასადებად, რომლისთვისაც გაცემულია უფლებამოსილება. ეს წესი არ გამოიყენება მაშინ, როცა დადგენილია სპეციალური ფორმა.	2. რწმუნებულების მიცემას არ სჭირდება ის ფორმა, რომელიც აუცილებელია იმ გარიგების დასადებად, რომლისთვისაც გაცემულია რწმუნებულება. სხვა დებულებები, რომელთა თანახმად რწმუნებულების მიცემა სპეციალურ ფორმას საჭიროებს, უცვლელი რჩება.	67 70
მუხლი 108. შეტყობინების ვალდებულება უფლებამოსილების შეცვლისას უფლებამოსილებაში ცვლილებები და მისი გაუქმება უნდა ეცნობოს მესამე პირებს. ამ მოთხოვნის შეუსრულებლობისას ეს ცვლილებები და უფლებამოსილების გაუქმება არ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მესამე პირთა მიმართ, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა მხარეებმა ხელშეკრულების დადებისას ამის შესახებ იცოდნენ ან უნდა სცოდნოდათ.	მუხლი 108. შეტყობინების ვალდებულება წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების შეცვლისას წარმომადგენლობით უფლებამოსილებაში ცვლილებები და მისი გაუქმება უნდა ეცნობოს იმ პირებს, რომელთა მიმართაც იქნა გაცემული რწმუნებულება. ამ მოთხოვნის შეუსრულებლობისას ეს ცვლილებები და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გაუქმება არ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მესამე პირთა მიმართ, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა მხარეებმა ხელშეკრულების დადებისას ამ გერემოებების შესახებ იცოდნენ ან უნდა სცოდნოდათ.	67 71

მუხლი 109. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების შეწყვეტის საფუძვლები წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება ქარწყდება: ა) იმ ვადის გასვლით, რა ვადითაც გაიცა უფლებამოსილება; ბ) უფლებამოსილი პირის უარით; გ) უფლებამოსილების გამცემი პირის მიერ უფლებამოსილების გაუქმებით; დ) უფლებამოსილების გამცემი პირის გარდაცვალებით (20.03.2015, N 3339-IIS); ე) შესრულებით; ვ) უფლებამოსილების გამცემი პირის მხარდაჭერის მიმღებად ცნობით, თუ მას მხარდაჭერა წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ან ქონების განკარგვის უფლების განსახორციელებლად დაუწესდა (20.03.2015, N 3339-IIS).	მუხლი 109. რწმუნებულების მოქმედების შეწყვეტის საფუძვლები რწმუნებულება ქარწყდება, თუ მის საფუძვლად არსებული სამართლებრივი ურთიერთობიდან სხვა რამ არ გამომდინარეობს: ა) იმ ვადის გასვლით, რა ვადითაც გაიცა რწმუნებულება; ბ) წარმომადგენლის უარით; გ) წარმოდგენილი პირის მიერ რწმუნებულების გაუქმებით; დ) წარმოდგენილი პირის გარდაცვალებით (20.03.2015, N 3339-IIS); ე) შესრულებით; ვ) წარმოდგენილი პირის მხარდაჭერის მიმღებად ცნობით, თუ მას მხარდაჭერა რწმუნებულების ან ქონების განკარგვის უფლების განსახორციელებლად დაუწესდა (20.03.2015, N 3339-IIS).	67 72
მუხლი 110. წარმომადგენლის ვალდებულება უფლებამოსილების გაქარწყლებისას უფლებამოსილების გაქარწყლების შემდეგ წარმომადგენელმა უფლებამოსილების საბუთი უნდა დაუბრუნოს უფლებამოსილების გამცემს; საბუთის დატოვების უფლება მას არა აქვს.	მუხლი 110. წარმომადგენლის ვალდებულება რწმუნებულების გაქარწყლებისას წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გაქარწყლების შემდეგ წარმომადგენელმა წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების საბუთი უნდა დაუბრუნოს წარმოდგენილ პირს; საბუთის დატოვების უფლება მას არა აქვს.	67
მუხლი 111. გარიგების დადება წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გარეშე	მუხლი 111. გარიგების დადება წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გარეშე	67 73

1. თუ პირი წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გარეშე სხვისი სახელით დებს ხელშეკრულებას, ამ ხელშეკრულების ნამდვილობა დამოკიდებულია წარმოდგენილი პირის თანხმობაზე.	1. თუ პირი წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გარეშე სხვისი სახელით დებს ხელშეკრულებას, ამ ხელშეკრულების ნამდვილობა დამოკიდებულია წარმოდგენილი პირის ნებართვაზე.	
2. თუ მეორე მხარე წარმოდგენილი პირისაგან მოითხოვს თანხმობას, მაშინ ამ თანხმობის შესახებ უნდა ეცნობოს მხოლოდ მას. თანხმობა შეიძლება გაიცეს მოთხოვნიდან ორი კვირის ვადაში; თუ ეს არ მოხდა, მაშინ ითვლება, რომ თანხმობაზე მოთხოვნა უარყოფილია.	2. თუ მეორე მხარე წარმოდგენილი პირისაგან მოითხოვს მოწონებას, მაშინ ეს მოწონება მის წინაშე უნდა განხორციელდეს. ; მოთხოვნამდე წარმომადგენლის წინაშე განხორციელებულ მოწონებას ან უარს სამართლებრივი ძალა არ აქვს. მოწონება შეიძლება გაიცეს მოთხოვნიდან ორი კვირის ვადაში; თუ ეს არ მოხდა, მაშინ იგი ითვლება უარყოფილად.	
მუხლი 112. ხელშეკრულებაზე უარის უფლება ხელშეკრულების დასადავად თანხმობის მიცემამდე მეორე მხარეს უფლება აქვს უარი თქვას ხელშეკრულებაზე, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის შესახებ მან ხელშეკრულების დადების დროს იცოდა. ხელშეკრულების დადებაზე უარი შეიძლება გამოითქვას წარმომადგენლის მიმართაც.	მუხლი 112. უარი ხელშეკრულებაზე წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების არარსებობისას ხელშეკრულების მოწონებამდე მეორე მხარეს უფლება აქვს უარი თქვას ხელშეკრულებაზე, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის შესახებ მან ხელშეკრულების დადების დროს იცოდა. ხელშეკრულების დადებაზე უარი შეიძლება გამოითქვას წარმომადგენლის მიმართაც.	
მუხლი 113. წარმომადგენლის ვალდებულება წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის არსებობისას 1. თუ პირი, რომელიც დებს ხელშეკრულებას, როგორც წარმომადგენელი, თავის წარმომადგენლობით უფლებამოსილებას ვერ დაადასტურებს, ვალდებულია მეორე მხარის სურვილით ან შეასრულოს	მუხლი 113. წარმომადგენლის ვალდებულება წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის არსებობისას 1. თუ პირი, რომელიც დებს ხელშეკრულებას, როგორც წარმომადგენელი, თავის წარმომადგენლობით უფლებამოსილებას ვერ დაადასტურებს, ვალდებულია მეორე მხარის სურვილით ან შეასრულოს	67 73 74

ნაკისრი ვალდებულება, ან ანაზღაურის ზიანი, თუკი წარმოდგენილი პირი ხელშეკრულებაზე თანხმობის მიცემას უარყოფს. 2. თუ წარმომადგენელმა არ იცოდა წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის შესახებ, იგი ვალდებულია ანაზღაურის მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მეორე მხარეს მიადგა იმის გამო, რომ იგი ენდობოდა ამ უფლებამოსილებას. 3. წარმომადგენელს არ ეკისრება პასუხისმგებლობა, თუ მეორე მხარემ იცოდა ან მას უნდა სცოდნოდა წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის შესახებ. წარმომადგენელი პასუხს არ აგებს მაშინაც, როცა ქმედუნარიანობა შეზღუდული ჰქონდა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა იგი მოქმედებდა თავისი კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობით.	ნაკისრი ვალდებულება, ან ანაზღაურის ზიანი, თუკი წარმოდგენილი პირი ხელშეკრულების მოწონებაზე უარს ამბობს. 2. თუ წარმომადგენელმა არ იცოდა წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის შესახებ, იგი ვალდებულია ანაზღაურის მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მეორე მხარეს მიადგა იმის გამო, რომ იგი ენდობოდა წარმომადგენლობით უფლებამოსილებას. 3. წარმომადგენელს არ ეკისრება პასუხისმგებლობა, თუ მეორე მხარემ იცოდა ან მას უნდა სცოდნოდა წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის შესახებ. წარმომადგენელი პასუხს არ აგებს მაშინაც, როცა ქმედუნარიანობა შეზღუდული ჰქონდა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა იგი მოქმედებდა თავისი კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობით.	
მუხლი 114. საკუთარ თავთან გარიგების დადების დაუშვებლობა თუ თანხმობით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, წარმომადგენელს არ შეუძლია წარმოდგენილი პირის სახელით საკუთარ თავთან თავისი სახელით, ან, როგორც მესამე პირის წარმომადგენელმა, დადოს გარიგება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა გარიგება უკვე არსებობს რაიმე ვალდებულების შესასრულებლად.	მუხლი 114. საკუთარ თავთან გარიგების დადების დაუშვებლობა თუ თანხმობით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, წარმომადგენელს არ შეუძლია წარმოდგენილი პირის სახელით საკუთარ თავთან თავისი სახელით, ან, როგორც მესამე პირის წარმომადგენელმა, დადოს გარიგება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა გარიგება მხოლოდ რაიმე ვალდებულების შესასრულებლად არსებობს.	75
კარი მესამე უფლების განხორციელება	კარი მესამე უფლების განხორციელება	
მუხლი 115. უფლების ბოროტად გამოყენების დაუშვებლობა	მუხლი 115. უფლების ბოროტად გამოყენების დაუშვებლობა	76

სამოქალაქო უფლება უნდა განხორციელდეს მართლზომიერად. დაუშვებელია უფლების გამოყენება მარტოოდენ იმ მიზნით, რომ ზიანი მიადგეს სხვას.	სამოქალაქო უფლება უნდა განხორციელდეს მართლზომიერად. დაუშვებელია უფლების გამოყენება მარტოოდენ ან უფრო მეტწილად [ან: მეტწილად] იმ მიზნით, რომ ზიანი მიადგეს სხვას.	
მუხლი 116. აუცილებელი მოგერიების ფარგლებში მიყენებული ზიანი 1. აუცილებელი მოგერიების ფარგლებში განხორციელებული მოქმედება არ არის მართლსაწინააღმდეგო და ამ დროს დამდგარი ზიანი არ ანაზღაურდება. 2. აუცილებელ მოგერიებად ჩაითვლება ისეთი თავდაცვა, რომელიც აუცილებელია საკუთარ თავზე ან სხვებზე რეალური მართლსაწინააღმდეგო თავდასხმის მოსაგერიებლად.	მუხლი 116. აუცილებელი მოგერიებისას მიყენებული ზიანი 1. აუცილებელი მოგერიების ფარგლებში განხორციელებული მოქმედება არ არის მართლსაწინააღმდეგო და ამ დროს დამდგარი ზიანი არ ანაზღაურდება. 2. აუცილებელ მოგერიებად ჩაითვლება ისეთი თავდაცვა, რომელიც აუცილებელია საკუთარ თავზე ან სხვებზე რეალური მართლსაწინააღმდეგო თავდასხმის მოსაგერიებლად.	
მუხლი 117. უკიდურესი აუცილებლობით გამოწვეული ზიანი 1. იმ საფრთხის თავიდან ასაცილებლად მიყენებული ზიანი, რომელიც მოცემულ გარემოებაში არ შეიძლებოდა თავიდან აცდენილი ყოფილიყო სხვა საშუალებით და, თუ მიყენებული ზიანი აცდენილ ზიანზე ნაკლებ მნიშვნელოვანია, უნდა აანაზღაუროს ზიანის მიმყენებელმა (უკიდურესი აუცილებლობა). 2. იმ ფაქტობრივ გარემოებათა გათვალისწინებით, რომლებშიც მიყენებული იყო ზიანი, მისი ანაზღაურება შეიძლება დაეკისროს მესამე პირს, რომლის ინტერესებისთვისაც ზიანის მიმყენებელი მოქმედებდა, ანდა მთლიანად ან ნაწილობრივ განთავისუფლდეს ანაზღაურებისაგან როგორც მესამე პირი, ისე ზიანის	მუხლი 117. უკიდურესი აუცილებლობისას წარმოქმნილი ზიანი 1. იმ საფრთხის თავიდან ასაცილებლად მიყენებული ზიანი, რომელიც მოცემულ გარემოებაში არ შეიძლებოდა თავიდან აცდენილი ყოფილიყო სხვა საშუალებით და, თუ მიყენებული ზიანი აცდენილ ზიანზე ნაკლებ მნიშვნელოვანია, უნდა აანაზღაუროს ზიანის მიმყენებელმა (უკიდურესი აუცილებლობა). 2. იმ ფაქტობრივ გარემოებათა გათვალისწინებით, რომლებშიც მიყენებული იყო ზიანი, მისი ანაზღაურება შეიძლება დაეკისროს მესამე პირს, რომლის ინტერესებისთვისაც ზიანის მიმყენებელი მოქმედებდა, ანდა მთლიანად ან ნაწილობრივ განთავისუფლდეს ანაზღაურებისაგან როგორც მესამე პირი, ისე ზიანის	

მიმყენებელიც.	მიმყენებელიც.	
მუხლი 118. თვითდახმარება თუკი კომპეტენტური ორგანოების დახმარება დროულად ვერ უსწრებს და სწრაფი ჩარევის გარეშე არსებობს საფრთხე, რომ უფლება ვერ განხორციელდება, ან მისი განხორციელება არსებითად გართულებულია, მაშინ მართლსაწინააღმდეგოდ არ ჩაითვლება იმ პირის მოქმედება, რომელიც თვითდახმარების მიზნით წაართმევს, გაანადგურებს ან დააზიანებს ნივთს, ან ამავე მიზნით შეიპყრობს ვალდებულ პირს, რომელიც შეიძლება მიიმალოს, ანდა აღკვეთავს ვალდებული პირის წინააღმდეგობას იმ მოქმედების მიმართ, რომელიც მას უნდა შეესრულებინა.	მუხლი 118. თვითდახმარება თუკი კომპეტენტური ორგანოების დახმარება დროულად ვერ უსწრებს და სწრაფი ჩარევის გარეშე არსებობს საფრთხე, რომ უფლება ვერ განხორციელდება, ან მისი განხორციელება არსებითად გართულებულია, მაშინ მართლსაწინააღმდეგოდ არ ჩაითვლება იმ პირის მოქმედება, რომელიც თვითდახმარების მიზნით წაართმევს, გაანადგურებს ან დააზიანებს ნივთს, ან ამავე მიზნით შეიპყრობს ვალდებულ პირს, რომელიც შეიძლება მიიმალოს, ანდა აღკვეთავს ვალდებული პირის წინააღმდეგობას იმ მოქმედების მიმართ, რომელიც მას უნდა მოეთმინა.	
მუხლი 119. თვითდახმარების ფარგლები 1. თვითდახმარება არ შეიძლება გასცდეს იმ ფარგლებს, რომლებიც აუცილებელია საფრთხის თავიდან ასაცილებლად. 2. ნივთის წართმევის შემთხვევაში აუცილებელია დაუყოვნებლივ გაკეთდეს განცხადება ნივთზე ყადაღის დადების შესახებ. 3. ვალდებული პირის შეპყრობის შემთხვევაში იგი დაუყოვნებლივ უნდა წარედგინოს სათანადო ორგანოებს.	მუხლი 119. თვითდახმარების ფარგლები 1. თვითდახმარება არ შეიძლება გასცდეს იმ ფარგლებს, რომლებიც აუცილებელია საფრთხის თავიდან ასაცილებლად. 2. ნივთის წართმევის შემთხვევაში აუცილებელია დაუყოვნებლივ გაკეთდეს განცხადება ნივთზე ყადაღის დადების შესახებ. 3. ვალდებული პირის შეპყრობის შემთხვევაში იგი დაუყოვნებლივ უნდა წარედგინოს სათანადო ორგანოებს.	
მუხლი 120. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება პირი, რომელიც 118-ე მუხლში გათვალისწინებულ მოქმედებას განახორციელებს იმ მცდარი ვარაუდით, თითქოს ეს აუცილებელი იყო მართლსაწინააღმდეგო	მუხლი 120. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება პირი, რომელიც 118-ე მუხლში გათვალისწინებულ მოქმედებას განახორციელებს იმ მცდარი ვარაუდით, თითქოს ეს აუცილებელი იყო მართლსაწინააღმდეგო	

მოქმედების თავიდან ასაცილებლად, ვალდებულია მეორე მხარეს აუნაზღაუროს ამ დროს წარმოშობილი ზიანი.	მოქმედების თავიდან ასაცილებლად, ვალდებულია მეორე მხარეს აუნაზღაუროს ამ დროს წარმოშობილი ზიანი.	
კარი მეოთხე ვადები	კარი მეოთხე ვადები	
თავი პირველი ვადების გამოთვლა	თავი პირველი ვადების გამოთვლა	
მუხლი 121. ვადების გამოთვლის წესების გამოყენების სფერო კანონებში, სასამართლო გადაწყვეტილებებსა და გარიგებებში მითითებული ვადების მიმართ გამოიყენება ამ თავში გათვალისწინებული წესები.	მუხლი 121. ვადების გამოთვლის წესების გამოყენების სფერო კანონებში, სასამართლო გადაწყვეტილებებსა და გარიგებებში მითითებული ვადების და თარიღების დადგენისთვის მოქმედებს ამ თავში გათვალისწინებული განმარტების წესები.	79
მუხლი 122. ვადის დასაწყისის აღმნიშვნელი დრო თუ ვადის დასაწყისად აღებულია ესა თუ ის მოვლენა ან დღის რომელიმე მონაკვეთი, მაშინ ვადის გამოთვლისას არ მიეთვლება ის დღე, რომელშიც დგება ეს მოვლენა ან დღის ზემოაღნიშნული დრო. მუხლი 123. ვადის დამთავრება 1. დღეების მიხედვით განსაზღვრული ვადა მთავრდება ვადის ბოლო დღის გასვლასთან ერთად. 2. ვადა, რომელიც განსაზღვრულია კვირების, თვეების ან რამდენიმე თვის შემცველი დროით – წლით, ნახევარი წლით, კვარტალით, – მთავრდება ბოლო კვირის ან ბოლო თვის იმ დღის დამთავრებისთანავე, რომელიც შეესაბამება მოვლენის დადგომის დღეს ან დღის ზემოაღნიშნულ დროს.	მუხლი 122. ვადის დასაწყისი თუ ვადის დასაწყისად აღებულია ესა თუ ის მოვლენა ან დღის რომელიმე მონაკვეთი, მაშინ ვადის გამოთვლისას არ მიეთვლება ის დღე, რომელშიც დგება ეს მოვლენა ან დღის ზემოაღნიშნული დრო. მუხლი 123. ვადის დამთავრება 1. დღეების მიხედვით განსაზღვრული ვადა მთავრდება ვადის ბოლო დღის გასვლასთან ერთად. 2. ვადა, რომელიც განსაზღვრულია კვირების, თვეების ან რამდენიმე თვის შემცველი დროით – წლით, ნახევარი წლით, კვარტალით, – მთავრდება ბოლო კვირის ან ბოლო თვის იმ დღის დამთავრებისთანავე, რომელიც შეესაბამება მოვლენის დადგომის დღეს ან დღის ზემოაღნიშნულ დროს.	

ზემოაღნიშნულ დროს. 3. თუ თვეების მიხედვით განსაზღვრულ ვადას აკლია ვადის გასვლის აღსანიშნავი კონკრეტული დღე, მაშინ ვადა მთავრდება ამ თვის ბოლო დღის დამთავრებისას. მუხლი 124. ცნებები 1. ნახევარი წელი ნიშნავს ექვსთვიან ვადას, კვარტალი – სამთვიან ვადას, რომელიც აითვლება წლის დასაწყისიდან, ხოლო ნახევარი თვე – თხუთმეტდღიან ვადას. 2. თუ ვადა შედგება ერთი ან რამდენიმე მთლიანი და ნახევარი თვისაგან, ბოლოს უნდა გამოითვალოს თხუთმეტი დღე. მუხლი 125. ვადის გამოთვლა ვადის გაგრძელებისას ვადის გაგრძელების შემთხვევაში ახალი ვადა გამოითვლება გასული ვადის დამთავრებიდან. მუხლი 126. ვადის გამოთვლა თვეების მიხედვით 1. თუ დრო განსაზღვრულია თვეების ან წლების მიხედვით იმგვარად, რომ არ არის საჭირო მათი ერთად გასვლა, მაშინ თვე გამოითვლება ოცდაათი დღით, ხოლო წელი – სამას სამოცდახუთით. 2. თვის დასაწყისად ითვლება თვის პირველი დღე, შუა თვედ – თვის მეთხუთმეტე დღე, ხოლო თვის დასასრულად – თვის ბოლო დღე. მუხლი 127. გამოსასვლელი და სადღესასწაულო დღეები თუ მოქმედება უნდა შესრულდეს განსაზღვრულ დღეს და ეს დღე ან ვადის ბოლო დღე ემთხვევა არასამუშაო დღეს ან მოქმედების	3. თუ თვეების მიხედვით განსაზღვრულ ვადას აკლია ვადის გასვლის აღსანიშნავი კონკრეტული დღე, მაშინ ვადა მთავრდება ამ თვის ბოლო დღის დამთავრებისას. მუხლი 124. ცნებები 1. ნახევარი წელი ნიშნავს ექვსთვიან ვადას, კვარტალი – სამთვიან ვადას, რომელიც აითვლება წლის დასაწყისიდან, ხოლო ნახევარი თვე – თხუთმეტდღიან ვადას. 2. თუ ვადა შედგება ერთი ან რამდენიმე მთლიანი და ნახევარი თვისაგან, ბოლოს უნდა გამოითვალოს თხუთმეტი დღე. მუხლი 125. ვადის გამოთვლა ვადის გაგრძელებისას ვადის გაგრძელების შემთხვევაში ახალი ვადა გამოითვლება გასული ვადის დამთავრებიდან. მუხლი 126. ვადის გამოთვლა თვეების მიხედვით 1. თუ დრო განსაზღვრულია თვეების ან წლების მიხედვით იმგვარად, რომ არ არის საჭირო მათი ერთად გასვლა, მაშინ თვე გამოითვლება ოცდაათი დღით, ხოლო წელი – სამას სამოცდახუთით. 2. თვის დასაწყისად ითვლება თვის პირველი დღე, შუა თვედ – თვის მეთხუთმეტე დღე, ხოლო თვის დასასრულად – თვის ბოლო დღე. მუხლი 127. გამოსასვლელი და სადღესასწაულო დღეები თუ მოქმედება უნდა შესრულდეს განსაზღვრულ დღეს და ეს დღე ან ვადის ბოლო დღე ემთხვევა არასამუშაო დღეს ან მოქმედების	
---	---	--

შესრულების ადგილას გამოცხადებულ სადღესასწაულო ანდა სხვა გამოსასვლელ დღეებს, მაშინ ამ დღის ნაცვლად გამოყენებულ უნდა იქნეს მომდევნო სამუშაო დღე.	ანდა სხვა გამოსასვლელ დღეებს, მაშინ ამ დღის ნაცვლად გამოყენებულ უნდა იქნეს მომდევნო სამუშაო დღე.	
თავი მეორე ხანდაზმულობა	თავი მეორე ხანდაზმულობა	
მუხლი 128. ცნება. სახეები 1. სხვა პირისაგან რაიმე მოქმედების შესრულების ან მოქმედებისაგან თავის შეკავების მოთხოვნის უფლებაზე ვრცელდება ხანდაზმულობა.	მუხლი 128. ცნება. 1. სხვა პირისაგან რაიმე მოქმედების შესრულების ან მოქმედებისაგან თავის შეკავების მოთხოვნის უფლებაზე ვრცელდება ხანდაზმულობა.	83
2. ხანდაზმულობის ვადა არ ვრცელდება: ა) პირად არაქონებრივ უფლებებზე, თუ კანონით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული; ბ) მეანაბრეთა მოთხოვნაზე ბანკსა და სხვა საკრედიტო დანესებულებებში შეტანილი ანაბრების გამო.	2. ხანდაზმულობის ვადა არ ვრცელდება: ა) პირად არაქონებრივ უფლებებზე, თუ კანონით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული; ბ) მეანაბრეთა მოთხოვნაზე ბანკსა და სხვა საკრედიტო დანესებულებებში შეტანილი ანაბრების გამო.	
	გ) რეგისტრირებული უფლებებიდან გამომდინარე მოთხოვნებზე, გარდა მოთხოვნებისა, რომლებიც ეხება დავალიანების თანხების პერიოდულ გადახდებს ან ზიანის ანაზღაურებას; დ) მოთხოვნებზე, რომლებსაც კანონი ანიჭებს მეზობლებს ერთმანეთის მიმართ.	
3. ხანდაზმულობის საერთო ვადა შეადგენს ათ წელს.	3. ხანდაზმულობის საერთო ვადა შეადგენს ათ წელს. <i>[საჭიროების შემთხვევაში: ვადები ახლებურად შეიძლება იქნეს დიფერენცირებული]</i>	85

მუხლი 129. სახელშეკრულებო მოთხოვნათა ხანდაზმულობის ვადა 1. სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს, ხოლო უძრავ ნივთებთან დაკავშირებული სახელშეკრულებო მოთხოვნებისა – ექვს წელს. 2. ხანდაზმულობის ვადა იმ მოთხოვნებისა, რომლებიც წარმოიშობა პერიოდულად შესასრულებელი ვალდებულებებიდან, სამი წელია. 3. ცალკეულ შემთხვევებში კანონით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს ხანდაზმულობის სხვა ვადებიც.	მუხლი 129. სახელშეკრულებო მოთხოვნათა ხანდაზმულობის ვადა 1. სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს, ხოლო უძრავ ნივთებთან დაკავშირებული სახელშეკრულებო მოთხოვნებისა – ექვს წელს. 2. ხანდაზმულობის ვადა იმ მოთხოვნებისა, რომლებიც წარმოიშობა პერიოდულად შესასრულებელი ვალდებულებებიდან, შეადგენს სამ წელიწადს. 3. ცალკეულ შემთხვევებში კანონით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს ხანდაზმულობის სხვა ვადებიც.	
მუხლი 130. ხანდაზმულობის ვადის დაწყება ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ.	მუხლი 130. ხანდაზმულობის ვადის დაწყება ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად ჩაითვლება მომენტი, როდესაც კრედიტორმა შეიტყო მოთხოვნის საფუძვლად არსებული გარემოებების და მოვალის პიროვნების შესახებ ან უნდა შეეტყო, რომ უხეში გაუფრთხილებლობაარ გამოეჩინა.	86
მუხლი 131. მოთხოვნის წარმოშობა თუ მოთხოვნის წარმოშობა დამოკიდებულია კრედიტორის მოქმედებაზე, ხანდაზმულობა იწყება იმ დროიდან, როცა კრედიტორს შეეძლო განეხორციელებინა ეს მოქმედება.	მუხლი 131. მოთხოვნის წარმოშობა თუ მოთხოვნის წარმოშობა დამოკიდებულია კრედიტორის მოქმედებაზე, ხანდაზმულობა იწყება იმ დროიდან, როცა კრედიტორს შეეძლო განეხორციელებინა ეს მოქმედება.	
მუხლი 132. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერება ხანდაზმულობის ვადის დენა	მუხლი 132. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერება ხანდაზმულობის ვადის დენა	88

ჩერდება, თუ:	ჩერდება, თუ: საჭიროების შემთხვევაში მოლაპარაკებების მერყევი მდგომარეობისთვის დაემატოს: #) მოვალესა და კრედიტორს შორის მოთხოვნის ან მოთხოვნის საფუძველად არსებული გარემოებების შესახებ მოლაპარაკებები მერყევ მდგომარეობაშია, მანამ სანამ ერთ-ერთი მხარე მოლაპარაკებების გაგრძელებაზე უარს განაცხადებს;	
ა) ვალდებულების შესრულება გადავადებულია აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ (მორატორიუმი); ბ) სარჩელის წარდგენას აბრკოლებს განსაკუთრებული და მოცემულ პირობებში აუცდენელი დაუძლეველი ძალა; გ) კრედიტორი ან მოვალე იმყოფება საქართველოს თავდაცვის ძალების იმ ნაწილში, რომელიც გადაყვანილია საომარ მდგომარეობაზე; დ) კანონით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში.	ა) ვალდებულების შესრულება გადავადებულია აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ (მორატორიუმი); ბ) სარჩელის წარდგენას აბრკოლებს განსაკუთრებული და მოცემულ პირობებში აუცდენელი დაუძლეველი ძალა; გ) კრედიტორი ან მოვალე იმყოფება საქართველოს თავდაცვის ძალების იმ ნაწილში, რომელიც გადაყვანილია საომარ მდგომარეობაზე; დ) კანონით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში.	
მუხლი 133. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერება ქორწინების განმავლობაში	მუხლი 133. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერება ქორწინების, ბავშვსა და მშობელს შორის ურთიერთობების, მეურვეობის, მზრუნველობის ან მხარდაჭერის განმავლობაში	88
სანამ ქორწინება არსებობს, მეუღლეთა შორის მოთხოვნებზე ხანდაზმულობის ვადის დენა ჩერდება. იგივე წესი მოქმედებს მშობლებსა და შვილებს შორის მოთხოვნებზე ბავშვების სრულწლოვანების დადგომამდე, აგრეთვე მეურვეებსა (მზრუნველებსა) და სამეურვეო	სანამ ქორწინება არსებობს, მეუღლეთა შორის მოთხოვნებზე ხანდაზმულობის ვადის დენა ჩერდება. იგივე წესი მოქმედებს მშობლებსა და შვილებს შორის მოთხოვნებზე ბავშვების სრულწლოვანების დადგომამდე, აგრეთვე მეურვეებს ან მზრუნველებს და სამეურვეო პირებს შორის	

პირებს შორის მოთხოვნებზე მეურვეობის მთელი პერიოდის მანძილზე.	მოთხოვნებზე მეურვეობის ან მზრუნველობის [საჭიროების შემთხვევაში: ასევე მხარდამჭერსა და მხარდაჭერის მიმღებს შორის, მხარდაჭერის მთელი პერიოდის მანძილზე] მთელი პერიოდის მანძილზე.	
მუხლი 134. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერება (20.03.2015, N 3339-IIS) შეზღუდულქმედუნარიანის და მხარდაჭერის მიმღების მონაწილეობისას თუ მოთხოვნა მომდინარეობს შეზღუდულქმედუნარიანისაგან, რომელსაც კანონიერი წარმომადგენელი არ ჰყავს, ან მხარდაჭერის მიმღებისაგან, რომელსაც მხარდაჭერა სათანადო წესით არ გაეწია, ანდა მოთხოვნა მიმართულია აღნიშნული პირისადმი, ხანდაზმულობის ვადის დენა შეჩერებულად ითვლება, სანამ ეს პირი სრული ქმედუნარიანი არ გახდება ან მას კანონიერი წარმომადგენელი ან მხარდამჭერი არ დაენიშნება (20.03.2015, N 3339-IIS).	მუხლი 134. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერება (20.03.2015, N 3339-IIS) შეზღუდულქმედუნარიანის და მხარდაჭერის მიმღების მონაწილეობისას თუ მოთხოვნა მომდინარეობს შეზღუდულქმედუნარიანისაგან, რომელსაც კანონიერი წარმომადგენელი არ ჰყავს, ან მხარდაჭერის მიმღებისაგან, რომელსაც მხარდაჭერა სათანადო წესით არ გაეწია, ანდა მოთხოვნა მიმართულია აღნიშნული პირისადმი, ხანდაზმულობის ვადის დენა შეჩერებულად ითვლება, სანამ ეს პირი სრული ქმედუნარიანი არ გახდება ან მას კანონიერი წარმომადგენელი ან მხარდამჭერი არ დაენიშნება (20.03.2015, N 3339-IIS).	
მუხლი 135. დრო, რომლის განმავლობაშიც ხანდაზმულობის ვადის დენა შეჩერებულია დრო, რომლის განმავლობაშიც ხანდაზმულობის ვადის დენა შეჩერებულია, ხანდაზმულობის ვადაში არ ჩაითვლება.	მუხლი 135. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერების სამართლებრივი შედეგი დრო, რომლის განმავლობაშიც ხანდაზმულობის ვადის დენა შეჩერებულია, ხანდაზმულობის ვადაში არ ჩაითვლება.	
მუხლი 136. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერების მომენტი 1. ხანდაზმულობის ვადა ჩერდება იმ შემთხვევაში, თუ 132-ე მუხლით გათვალისწინებული გარემოებები წარმოიშვა ან განაგრძობდა არსებობას ხანდაზმულობის ვადის	მუხლი 136. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერების მომენტი 1. ხანდაზმულობის ვადა ჩერდება იმ შემთხვევაში, თუ 132-ე მუხლით გათვალისწინებული გარემოებები წარმოიშვა ან განაგრძობდა არსებობას ხანდაზმულობის ვადის	

უკანასკნელი ექვსი თვის ფარგლებში; ხოლო თუ ეს ვადა ექვს თვეზე ნაკლებია, – ხანდაზმულობის ვადის განმავლობაში. 2. იმ გარემოებების შეწყვეტის დღიდან, რომლებიც საფუძვლად დაედო ხანდაზმულობის ვადის შეჩერებას, ხანდაზმულობა გაგრძელდება ექვს თვემდე; ხოლო თუ ხანდაზმულობის ვადა ექვს თვეზე ნაკლებია, – ხანდაზმულობის ვადამდე.	უკანასკნელი ექვსი თვის ფარგლებში; ხოლო თუ ეს ვადა ექვს თვეზე ნაკლებია, – ხანდაზმულობის ვადის განმავლობაში. 2. იმ გარემოებების შეწყვეტის დღიდან, რომლებიც საფუძვლად დაედო ხანდაზმულობის ვადის შეჩერებას, ხანდაზმულობა გრძელდება ექვსი თვე; ხოლო თუ ხანდაზმულობის ვადა ექვს თვეზე ნაკლებია, – ხანდაზმულობის ვადამდე.	
მუხლი 137. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტა ხანდაზმულობის ვადის დენა წყდება, თუ ვალდებული პირი უფლებამოსილი პირის წინაშე ავანსის, პროცენტის გადახდით, გარანტიის მიცემით ან სხვაგვარად აღიარებს მოთხოვნის არსებობას.	მუხლი 137. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტა აღიარების გზით ხანდაზმულობის ვადის დენა წყდება, თუ მოვალე კრედიტორის წინაშე ავანსის, პროცენტის გადახდით, გარანტიის მიცემით ან სხვაგვარად აღიარებს მოთხოვნის არსებობას.	82 89
მუხლი 138. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტა სარჩელის შეტანით ხანდაზმულობის ვადის დენა წყდება, თუ უფლებამოსილი პირი შეიტანს სარჩელს მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად ან მის დასადგენად, ანდა შეეცდება დაიკმაყოფილოს მოთხოვნა სხვა საშუალებით, როგორცაა სახელმწიფო ორგანოსათვის ან სასამართლოში განცხადებით მიმართვა მოთხოვნის არსებობის შესახებ, ანდა აღმასრულებელი მოქმედების განხორციელება. შესაბამისად გამოიყენება 139-ე და 140-ე მუხლები.	მუხლი 138. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტა სარჩელის შეტანით ხანდაზმულობის ვადის დენა წყდება, თუ კრედიტორი შეიტანს სარჩელს მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად ან მის დასადგენად, ანდა შეეცდება დაიკმაყოფილოს მოთხოვნა სხვა საშუალებით, როგორცაა სახელმწიფო ორგანოსათვის ან სასამართლოში განცხადებით მიმართვა მოთხოვნის არსებობის ან დავის ალტერნატიული მოგვარების წამოწყების შესახებ ანდა აღმასრულებელი მოქმედების განხორციელების გზით. შესაბამისად გამოიყენება 139-ე და 140-ე მუხლები.	82 89
მუხლი 139. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტის ხანგრძლივობა 1. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტა სარჩელის შეტანის საფუძველზე გრძელდება მანამ, სანამ	მუხლი 139. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტის ხანგრძლივობა 1. ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტა სარჩელის შეტანის საფუძველზე გრძელდება მანამ, სანამ	90

სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილება არ შეევა კანონიერ ძალაში, ან პროცესი სხვაგვარად არ დასრულდება. 2. თუ მხარეთა შეთანხმების შედეგად ან შემდგომი გაგრძელების შეუძლებლობის გამო პროცესი შეწყდება, მაშინ ხანდაზმულობის ვადის დენა შეწყდება მხარეთა ან სასამართლოს ბოლო საპროცესო მოქმედების დამთავრებასთან ერთად. თუ ერთ-ერთი მხარე პროცესს კვლავ განაგრძობს, შეწყვეტის შემდეგ დაწყებული ხანდაზმულობის ახალი ვადა ისევე შეწყდება, როგორც წყდება ხანდაზმულობის ვადის დენა სარჩელის შეტანით.	სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილება კანონიერ ძალას არ შეიძენს, ან პროცესი სხვაგვარად არ დასრულდება. 2. თუ მხარეთა შეთანხმების შედეგად ან შემდგომი გაგრძელების შეუძლებლობის გამო პროცესი შეწყდება, მაშინ ხანდაზმულობის ვადის დენა შეწყდება მხარეთა ან სასამართლოს ბოლო საპროცესო მოქმედების დამთავრებასთან ერთად. თუ ერთ-ერთი მხარე პროცესს კვლავ განაგრძობს, შეწყვეტის შემდეგ დაწყებული ხანდაზმულობის ახალი ვადა ისევე შეწყდება, როგორც წყდება ხანდაზმულობის ვადის დენა სარჩელის შეტანით.	
მუხლი 140. უარი სარჩელზე 1. სარჩელის შეტანა ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტას არ გამოიწვევს, თუ მოსარჩელე უარს იტყვის სარჩელზე, ან სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით სარჩელი განუხილველად იქნება დატოვებული. 2. თუ უფლებამოსილი პირი ექვსი თვის ვადაში შეიტანს ახალ სარჩელს, მაშინ ხანდაზმულობის ვადა შეწყვეტილად ითვლება პირველი სარჩელის შეტანის დროიდან.	მუხლი 140. უარი სარჩელზე 1. სარჩელის შეტანა ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტას არ გამოიწვევს, თუ მოსარჩელე უარს იტყვის სარჩელზე, ან სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით სარჩელი განუხილველად იქნება დატოვებული. 2. თუ კრედიტორი ექვსი თვის ვადაში შეიტანს ახალ სარჩელს, მაშინ ხანდაზმულობის ვადა შეწყვეტილად ითვლება პირველი სარჩელის შეტანის დროიდან.	82
მუხლი 141. ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყების ათვლა თავიდან თუ შეწყდება ხანდაზმულობის ვადის დენა, მაშინ შეწყვეტამდე განვლილი დრო მხედველობაში არ მიიღება და ვადა დაიწყება თავიდან.	მუხლი 141. ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყების ათვლა თავიდან თუ შეწყდება ხანდაზმულობის ვადის დენა, მაშინ შეწყვეტამდე განვლილი დრო მხედველობაში არ მიიღება და ვადა დაიწყება თავიდან.	
მუხლი 142. სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადასტურებული მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა	მუხლი 142. სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადასტურებული მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა	

1. სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დადასტურებული მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადაა ათი წელი მაშინაც კი, როცა ეს მოთხოვნა უფრო ნაკლებ ხანდაზმულობას ექვემდებარება. 2. თუ დადასტურება შეეხება პერიოდულად განმეორებად მოქმედებებს, რომლებიც მომავალში უნდა შესრულდეს, მაშინ მათ მიმართ გამოიყენება 129-ე მუხლის მეორე ნაწილით დადგენილი ხანდაზმულობა. მუხლი 143. ხანდაზმულობის ვადა სანივთო მოთხოვნათა მიმართ თუ ნივთი, რომლის მიმართაც არსებობს სანივთო მოთხოვნა, უფლებამონაცვლეობის გზით მესამე პირის მფლობელობაში აღმოჩნდება, მაშინ უფლებრივი წინამორბედის მფლობელობაში გასული ხანდაზმულობის ვადა გამოიყენება აგრეთვე უფლებამონაცვლის მიმართაც.	1. სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დადასტურებული მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადაა ათი წელი მაშინაც კი, როცა ეს მოთხოვნა უფრო ნაკლებ ხანდაზმულობას ექვემდებარება. 2. თუ დადასტურება შეეხება პერიოდულად განმეორებად მოქმედებებს, რომლებიც მომავალში უნდა შესრულდეს, მაშინ მათ მიმართ გამოიყენება 129-ე მუხლის მეორე ნაწილით დადგენილი ხანდაზმულობა. მუხლი 143. ხანდაზმულობის ვადა სანივთო მოთხოვნათა მიმართ თუ ნივთი, რომლის მიმართაც არსებობს სანივთო მოთხოვნა, უფლებამონაცვლეობის გზით მესამე პირის მფლობელობაში აღმოჩნდება, მაშინ უფლებრივი წინამორბედის მფლობელობაში გასული ხანდაზმულობის ვადის დრო გამოიყენება აგრეთვე უფლებამონაცვლის მიმართაც.	
მუხლი 144. ვალდებული პირის უფლება ხანდაზმულობის ვადის გასვლისას 1. ხანდაზმულობის ვადის გასვლის შემდეგ ვალდებული პირი უფლებამოსილია უარი თქვას მოქმედების შესრულებაზე. 2. თუ ვალდებულმა პირმა მოვალეობა შეასრულა ხანდაზმულობის ვადის გასვლის შემდეგ, მას არა აქვს უფლება მოითხოვოს შესრულებულის დაბრუნება, თუნდაც მოვალეობის შესრულების მომენტში მას არ სცოდნოდა, რომ ხანდაზმულობის ვადა გასული იყო.	მუხლი 144. მოვალის უფლება ხანდაზმულობის ვადის გასვლისას 1. ხანდაზმულობის ვადის გასვლის შემდეგ მოვალე უფლებამოსილია უარი თქვას მოქმედების შესრულებაზე. 2. თუ მოვალემ მოვალეობა შეასრულა ხანდაზმულობის ვადის გასვლის შემდეგ, მას არა აქვს უფლება მოითხოვოს შესრულებულის დაბრუნება, თუნდაც მოვალეობის შესრულების მომენტში მას არ სცოდნოდა, რომ ხანდაზმულობის ვადა გასული იყო.	82
3. იგივე წესი გამოიყენება ვალდებული პირის აღიარებისა და	3. ასევე არ შეიძლება უკან იქნეს მოთხოვილი ხელშეკრულებით	82

უზრუნველყოფის საშუალებათა მიმართაც.	გათვალისწინებული აღიარება და მოვალისმიერ წარდგენილი უზრუნველყოფის საშუალება.	84
მუხლი 145. დამატებითი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა მთავარი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის გასვლასთან ერთად ხანდაზმულობის ვადა გასულად ითვლება დამატებითი მოთხოვნებისთვისაც მაშინაც კი, როცა ამ მოთხოვნათა ხანდაზმულობის ვადა ჯერ არ გასულა.	მუხლი 145. დამატებითი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა მთავარი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის გასვლასთან ერთად ხანდაზმულობის ვადა გასულად ითვლება დამატებითი მოთხოვნებისთვისაც მაშინაც კი, როცა ამ მოთხოვნათა ხანდაზმულობის ვადა ჯერ არ გასულა.	
მუხლი 146. ხანდაზმულობის ვადის შეცვლის დაუშვებლობა მხარეთა შეთანხმებით ხანდაზმულობის ვადებისა და მათი გამოთვლის წესის შეცვლა მხარეთა შეთანხმებით დაუშვებელია.	მუხლი 146. ხანდაზმულობის ვადის შესახებ შეთანხმების დაუშვებლობა (1) დაუშვებელია, განზრახი ქმედებისთვის პასუხისმგებლობის შემთხვევაში, ხანდაზმულობის ვადის წინასწარ, გარიგების საშუალებით შემსუბუქება. (2) დაუშვებელია გარიგებით ხანდაზმულობის ისეთი ვადის დადგენა, რომელიც კანონით დადგენილი ხანდაზმულობის ვადის დასაწყისიდან 30 წელიწადს აღემატება.	91